T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

ANONİM ORTAKLIKTA PAYIN CEBRİ İCRA YOLUYLA DEVRİ

Pınar DOĞAN KARA
16906008

Danışman
Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN

Diyarbakır 2019

T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

ANONİM ORTAKLIKTA PAYIN CEBRİ İCRA YOLUYLA DEVRİ

Pınar DOĞAN KARA
16906008

Danışman
Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN

Diyarbakır 2019

TAAHHÜTNAME

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "Anonim Ortaklıkta Payın Cebri İcra Yoluyla Devri" adlı tezin/projenin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin/projemin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

24/09/2019

Pınar DOĞAN KARA

İmza

T.C

DİCLE UNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DİYARBAKIR

Pınar DOĞAN KARA tarafından yapılan "Anonim Ortaklıkta Payın Cebri İcra Yoluyla Devri" konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim Dalı Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyesinin

Ünvanı Adı Soyadı

Başkan: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Necat AZARKAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Sadullah ÖZEL

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 24/09/2019

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../...../20

Prof. Dr. Nazım HASIRCI

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

(MÜHÜR)

ÖNSÖZ

Gelişen teknoloji ve ekonomik koşullar nedeniyle hukuk kurallarına ve hukuk kurallarının uygulanabilirliğine duyulan ihtiyaç gittikçe artmaktadır. Hukuk kurallarının oluşmasında; değişen koşulları ortaya koyan bilimsel çalışmalar da bu bağlamda her zaman önemini korumaktadır.

Anonim ortaklık payının cebri icra yoluyla devri konusunun ele alındığı bu çalışmada hukuk sistemimizde bu konunun nasıl ele alındığını irdelemenin yanında, var olan düzenlemeye bir yenilik getirmesi amacıyla, konu TTK, SerPK, İİK, TMK ve TBK temelli mevzuat ve Yargıtay kararları ışığında ele alınmıştır.

Tez çalışması süresince;

Gerek yüksek lisans eğitimimin gerek tezimin her aşamasında yardımlarını esirgemeyen, yol göstericim, tez danışmanım ve çok değerli sayın hocam Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN' e,

Hayatımın her sürecinde destekleri ile yanımda olan, duydukları güven ile beni cesaretlendiren çok değerli anneme, babama, canım kardeşlerime ve sevgili eşime,

Meslektaş olmaktan büyük mutluluk duyduğum ve tez çalışmamı hazırlarken her türlü desteği sunan, sevgili arkadaşlarım Av. Asuman AYSU' ya ve Av. Merve ÇAKMAK' a, en içten duygularla sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Pınar DOĞAN KARA

Diyarbakır 2019

ÖZET

Anonim ortaklıklarda, ortaklar pay sahipliği ile hak ve borçlara ehil olmakta, ortaklıkta söz hakkı almakta ve ortaklık yönetimine katılmaktadır. Bu nedenle pay sahipliğinin devri anonim ortaklık için büyük önem taşımaktadır. Pay sahipliğinin devri devreden ve devralanın iradeleri sonucunda gerçekleşeceği gibi iradeleri dışında cebri icra yoluyla da gerçekleşebilecektir. Cebri icra yoluyla payların devri; haczedilen, rehnedilen, hapis hakkı kurulan paylar veya miras yoluyla kalan ve iradi şekilde paylaştırılamayan paylar bakımından söz konusu olmaktadır. Bu payların devri, açık artırma usulünde ihale anı, pazarlık usulünde satış anı ile gerçekleşecektir.

Bu doğrultuda çalışmanın birinci bölümünde genel olarak halka açık ve halka kapalı anonim ortaklığa değinilerek pay kavramı, pay sahipliği ve pay sahipliği sıfatının devren ve aslen kazanılması halleri açıklanmıştır. Ayrıca pay ayrımı yöntemleri, pay türleri ele alınarak, anonim ortaklık payları, senede bağlanmış paylar, senede bağlanmamış paylar ve ilmühabere bağlanmış paylar olarak incelenmiştir.

İkinci bölümde pay devrine ve cebri icra hukukuna ilişkin genel bilgilere yer verilmiştir. Payın devri ele alınırken pay türleri bakımından uygulanan devir usulleri farklılık gösterdiğinden her bir pay türü bakımından devir usulü ayrıca açıklanmıştır. Payın devir yollarından biri olan anonim ortaklık payının cebri icra yoluyla devrinin daha iyi anlaşılabilmesi için, cebri icra hukukuna ilişkin genel bilgiler de bu bölümde işlenmiştir.

Üçüncü bölümde anonim ortaklık payının cebri icra yolu ile devri incelenerek, payın haciz yoluyla devri, payın hapis hakkı kullanımı ile devri, rehnedilmiş payın devri ve son olarak miras kalan payın iradi şekilde paylaşılamaması nedeniyle; payın mahkeme kararı ile devri incelenmiştir. Çalışmamız yasal mevzuat ve yargı içtihatları ışığında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler

Anonim Ortaklık, Anonim Ortaklık Payı, Anonim Ortaklık Pay Türleri, Anonim Ortaklık Payının Devri, Cebri İcra Hukuku.

ABSTRACT

In joint-stock companies, shareholders gain a saying in partnership through shareholding and participate in the management of the partnership. For his reason, share transfer has a great importance for joint stock companies. Share transfer can happen as a result of the shareholders' free will, it can also ocur against their will, through compulsory execution. Transfer of shares through forced execution occurs for the shares that are foreclosed, pledged, established with the right to imprisonment or for the shares that cannot be shared in the inherited will. The transfer of these shares shall be realized by auction moment in auction procedure and sale moment in bargaining procedure.

In this respect, in the first part of our study, the concept of share, ownership and acquisition of the title of shareholding and the acquisition of the title of shareholding are explained by referring to the publicly held and closed joint stock company in general. Also,with respect to share types, the methods of share allocation are analyzed through the separation of joint-stock shares, documented shares, undocumented shares and certified shares.

In the second section, general information about transfer of shares and forced enforcement law is presented. Since the transfer procedures applied in terms of share types differ when dealing with the transfer of shares, the transfer procedure is explained separately for each type of share. In order to provide a better understanding of the transfer of shares, which is one of the ways of transfer of shares, by compulsory execution, general information on compulsory enforcement law is also given in this section.

In the third section, with an exploration of joint-stock share transfer through forced execution, share transfer through foreclosure, share transfer by use of the right of imprisonment, transfer of pledged shares and finally the transfer of inherited shares

with court decision due to impossibility of its voluntary share are analyzed. Our study is addressed in light of legal legislation and jurisprudence.

Keywords

Joint Stock, Joint Stock Share, Types of Joint Stock, Transfer of Corporate Joint Stock, Compulsory Enforcement Law.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ ..... **I**
ÖZET ..... **II**
ABSTRACT ..... **IV**
İÇİNDEKİLER ..... **VI**
KISALTMALAR ..... **XI**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA PAY VE PAY TÜRLERİ

1.1 GENEL OLARAK ANONİM ORTAKLIK **3**
1.2 ANONİM ORTAKLIKTA KAVRAM OLARAK PAY **5**
1.2.1. Ortaklık Sermayesinin Bir Parçası Olarak Pay 6
1.2.2. Ortaklıktaki Yeri Bakımından Pay 7
1.2.3. Kıymetli Evrak Olarak Pay 8
1.3. ANONİM ORTAKLIKTA PAY SAHİPLİĞİ KAVRAMI **9**
1.4. ANONİM ORTAKLIKTA PAY SAHİPLİĞİ SIFATININ KAZANILMASI **12**
1.4.1. Pay Sahipliği Sıfatının Aslen Kazanılması 12
1.4.2. Pay Sahipliği Sıfatının Devren Kazanılması 13
1.5. ANONİM ORTAKLIKTA PAY AYRIMI YÖNTEMLERİ **14**
1.5.1. Bedel Türüne Göre Ayrım; Nakit karşılığı- Ayın Karşılığı Pay 14
1.5.2. Oy Hakkına Sahip Olmaya Göre Paylar; Oy Hakkı Olan- Oy Hakkı Olmayan Pay… 15
1.5.3. Tanınan İmtiyaza Göre Paylar; İmtiyazlı Pay- Adi Pay 16
1.5.3.1. İmtiyazlı Paylara Hâkim Olan İlkeler; 16
1.5.3.2. İmtiyaz Sağlanan Haklar 17

1.6. ANONİM ORTAKLIKTA PAY TÜRLERİ..... 18
1.6.1. Senede Bağlanmış Paylar..... 18
1.6.1.1. Hamiline Yazılı Pay Senedi..... 19
1.6.1.1.1. Genel Olarak Hamiline Yazılı Pay Senedi..... 19
1.6.1.1.2. Hamiline Pay Senedi Bastırılması..... 20
1.6.1.1.3. Hamiline Pay Senedinin Şekli..... 21
1.6.1.2. Nama Yazılı Paylar..... 21
1.6.1.2.1. Genel Olarak Nama Yazılı Pay Senetleri..... 21
1.6.1.2.2. Nama Yazılı Pay Senedi Bastırılması..... 21
1.6.1.2.3. Nama Yazılı Pay Senedinin Şekli..... 22
1.6.2. Senede Bağlanmamış Paylar..... 22
1.6.2.1. Çıplak Paylar..... 23
1.6.2.2. Kaydi Paylar..... 23
1.6.3. İlmühabere Bağlanmış Paylar..... 25

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA PAYIN DEVRİ VE GENEL OLARAK CEBRİ İCRA HUKUKU

2.1. ANONİM ORTAKLIKTA PAYIN DEVRİ..... 27
2.1.1. Genel Olarak..... 27
2.1.1.1. .Kanun ile Payın Devrinin Sınırlandırılması;..... 29
2.1.1.2. Esas Sözleşme ile Payın Devrinin Sınırlandırılması..... 30
2.1.2. Pay Senedine Bağlanmamış Payın Devri..... 31
2.1.2.1. Çıplak Payın Devri..... 31
2.1.2.1.1. Genel Olarak..... 31
2.1.2.1.2. Çıplak Payın Devir Usulü..... 31
2.1.2.2. Kaydi Payın Devri..... 32
2.1.3. Pay Senedine Bağlanmış Payın Devri..... 33
2.1.3.1. Hamiline Yazılı Pay Senedinin Devri..... 33
2.1.3.1.1. Genel Olarak..... 33
2.1.3.1.2 .Hamiline Yazılı Pay Senedinin Devir Usulü..... 33
2.1.3.1.2.1 Zilyetlik Kavramı;..... 34
2.1.3.1.2.2 Zilyetliğin Geçirilmesi..... 35

2.1.3.2. Nama Yazılı Payın Devri 36
2.1.3.2.1. Nama Yazılı Pay Senedinin Devir Usulü 38
2.1.3.2.1.1. Ciro Kavramı 38
2.1.3.2.1.2. Cironun Hukuki Niteliği 39
2.1.3.2.1.3. Cironun Şekli 39
2.1.4. Payın Devredenin İradesine Göre Devri 40
2.1.4.1. Payın Devredenin İradesi ile Gerçekleşen Devri 40
2.1.4.2. Payın Devredenin İradesi Dışında Gerçekleşen Devri 40
2.1.4.3. Payın Miras Yoluyla Devri 41
2.1.4.4. Payın Eşler Arası Mal Rejimi Hükümlerine Göre Devri 41
2.1.4.5. Payın Cebri İcra Yoluyla Devri 42
2.2 GENEL OLARAK CEBRİ İCRA HUKUKU 42
2.2.1. Cebri İcra Hukukunun Temel Kavramları 43
2.2.1.1. Alacak- Alacaklı Kavramları 43
2.2.1.2. Borç- Borçlu Kavramları 43
2.2.2. Cebri İcra Hukukunun Özellikleri 44
2.2.2.1. Cebri İcra Hukukunun Kanunilik Özelliği 44
2.2.2.2. Cebri İcra Hukukunun Alacakların Türüne Göre Ayrım Yapma Özelliği 44
2.2.2.3. Cebri İcra Hukukunun Alacakların Paraya Çevrilme Özelliği 45
2.2.3. Cebri İcranın Konusu 45
2.2.4. Cebri İcra Türleri 46
2.2.4.1. Cüz'i İcra 46
2.2.4.1.1. İlamlı İcra 46
2.2.4.1.2. İlamsız İcra 46
2.2.4.1.3. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yolu 47
2.2.4.1.4. İhtiyati Haciz 47
2.2.4.2. Külli İcra 47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA PAYIN CEBRİ İCRA YOLUYLA DEVRİ

3.1. PAYIN HACİZ YOLUYLA DEVRİ 48
3.1.1 Haciz Kavramı 48

3.1.2. Haciz Türleri 51
3.1.2.1. Kesin Haciz 51
3.1.2.2. Tamamlama Haczi 51
3.1.2.3. İlave Haciz 52
3.1.2.4. İhtiyati Haciz 52
3.1.2.5. Geçici (Muvakkat) Haciz 53
3.1.3. Haczin Hukuku Sonuçları 53
3.1.3.1. Alacaklı Bakımından Haczin Sonuçları 53
3.1.3.2. Borçlu Bakımından Haczin Sonuçları 54
3.1.3.3. Üçüncü Kişi Bakımından Haczin Sonuçları 54
3.1.4. Senede Bağlanmamış Payın Haczi 57
3.1.4.1. Çıplak Pay Haczi 57
3.1.4.2. Kaydi Payın Haczi 60
3.1.5. Senede Bağlanmış Payın Haczi 62
3.1.5.1. Hamiline Yazılı Pay Senedi Haczi 63
3.1.5.2. Nama Yazılı Pay Senedi Haczi 64
3.1.6. Haciz Sonrası Pay Sahipliğinin Devrini Sağlayan Pay ve Pay Senedinin Paraya Çevrilmesi İşlemi 65
3.1.6.1. Haczedilen Anonim Ortaklık Payını Paraya Çevirmede Konu . 66
3.1.6.2. Haczedilen Anonim Ortaklık Payını Paraya Çevirme Talep Hakkı Bulunanlar 66
3.1.6.3. Haczedilen Anonim Ortaklık Payını Paraya Çevirme Talebinde Bulunma……. 68
3.1.6.3.1. Haczedilen Anonim Ortaklık Payını Satış Talebi 68
3.1.6.3.2. Haczedilen Anonim Ortaklık Payının Satış Talebinde Bulunulma Süre 72
3.1.6.3.3. Haczedilen Anonim Ortaklık Payının Satış Talebinde Bulunma Usulü.. 75
3.1.6.4. Haczedilen Anonim Ortaklık Paylarını Paraya Çevirme Usulleri…… 76
3.1.6.4.1. Açık Artırma Usulü 76
3.1.6.4.2. Pazarlık Usulü 79

3.1.6.5. Paraya Çevirme Sonucu Haczedilmiş Anonim Ortaklık Payının Devrinin Gerçekleşmesi 80
3.2. PAYIN, HAPİS HAKKININ KULLANIMI İLE DEVRİ 81
3.2.1. Hapis Kavramı 81
3.2.2. Hapis Hakkının Kurulması 83
3.2.3. Senede Bağlanmış ve Senede Bağlanmamış Paylar Üzerinde Hapis Hakkının Kurulması 83
3.2.4. Hapis Hakkı Kurulan Senede Bağlanmış Payların Paraya Çevrilmesi…… 83
3.3. REHNEDİLMİŞ PAYIN DEVRİ 84
3.3.1. Rehin Kavramı 84
3.3.2. Rehin Sözleşmesi 86
3.3.3. Rehin Hakkının Kuruluşu 86
3.3.4. Senede Bağlanmamış Payların Rehnedilmesi 90
3.3.4.1. Çıplak Payın Rehnedilmesi 90
3.3.4.2. Kaydi Payın Rehnedilmesi 90
3.3.5. Senede Bağlanmış Payların Rehnedilmesi 91
3.3.5.1. Hamiline Yazılı Pay Senedinin Rehnedilmesi 91
3.3.5.2. Nama Yazılı Pay Senedinin Rehnedilmesi 92
3.3.6. Rehnedilmiş Pay ve Pay Senedinin Devrini Sağlayan Paraya Çevirme İşlemi 93
3.3.6.1. Rehnedilmiş Pay ve Pay Senedinin Satışını Talep Etme Süresi 94
3.3.6.2. Rehnedilmiş Payı Paraya Çevirme Talep Hakkı Bulunanlar 95
3.3.6.3. Rehnedilmiş Payı Paraya Çevirme Usulleri 95
3.3.6.4. Paraya Çevirme Sonucu Rehnedilmiş Anonim Ortaklık Payının Devrinin Gerçekleşmesi 96
3.4. MİRAS KALAN PAYIN İRADİ ŞEKİLDE PAYLAŞILAMAMASI NEDENİ İLE PAYIN DEVRİ 97
3.4.1. Genel olarak Miras Kavramı 97
3.4.2. Mirasın İradi Olarak Paylaşılamaması 98
SONUÇ 99
KAYNAKÇA 103

KISALTMALAR

AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AY	1982 Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
AYM	Anayasa Mahkemesi
Bkz	Bakınız
C.	Cilt
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Dn.	Dipnot
DÜHFD	Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	Esas
E. T	Erişim Tarihi
GÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HAAO	Halka Açık Anonim Ortaklık
HD	Hukuk Dairesi
HGK	Hukuk Genel Kurulu
İİF	İcra ve İflas Kanunu
İTÜSBD	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
İÜHFD	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
K.	Karar
m.	Madde
MÇD	Mali Çözüm Dergisi
MKK	Merkezi Kayıt Sistemi
s.	Sayfa
S.	Sayı
SerPK	6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	Serbest Piyasa Kurulu
T.	Tarih
TBBD	Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	6098 Türk Borçlar Kanunu
TDK	Türk Dil Kurumu
TMK	4721 Türk Medeni Kanunu
TTK	6102 Türk ticaret Kanunu
Vd.	Ve devamı
Y.	Yargıtay
YİBGK	Yargıtay İçtihat Birleştirme Gene Kurulu

GİRİŞ

Ticaret hukukunun oluşumu ve gelişimine büyük katkı sunan ve ticaret hayatına yön veren ortaklıklar bazı kriterlere göre sınıflandırmalara tabi tutulması sonucu çeşitlilik göstermektedir. Bu sınıflandırmanın başlıcası, ticaret hukukumuzda sermaye ve şahıs ortaklığı olarak yapılan ayrımdır.

Sermaye ve şahıs ortaklığı şeklinde yapılan sınıflandırma içerisinde anonim ortaklıklar, sermaye şirketleri içerisinde yer almaktadır. Bu nedenle bu şirket ortaklıklarında sermaye ve pay kavramı büyük öneme sahiptir. Üç bölüm olarak ele alınan çalışmada; pay kavramını irdeleyerek anonim ortaklıklarda pay kavramının anlamlarına, payın çeşitlerine, pay sahipliğine, payın devrine ve cebri icra yoluyla devrine yer verilmiştir. Pay sahipliği ve pay sahipliği kazanılması aslen kazanma ve devren kazanma olarak gerçekleşmekte olup, devren kazanma halleri ayrıca sınıflandırılmaktadır.

Anonim ortaklıkta paylar, senede bağlı paylar ve senede bağlı olmayan paylar olarak düzenlenmektedir. Senede bağlı paylar hamiline yazılı ve nama yazılı pay senetleri olacak şekilde, senede bağlı olmayan paylar ise çıplak pay ve kaydi pay olarak, ayrıma tabi tutulmaktadır. Ayrıca pay senetleri henüz basılmamışken, pay senetlerinin yerine geçici olarak ilmühaberler çıkarılabilmektedir. Genel olarak bu ilmühaberlere de kıyasen nama yazılı pay senetlerine dair hükümler uygulanmaktadır. Bu ayrım doğrultusunda pay çeşitleri farklı özelliklere sahip olup, pay çeşitleri doğrultusunda payın devir usulleri da farklılık arz etmektedir.

Anonim ortaklıkta pay kavramının yanında, önem taşıyan bir diğer konu anonim ortaklık payının devridir. Payın, devredenin iradesi ile gerçekleşmesi halinde tarafların iradi davranışları ve irade uyuşmaları söz konusu iken; payın devredenin

iradesi dışında gerçekleşmesi halinde taraf iradeleri söz konusu olmadığından irade uyuşması da bulunmamaktadır.

Payın, devredenin iradesi dışında gerçekleşen devirlerden biri de cebri icra yoluyla payın devridir. Cebri icra yoluna başvurulması ile artık payı devredenin iradi gerçekleştirdiği devir değil; devlet aracılığı ile gerçekleştirilecek devir söz konusu olacaktır. Cebri icra yoluyla devir halleri; payın haciz yoluyla devri, hapis hakkının kullanımı ile devri, rehnedilmiş payın devri, miras kalan payın iradi şekilde paylaşılamaması üzerine payın mahkeme kararı ile devri şeklindedir.

Cebri icra yoluyla payın devredilmesi halinde, senede bağlanmış paylar ve yine senede bağlanmamış paylar bakımından farklılıklar bulunduğundan; her bir pay çeşidi bakımından ayrı ayrı usullere yasal düzenlemelerde yer verilmiştir. Payların devredilmesi cebri icra yoluyla paraya çevrilerek gerçekleşecektir. Paraya çevirme usulleri de açık artırma ile satış ve pazarlık yoluyla satış şeklinde ayrılmaktadır. Cebri icra yoluyla devri sağlanacak payların açık artırmada ihaleyle, pazarlık yolunda satışla mülkiyeti alıcıya geçecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA PAY VE PAY TÜRLERİ

1.1 GENEL OLARAK ANONİM ORTAKLIK

Anonim ortaklık ticaret hukukuna yön veren şirket çeşitlerinden olup, bir sermaye ortaklığıdır. Anonim ortaklığın sermaye ortaklığı olması ortakların sorumluluğunun ortaklığa getirdikleri sermaye miktarıyla sınırlı olması ve ortaklığın şahsi olmaması sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla ortaklığın ortaklarından birinin ortaklıktan ayrılması ile ortaklığın sona ermeyeceği, yeni ortak ile ortaklığa devam edileceği sonucuna varılmaktadır.

Anonim ortaklık kurulabilmesi için en az bir kurucunun olması asgari sayı olarak kabul edilmiştir. Bu TTK m. 338' de;

"(1) Anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır." hükmü ile düzenlenmiştir.

Ortaklık kurulduktan sonra ortaklık paylarının tamamına tek bir kişinin sahip olması halinde, durumun yedi gün içerisinde yönetim kuruluna bildirilmesi ve yönetim kurulu tarafından da tek pay sahipli anonim ortaklık haline geldiğinin tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir.

Anonim ortaklık, kendisini kuran ortak veya ortaklardan bağımsızdır. Anonim şirketin ayrı bir mameleki, ticaret unvanı vardır; şirket müstakil olarak dâva açabilir; şirket aleyhine dava açılabilir; ticaret siciline ortaklar değil şirket tescil edilir[1].

Sermaye ortaklıklarında ortaklığa getirilen sermaye büyük önem arz etmektedir, zira ortaklık sermayesi, ortaklıktan alacağı olan kişilerin tek güvencesidir. Miktarı ve anonim ortaklığa getirileceği taahhüt edilen sermaye payının ifası önemlidir[2].

Anonim ortaklıkta ortaklık (pay) şirketin tescili ile doğar[3]. Dolayısıyla ortaklar tescil edilmediği gibi tescille doğan paylar da şeriklerin şahsından bağımsızca hukuk düzeninde yerini almaktadır.

Anonim ortaklıklar için; halka açık anonim ortaklıklar ve halka açık olmayan yani kapalı anonim ortaklıklar olarak ayrım yapılmaktadır. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu genel olarak halka açık ve halka açık olmayan anonim şirketi düzenlerken, aynı zamanda halka açık anonim ortaklıklara ilişkin temel esasların 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu[4]' nda düzenlendiği görülmektedir.

Geleneksel olarak anonim şirketlerin düzeni ve yapısı, kişisel öğelerin egemen olmadığı anonimlik ve sermaye esasına dayalıdır. Kural olarak birden fazla hatta çok ortaklılığı (pay sahipliğini) gerektirmektedir[5].

TTK' da madde 329 ile;

"(1) Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir" denilerek anonim ortaklığın tanımı yapılmıştır. Bu tanım ile anonim ortaklığın belirli bir sermayesinin olması

[1] Tuğrul Ansay, Anonim Şirket ve Tatbikat, **AÜHFD**, C. 20, s. 328
[2] Nihat Taşdelen, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu' nun Anonim Ortaklık Pay Devrine Getirdiği Sınırlamalar, **DEÜHFD**, C. 16, s. 3351
[3] Halil Arslanlı, Anonim Şirkette Pay ve Pay Sahipliği, **İÜHFM**, C. 23, s. 248
[4] 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu' nun amacı sermaye piyasasının düzenlenmesi ve denetlenmesi olup, 30.12.2012 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
[5] Hasan PULAŞLI, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 4. Baskı, Adalet Yayın Evi, Ankara, 2016, s. 265

gerektiği ve bu sermayenin paylara bölünerek temsilin sağlandığı belirtilmiştir. Yine anonim ortaklığın sadece sermayesi ile sorumlu olacağı belirtilmiş olması; dolayısıyla sorumluluğun pay sahibi için pay miktarı ile sınırlı olacağı anlamı çıkmaktadır.

Anonim ortaklığın tanımında da yerini alan pay, anonim şirketin temel unsuru olan sermayeyi oluşturmaktadır. Payların bütünü anonim ortaklığın sermayesine karşılık gelmekte olup ortaklığın yönetimini, vereceği kararlarını yönlendirmektedir.

1.2 ANONİM ORTAKLIKTA KAVRAM OLARAK PAY

Anonim şirketler hukukunun temelini pay kavramı oluşturmakla birlikte, pay kanuni ve teknik bir kavramdır[6]. Kanuni bir kavramdır çünkü kanunda düzenlenmiş bulunmaktadır, ayrıca ticaret hukuku ve anonim ortaklık bakımından da teknik bir kavram olarak kullanılmaktadır.

Türk Ticaret Kanunundaki düzenlemelerde de "pay kavramı" birden fazla anlamda kullanılmıştır[7]. Pay tek anlamlı olmayıp, birçok anlamı bünyesinde barındıran bir kavramdır[8]. Şöyle ki pay kavramının genel olarak ticaret hukukunda "sermaye birimi olarak pay"[9], "ortaklık mevki olarak pay"[10], "pay senedi anlamında pay"[11] olarak kullanıldığı görülmektedir.

Anonim ortaklık, tüzel kişiliği bulunan sermaye şirketi olup, bu sermaye, şirkete getirilen payların birleşimiyle oluşmakta ve yönetilmektedir. Anonim ortaklığın bütün borçları, hakları, imtiyazları paya bağlıdır[12].

---

[6] Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku I**, Vedat Kitapçılık, 13. Bası, İstanbul 2014, s. 545.

[7] Nihat Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** Vedat Kitapçılık Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2005, s.6

[8] Sami Karahan, **Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazların Korunması,** Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1991, s. 4.

[9] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.7

[10] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.9

[11] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.11

[12] Orhan Nuri Çevik, **Anonim Şirketler**, 3. Bası, Ankara, 1988 s. 759

Hasan PULAŞLI payı, pay sahipliğinin mevkii karakterinin sonucu olarak, pay sahibinin anonim ortaklıktaki tüm hak ve borçları, maddi ve hukuki ilişkisini kapsadığını ifade etmektedir[13].

Mehmet Fatih ARICI payı, ticaret ve borçlar hukuku bakımından, ticari işletmenin veya ortaklığın amaca ulaşmak maksadıyla, anonim ortaklığa getirilmesi taahhüt edilen para ile ölçülebilir diğer değerler olarak açıklamaktadır[14].

Ünal TEKİNALP; payı anonim ortaklıkta belirleyici ve teknik bir özellik taşıyan, anonim ortaklıktaki birçok hususun açıklığa kavuşturulmasında gerekli olan merkezi kavram olarak[15] tanımlamaktadır.

1.2.1 Ortaklık Sermayesinin Bir Parçası Olarak Pay

Anonim ortaklık için sermaye, pay sahipleri tarafından anonim ortaklığa getirilmesi taahhüt edilen malvarlıklarının toplamı ve bu malvarlığı toplamının nakit olarak ifadesidir[16]. Esas sermaye 50.000 TL olan bir anonim ortaklığın sermayesi, 50 TL değerinde ve birbirine eşit 1000 birime bölünmüşse, 50 TL değerinde her birim, bir payı oluşturacaktır[17]. Bu değere " nominal" ya da "itibari" değer denilmektedir[18].

Pay, anonim ortaklığın sermayesinin belli miktarlara bölünmüş kısmını oluşturmakla birlikte ayrıca bu sermayenin bağımsız bir parçası olarak kabul edilmektedir[19].

TTK m. 476' da "(1) Payın itibarî değeri en az bir kuruştur. Bu değer ancak birer kuruş ve katları olarak yükseltilebilir. Anılan itibarî değer Cumhurbaşkanınca

---

[13] Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, s.535

[14] Mehmet Fatih Arıcı, **Alacak Hakkının Anonim Ortaklığa Sermaye Olarak Taahhüdü**, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2003, s.3

[15] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.6; Ü. Tekinalp(R. Poroy/E. Çamoğlu), **Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku**, 9. Bası, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., s. 439

[16] Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımı**, 3. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2015, s. 1; Arıcı, **Alacak Hakkının Anonim Ortaklığa Sermaye Olarak Taahhüdü**, s. 4

[17] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.7

[18] Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, s.534

[19] Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, Yasa Yayınları, İstanbul, 1989, s. 273

yüz katına kadar artırılabilir.” düzenlemesi ile payın asgari olarak nominal değeri belirtilmiştir.

1.2.2 Ortaklıktaki Yeri Bakımından Pay

Ortaklıkta ne kadar pay varsa o kadar pay sahipliği konumu bulunmaktadır[20].Pay ile birlikte anonim ortaklıkta pay sahibine bir takım yükümlülükler ve haklar doğmaktadır. Bu yükümlülükler ve haklar pay sahiplerinin ortaklık mevkiini göstermektedir. Ortaklık mevkii paya bağlı olup; pay sahibinin şahsından soyuttur[21].

Anonim ortaklık, tüzel kişilik vasfını taşıdığından malvarlığı üzerindeki mülkiyet hakkı kendisine aittir[22]. Bununla birlikte ortakların da ortaklık konumları itibari ile anonim ortaklık esas sözleşme ile belirledikleri hakları mevcut bulunmaktadır.

Pay sahibinin ortaklık mevkiinden kaynaklanan bu hakları TTK m. 447’ deki; “ (1) Genel kurulun, özellikle;

a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,

b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,

c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararları batıldır” düzenlemesi ile korunmuştur, değerlendirmesi yapmak yanlış olmayacaktır.

Örneğin, kanunda öngörülen istisnalar dışında pay sahiplerine ek yükümlülükler yükleyen esas sözleşme düzenlemeleri ve 329. madde düzenlemesine

[20] Halil Arslanlı, **Anonim Şirketler C. 1**, Fakülteler Mat. İstanbul,1960, s. 20
[21] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.10
[22] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.9

aykırı şekilde pay sahiplerine şirkete karşı sorumluluğu sınırsız olarak yükleyen esas sözleşme hükümleri, anonim ortaklık temel yapısına aykırı olduğu için batıldır[23].

Ayrıca belirtmek gerekir ki tüm bu yetkiler, sahiplik sağlayan ortaklık kavramı ile paya değil pay sahibine tanınmıştır.

Pay ve pay sahipliği bakımından TTK 'Payların Bölünememesi' kenar başlıklı m. 477' de;

"(1) Pay şirkete karşı bölünemez. Bir payın birden fazla sahibi bulunduğu takdirde, bunlar şirkete karşı haklarını ancak ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler. Böyle bir temsilci atamadıkları takdirde, şirketçe söz konusu payın maliklerinden birine yapılacak tebligat tümü hakkında geçerli olur.

(2) Genel kurul, sermaye tutarı aynı kalmak şartıyla, esas sözleşmeyi değiştirmek suretiyle, payları, asgari itibarî değer hükmüne uyarak, itibarî değerleri daha küçük olan paylara bölmek veya payları itibarî değerleri daha yüksek olan paylar hâlinde birleştirmek yetkisini haizdir. Şu kadar ki, payların birleştirilebilmesi için her pay sahibinin bu işleme onay vermesi gerekir. Kanunun 476 ncı maddesi saklıdır" düzenlemesi ile açıklamıştır.

1.2.3 Kıymetli Evrak Olarak Pay

Anonim ortaklıkları limited ortaklıklardan ayıran başlıca özellik, şirket paylarının kıymetli evrak niteliğinde, yani tedavül eden pay senetlerine ve geçici pay ilmühaberlerine bağlanabilmesi ayrıca Merkezi Kayıt Kuruluşunun kayıt sistemine kaydı ile de tedavül edebilmesidir[24]. Bu da anonim ortaklık bakımından payın pay senedi anlamına da gelebileceğini ifade etmektedir.

Pay senedi olarak pay TTK' da düzenlenmiş olup, TTK m. 484' te;

[23] Rauf Karasu, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Emredici Hükümler İlkesi,** Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 64; Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, s.291-292

[24] Erdoğan Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler**, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık A. Ş., İstanbul, 2016, s.136

" (1) Pay senetleri, hamiline veya nama yazılı olur." denmektedir.

Ayrıca pay senedi basımına ilişkin de TTK m. 486' da;

"(1) Şirketin ve sermaye artırımının tescilinden önce çıkarılan paylar geçersizdir; ancak, iştirak taahhüdünden doğan yükümlülükler geçerliliklerini sürdürür.

(2) Paylar hamiline yazılı ise yönetim kurulu, pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren üç ay içinde pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtır. Yönetim kurulunun hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin kararı tescil ve ilan edilir, ayrıca şirketin internet sitesine konulur. Pay senedi bastırılıncaya kadar ilmühaber çıkarılabilir. İlmühaberlere kıyas yoluyla nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümler uygulanır.

(3) Azlık istemde bulunursa nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır.

(4) Tescilden önce pay senedi çıkaran kimse, bundan doğan zararlardan sorumludur." denilmektedir. Bu madde hükmü gereği tescil, payın oluşumunu sağlamakta olan hukuki işlemdir[25]. Aynı zamanda madde hükmünde payların hamiline yazılı olması halinde senede bağlanma zorunluluğu belirtilmiştir.

Anonim ortaklık payının senede bağlanmış olması, hak ve borçlarda, varsa imtiyazlarda bir değişikliğe yol açmamakla birlikte, senede bağlanmış olma durumu payın devrini etkileyen bir husustur[26].

1.3 ANONİM ORTAKLIKTA PAY SAHİPLİĞİ KAVRAMI

Anonim şirket iktisadî gayesi ve hukukî bünyesi itibariyle çok ortaklı bir ortaklık tipidir[27].

[25] Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, s.533
[26] Çevik, **Anonim Şirketler**, s. 760
[27] Arslanlı, **Anonim Şirkette Pay ve Pay Sahipliği**, s. 249

Anonim ortaklıkta kavramsal olarak anonimlik pay sahiplerinin fazlalığını değil, sermayenin paylara bölünmüşlüğünü ifade etmekte olup, payların fazlalığı ve birbirlerinden bağımsız olmaları, her payın haklar silsilesi oluşturmasını; sonuç olarak pay sahipliği veya ortaklık haklarının tüm paylar bakımından doğduğu anlamına gelir[28]. Esas sermaye bir bütün olarak durmaya devam etmekle birlikte, sermayenin birden fazla paya bölünmesi durumunda; paya ve sermayeye bağlı olan hakların bölünen olduğu ortaya çıkmaktadır[29].

Pay sahipliği konumunu oluşturan pay kavramı, örnek olarak anonim şirketlerde şirketin kendi paylarını iktisap etmesine konu olan pay anlamında kullanılmaktadır[30].

Anonim ortaklıkta pay sahipliği bakımından TTK kapsamında özel bir ehliyet şartı öngörülmemekle birlikte ehliyetsizler ve sınırlı ehliyetliler bakımından da Medeni Hukuk kuralları çerçevesinde veli veya vesayet makamlarından alınması gereken onaylar ile pay sahibi olunması mümkündür[31].

Anonim ortaklık pay sahipleri, ortaklığa nakit veya nakit dışı sermaye taahhüt ederek, payları iktisap edebilirler[32]. Pay sahibinin anonim ortaklığa karşı tek borcu, sermaye koyma borcunun yerine getirilmesinden ibarettir[33].

Pay sahipliği TTK' da madde 329 ile;

"(2) Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur." şeklinde düzenlenmiş olup, pay sahiplerinin ortaklığa getirmeyi taahhüt ettikleri paylar bakımından sadece anonim ortaklığa karşı borçlu olduğu açıklanmıştır. Pay sahiplerinin sadece anonim ortaklık bakımından sorumlu tutulmuş

[28] Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku- Tek Kişi Ortaklığı, Anonim ve Limited Ortaklıklar, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme, ve Tür Değiştirme**, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 12

[29] Can Göksoy, **Anonim Ortaklıkta Payın Rehni**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001 s. 34

[30] Özge Ayan, Anonim Şirketin Genel Kurul Kararı ile Kendi Paylarını İktisap Etmesi veya Rehin Almasının Koşulları, **GÜHFD**, C.17, s. 188

[31] Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Adalet Yayınevi**, Ankara, 2015, s. 1377

[32] Arıcı, **Anonim Ortaklıkta Nakit Dışı Sermaye Taahhüdünün İmkansızlığının Hükümleri,** s. 113

[33] İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirali Çelik, Çağlar Manavgat, **Anonim Şirketler Hukuku**, Cilt 1, Sözkesen Matbaacılık, Ankara 2013.

olmasının, İİK 89. maddesi ile beraber değerlendirilmesi gerektiği yönünde doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Pay sahibinin, ortaklığa karşı olan sorumluluğunun yanı sıra, ortağın pay sahibindeki sermaye payı alacağının, ortaklıktan alacağı olan bir üçüncü kişi tarafından İcra İflas Kanunu'nun 89 uncu maddesine göre haczedilmesi halinde, pay sahibinin, haciz alacaklısı üçüncü kişiye karşı sorumlu olacağının da bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır[34].

Bir payın birden fazla pay sahibinin olmasında yasal bir sınırlama bulunmamakla birlikte, TTK bu durumu özel olarak anonim ortaklık paylarının bölünememesi kenar başlıklı m. 477' de;

" (1) Pay şirkete karşı bölünemez. Bir payın birden fazla sahibi bulunduğu takdirde, bunlar şirkete karşı haklarını ancak ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler. Böyle bir temsilci atamadıkları takdirde, şirketçe söz konusu payın maliklerinden birine yapılacak tebligat tümü hakkında geçerli olur.

(2) Genel kurul, sermaye tutarı aynı kalmak şartıyla, esas sözleşmeyi değiştirmek suretiyle, payları, asgari itibarî değer hükmüne uyarak, itibarî değerleri daha küçük olan paylara bölmek veya payları itibarî değerleri daha yüksek olan paylar hâlinde birleştirmek yetkisini haizdir. Şu kadar ki, payların birleştirilebilmesi için her pay sahibinin bu işleme onay vermesi gerekir. Kanunun 476 ncı maddesi saklıdır" düzenlemesi ile açıklamıştır. Gerçekten, paylar şirkete karşı bölünememekle birlikte, şirketçe bölünebilmektedir[35]. Yine madde hükmünden de anlaşılacağı gibi bir pay bakımından birden fazla pay sahipliği mümkün olmakla birlikte payın temsili için temsilci kullanabileceklerdir. Ayrıca birden fazla payın tek bir pay sahibinde olması da anonim şirketlerde mümkündür. Bu anlamda pay sahiplerinin sayılarının pay adedine eşit olması gereklilik arz etmez[36].

[34] Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirmeler ve Öneriler**, s. 136
[35] Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirmeler ve Öneriler**, s. 296
[36] Hasan, Pulaşlı, Şirketler Hukuk Şerhi, C. II s. 1271

Pay sahipleri; yönetim kurulu üyelerinin seçimi, esas sözleşmenin değiştirilmesi, hesapların tasdik ve kazancın dağıtılması gibi şirket işlerine ilişkin haklarını, genel kurul toplantılarında kullanırlar (TTK m. 408)[37].

1.4 ANONİM ORTAKLIKTA PAY SAHİPLİĞİ SIFATININ KAZANILMASI

Anonim ortaklıkta pay sahipliği sıfatı kazanılması aslen kazanılma ve devren kazanılma olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu ayrımı incelerken belirtmek gerekir ki anonim ortaklığın halka açık ve kapalı ortaklık olması da önem arz etmektedir. Zira halka açık anonim ortaklıklara ilişkin SerPK' da yer alan düzenlemelerin dikkate alınması gerekir.

Bu ayrımın temelinde; iki kıstas bulunmaktadır; birincisi, kazanılan payın daha önce bir sahibinin bulunup bulunmadığı; ikincisi, pay sahipliği sıfatını iyiniyetle kazanma imkanının olup olmadığıdır[38].

Yine pay sahipliği sıfatının kazanılması pay sahibinin iradesi bakımından da ele alınması gereken bir konudur. Pay sahibinin iradi gerçekleştireceği pay devirlerinin yanı sıra uygulamada pay sahibinin iradesi dışında gerçekleşen devirler de geniş yer kaplamaktadır.

1.4.1 Pay Sahipliği Sıfatının Aslen Kazanılması

Genel olarak aslen kazanma, evveliyatından başkasına ait olmayan bir hakkın, başkasının mülkiyetinde olmayan bir malın mülkiyetinin kazanılmasıdır[39]. Paylar hem kurucular hem de halka arz ile pay senedini satın alanlar tarafından aslen kazanılır[40].

Payın aslen iktisabı, esasen ortaklığın kuruluşunda pay taahhüt edilerek söz konusu olmakla birlikte ayrıca ortaklığın sermaye artırımına gitmesi halinde de

[37] Necat Azarkan, Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?, **DÜHFD**, Cilt: 17-18, s.74
[38] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s. 28
[39] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.56
[40] Ali Murat Sevi, **Anonim Ortaklık Payının Devri,** Ankara 2004, s. 29

mümkündür. Pay sahipliği sıfatının aslen kazanılmasında, ortaklığın veya sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu kararının ticaret siciline tescili önemlidir[41].

Payın iktisabı kuruluşta veya esas sermaye artırımında payın taahhüdü veya kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş olan hallerde aslen iktisap, kuruluşun ve artırımın ticaret siciline tesciliyle[42] tamamlanır[43].

1.4.2 Pay Sahipliği Sıfatının Devren Kazanılması

Anonim ortaklıkta, anonimlik kavramı ve ortaklık sermayesinin belirli paylara bölünmüş olması neticesinde, ortaklık paylarının devredilebilirliği ilkesi hakimdir[44]. Anonim ortaklık paylarında serbestçe devredilebilme ilkesi hakim olmakla birlikte, bu ilkenin uygulanması bakımından payın çıplak pay veya senede bağlanmış olmasının özel bir önemi yoktur[45].

Pay sahipliği sıfatının devren kazanılması, anonim ortaklığın kuruluşunu tamamlayarak tüzel kişilik kazanmasının ardından, payın veya pay senedinin, payın devri öncesinden zaten pay sahibi olan bir kişiden devir kurallarına göre iktisap edilmesi anlamına gelmektedir[46]. Devren iktisap ya henüz pay senedi çıkarılmadan çıplak payın veya pay senedinin devralınması ile gerçekleşir[47].

Pay sahipliği sıfatının devren kazanılabilmesi için, kural olarak taraflar arasında yapılan borçlandırıcı işleme dayalı olarak, devir işleminin de kanunun aradığı şekilde yapılması gerekir[48].

---

[41] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.57

[42] Pay sahipliği sıfatının kazanıldığı an doktrinde oldukça tartışmalıdır. Pay sahipliği sıfatının payın taahhüt edildiği anda mı, ortaklığın kuruluşunun veya sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu kararının tescili ile mi kazanıldığına ilişkin tartışmalar için bkz. Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.60.

[43] Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku,** Arıkan Basım, Geliştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, İstanbul 2005, s. 476.

[44] Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s. 149.

[45] Taşdelen, **"6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu' nun Anonim Ortaklık Pay Devrine Getirdiği Sınırlamalar,** s. 3351.

[46] Hasan, Pulaşlı, Şirketler Hukuk Şerhi, C. II s. 1384.

[47] Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku,** s. 476.

[48] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s. 201

Anonim ortaklıkta payın devren iktisabı, senede bağlanmış pay ve senede bağlanmamış pay ayrımı dikkate alınarak yapılmalıdır. Çalışmamızın ikinci bölümünde detaylandıracağımızdan şimdilik kısaca değinilmiştir.

1.5. ANONİM ORTAKLIKTA PAY AYRIMI YÖNTEMLERİ

Anonim ortaklıkta pay bir takım sınıflandırmalara göre şekillenmiştir. Bu sınıflandırmada pay karşılığında verilen bedel türüne, oy hakkına sahip olmaya, tanınan imtiyaza göre yapılan sınıflandırmaları ele alacağız.

1.5.1. Bedel Türüne Göre Ayrım; Nakit karşılığı- Ayın Karşılığı Pay

Anonim ortaklıkta pay sahipleri ortaklığa para dışındaki değerleri de getirebilirler[49]. Anonim şirkete katılım (sermaye) payı olarak "para" konulması durumunda, bu genellikle memleket parasıdır[50]. Bu durumda bedel türü nakit olan yani nakit karşılığı pay söz konusu olacaktır.

Nakit karşılığı paya ilişkin TTK m. 344' de " (1) Nakden taahhüt edilen payların itibarî değerlerinin en az yüzde yirmi beşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenir…" şeklinde hüküm bulunmaktadır.

Nakit dışında anonim ortaklığa pay olarak getirilecek ayni değerin belli unsurları taşıması ve bu unsurlara sahip olmasının yanı sıra belirlenen usule göre ortaklık sermayesine katılması gerekmektedir. TTK m. 342 ile ayni bedellerin unsurları; "(1) Üzerlerinde sınırlı ayni bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları ayni sermaye olarak konulabilir. Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz." diyerek belirlenmiştir.

[49] Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, Ticaret Hukuku Bilgisi, Dora Basım Yayın, 7. Bası, Adana, 2014, s. 264

[50] Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, s.534-535

Sermayenin ayni sermaye olarak konulması halinde, bu malın değerinin tespiti ve m. 128/8 uyarınca ilgili sicillere şerh ettirilmesi gerekir[51].

1.5.2. Oy Hakkına Sahip Olmaya Göre Paylar; Oy Hakkı Olan- Oy Hakkı Olmayan Pay

Anonim ortaklık bakımından pay sahiplerinin oy hakkına sahip olması esastır. Oy hakkı olmayan, oydan yoksun paya ilişkin düzenleme kaldırıldığından artık oydan yoksun pay bulunmamaktadır. Bu durum TTK m. 434; "(1) Pay sahipleri, oy haklarını genel kurulda, paylarının toplam itibarî değeriyle orantılı olarak kullanır. 1527 nci maddenin beşinci fıkrası hükmü saklıdır.

(2) Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir" şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin birinci fıkrasında da yine pay sahiplerinin oy hakkının toplam paylarının itibari değeriyle orantılı olarak kullanılacağı belirtilmiştir.

Pay sahiplerinin anonim ortaklık yönetimine ilişkin genel haklarının en başında oy hakkı gelmektedir[52]. Eski Sermaye Piyasası Kanunu' nun yürürlükte olduğu dönemde esas sözleşmelerinde hüküm bulunan halka açık anonim ortaklıkların, kar payı imtiyazı sağlaması halinde, oy hakkı bulunmayan payları ihraç edebileceği kabul ediliyordu[53].

Oy hakkına sahip paylarda, oy hakkına ilişkin yaygın oy sistemi ve birikimli oy sisteminin bulunduğunu Pulaşlı[54] belirtmektedir.

[51] Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, s.537
[52] Necat Tüzün, **Şirketler Hukuk Dersleri**, Ankara, 1976, s. 25
[53] Bilgili/Demirkapı, **Ticaret Hukuku Bilgisi**, s. 265
[54] Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, s.538-540

1.5.3. Tanınan İmtiyaza Göre Paylar; İmtiyazlı Pay- Adi Pay

Tasfiye artığı dağıtımı, kar payı gibi sair hususlarda diğer paylara göre üstünlükle sağlanmış paylara imtiyazlı (ayrıcalıklı) pay, herhangi bir üstünlük tanınmamış paylara ise adi pay denilmektedir[55]. Paylar esas sözleşmede aksine bir düzenleme bulunmuyorsa adi pay olarak kabul edilmektedir. Adi paylarda hak sahipleri eşit haklara sahip olmaktadır.

Anonim şirketlerde alelade şekilde, adi pay senetlerinin yanı sıra adi senetlerden farklı olarak bazı haklara sahip bulunan imtiyazlı paylar da çıkarılabilir[56]. İmtiyazlı payın TTK da tanımı yapılmış olup, m. 478' de belirtilmiştir; "(2) İmtiyaz; kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda, paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır." .

Anonim ortaklıkta paya imtiyaz tanınması için şartların sağlanması gerekmekte olup söz konusu imtiyazların esas sözleşmede düzenlenmesi gerekliliği, imtiyaz tanınan hakkın açıkça belirtilmesi, imtiyaz hakkının kamu aleyhine kurulmaması gibi belli sınırlamalar bulunmaktadır.

Sermayenin çoğunluğu ilkesinin hâkim olduğu anonim ortaklıklarda, şirket yönetiminde söz sahibi olabilmek, ortaklık sermayesinin çoğunluğuna sahip olunmasına gerek olmaksızın imtiyaza ilişkin hükümlerle mümkün hale gelmektedir[57].

1.5.3.1. İmtiyazlı Paylara Hâkim Olan İlkeler;

- Esasen anonim ortaklıklar hukukunda haklardan yararlanmada oransallık ilkesi geçerli olduğundan, bu ilkeden ayrılabilmek için mutlaka esas sözleşmede açık bir hükmün bulunması gerekir[58]. Esas sözleşmede belirtilerek paya imtiyaz tanınmaktadır. TTK m. 478;

---

[55] Bilgili/Demirkapı, **Ticaret Hukuku Bilgisi**, s. 265
[56] Kemal Şükrü Onsun, **Ticaret Şirketleri**, Yeni Matbaa, Ankara, 1949, s.136
[57] Hasan Pulaşlı, **Anonim Şirketlerde Yönetimde İmtiyaz ve Buna ilişkin Esas Sözleşme Düzenlemelerinin Anlam ve Etkisi**, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu' na 65. Yaş Günü Armağanı, Beta, İstanbul, 2001, s. 563
[58] Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, s.543

" (1) İlk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınabilir." denilmesi ile esas sözleşmede imtiyazın düzenlenmesi zorunluluğu göstermektedir. Ayrıca esas sözleşme ile tanınacak imtiyazın somut olarak belirli ve konu ve kapsamının açıklanmış olması gerekir.

- Tanınacak imtiyazın TTK ile belirlenen sınırlar çerçevesinde verilmiş olması gerekmektedir. Bu sınırlardan biri de TTK m. 478 4. fıkrada; "Sermayesinin yarısından fazlası tek başına veya birlikte; Devlet, il özel idaresi, belediye ve diğer kamu tüzel kişileri, sendikalar, dernekler, vakıflar, kooperatifler ve bunların üst kuruluşlarına ait anonim ortaklıklarda ve bu ortaklıkların aynı oranda sermaye payına sahip oldukları iştiraklerinde; bunların sahip oldukları paylara tesis edilebilecek imtiyazlar hariç olmak üzere, diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay gruplarına ve azlığa bu Kanunda düzenlenen herhangi bir imtiyaz tesis edilemez. Bu hüküm, payları borsada işlem gören anonim şirketlere, 5411 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan kredi kuruluşlarına ve finansal kuruluşlara uygulanmaz" şeklinde düzenlenen kamu aleyhine imtiyaz sağlanamamasıdır.

1.5.3.2. İmtiyaz Sağlanan Haklar

- Oy hakkında imtiyaz tanınabilmektedir. Oy hakkı bakımından tanınan imtiyazlara sınırlama getirilmiş olup bir pay bakımından en fazla on beş oy hakkının tanımlanabileceği ve imtiyazın kullanılamayacağı durumlar belirtilerek sınırlama getirilmiştir.

- Kar payında imtiyaz tanınması mümkündür. Kar payına tanınacak imtiyazlarda, esas sözleşme ile düzenleme yapılarak, üstünlük oranı, sırası ve tabi olduğu şartlara ilişkin hükümlere yer verilmesi gerekmektedir[59].

- Rüçhan hakkında ve tasfiye payında da imtiyaz tanınabilmektedir. Rüçhan hakkında tanınan imtiyaz ile yeni çıkarılan payları alma hakkı tanınmakta olup, tasfiye payına tanınan imtiyazda ise ortaklığın tasfiyesi halinde imtiyaz sahibi pay sahiplerine tasfiye bakiyesinin öncelikli olarak ödenmesi hakkı tanımaktadır.

[59] Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklık Hukuk**, 3. Bası, Ankara, 2017, s. 555

1.6.ANONİM ORTAKLIKTA PAY TÜRLERİ

Anonim ortaklıkta paylar, senede bağlanmış hamiline, nama yazılı paylar ve senede bağlanmamış çıplak ile kaydi paylar olarak sınıflandırılmaktadır. Ayrıca senede bağlanacak payların hazırlanma döneminde henüz senetler çıkarılmamışken, pay senetlerinin yerini geçici olarak tutacak ilmühaberler çıkarılmaktadır. Bu nedenle diğer bir sınıflandırma olarak ilmühabere bağlanmış payları da ele almak gerekecektir.

1.6.1. Senede Bağlanmış Paylar

Anonim şirket payları, tedavülü kolaylaştırmak amacıyla kıymetli evrak niteliğindeki hamiline veya nama yazılı senetlere bağlanabilmektedir[60].

Senede bağlanmış paylara TTK 484- 501 m.de yapılan düzenlemeler ile yer verilmiştir. Payların senede bağlanmasına ilişkin açık düzenleme TTK m. 484; "(1) Pay senetleri, hamiline veya nama yazılı olur." şeklinde belirtilmiştir. Söz konusu düzenleme ile pay senedi kavramı kullanılmaya başlanmıştır.

1 Temmuz 2012 tarihi itibariyle yürürlükte bulunan 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu "hisse senedi" tabiri yerine "pay senedi" tabirini getirerek, şartlı da olsa anonim ortaklığın pay senedi bastırmalarını zorunlu tutmuştur[61].Bir başka ifadeyle, hamiline yazılı paylar bakımından pay senedi çıkarılması zorunluyken nama yazılı paylar bakımından, sadece azlığın talebi olması halinde pay senedi bastırılacaktır[62].

Pay senetlerinin taşıması gereken zorunlu unsurlar açıkça belirtilmiştir. Bu unsurları taşımayan pay senetleri geçersiz olacaktır. Söz konusu unsurlar şunlardır;

TTK m. 487;" (1) Pay senetlerinin; şirketin unvanını, sermaye tutarını, kuruluş tarihini, bu tarihteki sermaye tutarını, çıkarılan pay senedinin tertibini, bunun tescili tarihini, senedin türünü ve itibarî değerini, kaç payı içerdiğini belirtmesi ve şirket adına imza etmeye yetkili olanlardan en az ikisi tarafından imza edilmiş olması şarttır.

[60] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,**s. 748
[61] Soner Altaş, Anonim Şirketlerin Pay Senedi Bastırma Yükümlülüğü, **MÇD**, Mart-Nisan, 2014, s. 105
[62] Önder Topal, Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi, **AÜHFD**, Cilt:65, s. 2981

Kapalı şirketlerde baskı şeklinde imzanın delikli olması veya sahtekârlığı engelleyici diğer güvenlik önlemlerinin uygulanması gerekir."

Bedelin tamamının ödenmiş olması şartı eski TTK' da yer almıştır. Buna göre; her iki Kanun değerlendirildiğinde ortaklığın hamiline yazılı pay senedi çıkarabilmesi için, pay bedellerinin tamamının ödenmiş olması şartının gerçekleşmesi gerekmektedir[63].

1.6.1.1.Hamiline Yazılı Pay Senedi

1.6.1.1.1. Genel Olarak Hamiline Yazılı Pay Senedi

Hamil kelimesi elinde bulunduran, üzerinde taşıyan anlamına gelmektedir[64]. Hamiline yazılı pay senetlerinde de bu bakımdan elinde bulunduranın sahipliği söz konusu olmaktadır.

Pay senetleri hamiline veya nama yazılı olarak düzenlenmektedir. Pay senetleri hamiline düzenlenirken TTK. m. 484; " (2) Bedelleri tamamen ödenmemiş olan paylar için hamiline yazılı pay senetleri çıkarılamaz." hükmü dikkate alınarak çıkarılmalıdır.

Senedin metni veya şekli incelenerek hamil kim ise o kişinin hak sahibi olacağı anlaşılıyor ise bu pay senedi hamiline yazılı pay senedidir[65]. Tanımdan anlaşılacağı üzere, bu tür pay senetleri, hamiline ortaklık hakkı tanımaktadır[66]. Ayrıca hamiline yazılı pay senetleri el değiştirme kolaylığı sağlamakta ve sahibinin isminin açıklanmasını gerektirmemektedir.

Hamiline yazılı pay senedinin sahip olduğu bu artıların yanında; bu tür senetlerin devrine ortaklık sözleşmesi ile herhangi bir sınırlandırma getirilememesi, pay sahiplerinin tanınmaması, pay senedinin kaybedilmesi ve çalınması durumunda pay sahipliğinin ispatı bakımından karşılaşılan zorluklar; yani senedi elinde bulunduran meşru hamil olmasa bile hukuki görünüşe göre paydan doğan hakların

[63] Hasan Birkaş, **Ticaret Şirketleri ve Tatbikatı,** Mail Akgün Matbaası, 3. Bası, İstanbul, 1970, s. 131
[64] TDK' daki anlamıdır. (http://sozluk.gov.tr/ E.T. 25.05.2019)
[65] İsmail Doğanay, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, C.II, 4.Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2004, s. 1761
[66] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s. 28

kullanılabilirliği, oy hakkından yoksunluk hallerinin dolanılmasına elverişliliği gibi olumsuz özellikleri de bulunmaktadır[67].

1.6.1.1.2. Hamiline Pay Senedi Bastırılması

Anonim ortaklıkta pay senedi bastırma yükümlülüğü, hamiline yazılı pay senedi bastırılması bakımından, pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren "3 ay" içerisinde bastırılması gerektiği şeklindedir. Hamiline yazılı pay senedinin tamamının ödendiği tarih itibari ile artık anonim ortaklığın senet bastırması gerekecektir.

Hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılması usulü TTK m. 486' da;

"(2) Paylar hamiline yazılı ise yönetim kurulu, pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren üç ay içinde pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtır. Yönetim kurulunun hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin kararı tescil ve ilan edilir, ayrıca şirketin internet sitesine konulur. Pay senedi bastırılıncaya kadar ilmühaber çıkarılabilir" düzenlemesi ile belirtilmiştir. Bu nedenle hamile yazılı pay senedi bastırılabilmesi için bu pay değerlerinin tamamının ödenmesi gerekecektir.

Hamiline yazılı pay senetlerinin, senet basımı ve teslimi süresince, tutulması ve saklanması zorunlu olan anonim ortaklık pay defterine kaydedilmesi gerekir. Ayrıca, anonim ortaklıklarda henüz senede bağlanmamış hamiline yazılı paylar bakımından, bu payların senede bağlanarak hamiline yazılı pay senedi haline gelmesi ile pay sahiplerine teslim edildikleri tarihten itibaren 10 gün içerisinde defterde açıklanmak suretiyle pay defterinden silineceği Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'in 9. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülmüştür[68].

[67] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.29
[68] Altaş, **Anonim Şirketlerin Pay Senedi Bastırma Yükümlülüğü**, s. 112

1.6.1.1.3. Hamiline Pay Senedinin Şekli

Hamiline yazılı pay senetlerinin, senedin şekli unsurlarını ihtiva etmesi gerekmektedir. Bu şekli unsurlar TTK m. 487/1[69]' göre, şirketin unvanı, sermaye tutarı, kuruluş tarihi, bu tarihteki sermaye tutarı, çıkarılan pay senedinin tertibi, tescil tarihi, türü ve itibari değeri, kaç payı içerdiği belirtilmiştir. Bu senetlerin şirket adına imza etmeye yetkili olanlardan en az ikisi tarafından imza edilmesi de şarttır.

Ayrıca halka kapalı anonim ortaklıklarda pay senetlerinin sahtekârlığı engelleyici güvenlik önlemlerinin uygulanarak basılması gerekmektedir. Aksi halde sahte senede dayanılarak işlem yapılması söz konusu olabilecektir.

1.6.1.2.Nama Yazılı Paylar

1.6.1.2.1. Genel Olarak Nama Yazılı Pay Senetleri

Nama yazılı pay senedi, belli bir kişi adına yazılı olan, anonim ortaklıkta payı temsil eden, ortaklıkta paydan kaynaklanan hakların kullanılmasını sağlayan ve kolaylaştıran bir kıymetli evrak türüdür[70].

1.6.1.2.2. Nama Yazılı Pay Senedi Bastırılması

Nama yazılı pay senedinin basılması için halka açık olmayan yani kapalı anonim ortaklıkta azlığın talebi gerekmektedir. Bu durum mevzuatta hüküm altına alınmış olup, TTK m. 486'da;

"(3) Azlık istemde bulunursa nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır." şeklinde kaleme alınmıştır. Bu çerçevede, şirket sermayesinin en az onda birini oluşturan pay sahipleri –tek kişi bu oranı sağlayabileceği gibi birden fazla kişi de bu oranı sağlayabilir- yönetim kuruluna müracaat ederek nama yazılı pay senedi bastırılmasını talep etmelidirler[71].

---

[69] Bkz. s.15.
[70] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s. 29
[71] Altaş, **Anonim Şirketlerin Pay Senedi Bastırma Yükümlülüğü**, s. 105

Hamiline yazılı pay senetleri için şart olan anonim ortaklık yönetim kurulunun karar alıp, kararı tescil ve ilan etmesi nama yazılı pay senetleri bakımından şart değildir.

1.6.1.2.3. Nama Yazılı Pay Senedinin Şekli

Senede bağlı pay senetlerini açıklarken de belirttiğimiz gibi pay senetlerinin taşıması gereken unsurlar bulunmakta olup, bu unsurlar TTK m. 487' de düzenlenmiştir. Bu unsurların yanı sıra nama yazılı pay senetleri bakımından ayrıca ek zorunlu unsurlar aranmaktadır. Bu unsurlar TTK m. 487' de;

"(2) Nama yazılı pay senetlerinin ayrıca; sahiplerinin adı ve soyadını veya ticaret unvanını, yerleşim yerini, pay senedi bedelinin ödenmiş olan miktarını da açıklaması gerekir. Bu senetler şirketin pay defterine kaydolunur" şeklinde düzenlenmiştir. Nama yazılı senedin temel özelliği, senetten yetkili hamilin tespit edilebilmesi olduğu için kanuni düzenlemede nama yazılı pay senedi sahibinin bilgilerine yer verilmesi gerektiği şeklindedir.

Ayrıca nama yazılı payların da pay defterine kaydı gerekmekte olup, pay defterine nama yazılı pay senedi sahibinin ad-soyadları veya ticaret unvanları ile adresleri yazılacaktır.

1.6.2. Senede Bağlanmamış Paylar

Ortaklık payının herhangi bir senede bağlanmamış ve kayden ihraç edilmemiş hali (çıplak pay) ve payın herhangi bir senede bağlanmaksızın veya senede bağlandıktan sonra elektronik ortamda kayden ihraç edilmesi hali (kaydi pay) senede bağlanmamış anonim ortaklık payını ifade etmektedir[72]. Yani senede bağlanmamış paylar çıplak pay ve kaydi pay olacak şekilde ikili ayrıma tabi tutulmaktadır.

Senede bağlanmamış payların da anonim ortaklıkta pay defterine kaydedilmesi gerektiği TTK m. 499 1. fıkrasında;

[72] Topal, **Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi**, s. 2981

"Şirket, senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahiplerini, ad, soyad, unvan ve adresleriyle, pay defterine kaydeder." hükmü ile düzenlenmiştir.

1.6.2.1.Çıplak Paylar

Senede bağlanmamış ve elektronik ortamda kaydi şekilde oluşturulmamış paylara çıplak pay denir. Çıplak pay da, ortaklık pay senetleri gibi her türlü hukuki işlemlere konu olabilir[73].

Çıplak payların nama yazılı mı hamiline yazılı mı olduğuna ilişkin TTK' da açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, genel olarak TTK' nın pay ve pay senetlerine ilişkin hükümlerinin yorumlanması sonucunda doktrinde çıplak paylar nama ve hamiline şeklinde ayrım yapılabileceği görüşü hâkimdir[74].

Çıplak pay niteliğinde olan anonim şirket payları, nama ve hamiline yazılı paylar olup olmadıklarına bakılmaksızın pay defterine geçirilmekte ve söz konusu paylar senede bağlanmış (hisse senedine) paylar gibi (pay defterinde) maddi bir varlık kazanmamaktadır[75]. Ayrıca belirtmek gerekir ki çıplak paylar hukuki işlemlere konu olabilmekte olup bu işlemler bakımından ticaret hukukunda uyuşmazlık konusu olabilmektedir.

1.6.2.2. Kaydi Paylar

Yığınla çıkarılan menkul kıymetlerin saklanmasının ve işlemlere konu edilmesinin oldukça zahmetli olması kanun koyucuyu, kaydi sistemi benimsemeye yöneltmiştir[76].

Kaydileşme ile yeni ihraç edilen sermaye piyasası araçları doğrudan elektronik ortamda kaydi olarak meydana getirilmekte ve fiziki olarak senet üzerine basılmış olan

---

[73] Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 548.
[74] Reha POROY, Tekinalp, Ünal, Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 9. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul 2003, s. 446.
[75] Mücahit Ünal, **Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi,** Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 352
[76] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,** s. 745

sermaye piyasası araçlarının daha sonra elektronik ortamda kaydi hale getirilmesi sağlanmaktadır[77]. Bu doğrultuda payların senet olarak basılmandan vazgeçirilerek elektronik ortamda kayıt altına alınması halinde kaydi pay söz konusu olmaktadır.

Kaydileşme sermaye piyasası araçlarında söz konusu olup SerPK ve ilgili tebliğlerde düzenlenmiş olmakla birlikte, kaydileştirilen paylar anonim ortaklık bakımından halka açık anonim şirketler için söz konusu olmaktadır. Yani, SerPK kapsamında olduğu kabul edilen halka açık anonim ortaklık payları senede bağlı olsun olmasın MKK tarafından elektronik ortamda kaydileştirilebilmektedir[78].

Kaydileştirilmiş paylar SerPK m. 13' te detaylı olarak düzenlenmiş olup kanun maddesi şu şekildedir;

"Madde 13 –(1) Sermaye piyasası araçlarının senede bağlanmaksızın elektronik ortamda kayden ihracı esastır. Kurul, kayden ihraç edilecek sermaye piyasası araçlarını ve kayden izlenecek hakları belirler; türleri ve ihraççıları itibarıyla kaydileştirmesine, kayıtların tutulmasına ve üyelik şartlarını kaybeden ihraççıların paylarının kayden izlenmesinin sona erdirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenler.

(2) Kaydi sermaye piyasası araçları, nama veya hamiline yazılı olmalarına bakılmaksızın isme açılmış hesaplarda izlenir. Kurul, sermaye piyasası aracının türüne ve ihraççısının veya MKK üyesinin niteliğine göre sermaye piyasası araçlarının hak sahibi ismine hesap açılmaksızın hesapların toplu olarak tutulmasına karar verebilir.

(3) Kaydi sermaye piyasası araçlarına ilişkin haklar, MKK tarafından izlenir. Kayıtlar, MKK tarafından oluşturulan elektronik ortamda, bu kuruluşun üyelerince tutulur.

(4) Kaydileştirilmesine karar verilen sermaye piyasası araçlarının Kurulca belirlenen esaslar çerçevesinde teslimi zorunludur. Teslim edilen sermaye piyasası araçları kendiliğinden hükümsüz hâle gelir. Teslim edilmeyen sermaye piyasası

[77] Ünal, **Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi, s. 22**
[78] Topal, **Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi**, s. 2987

araçları ise kaydileştirilme kararından sonra borsada işlem göremez, aracı kurumlarca bu sermaye piyasası araçlarının alım satımına aracılık edilemez.

(5) Kayden izlenen sermaye piyasası araçları üzerindeki hakların üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesinde, MKK' ya yapılan bildirim tarihi esas alınır.

(6) Payların devrinin, 6102 sayılı Kanunun ilgili hükümleri çerçevesinde ortaklıklar tarafından pay defterine kaydında, ilgililerin başvurusuna gerek kalmaksızın MKK nezdinde izlenen kayıtlar esas alınır." Madde hükmü çerçevesinde kaydileştirmenin SerPK kapsamına giren şirketler bakımından geçerli olacağını[79] söyleyebiliriz.

Kaydi paylar da kaydi payın hamiline- nama ayrımına tabi tutulmadan Kurul tarafından izleneceğini, hukuki işlemlere konu olabileceğini, MKK' na bildirim tarihi itibari ile sonuç doğuracağını, devri halinde MKK nezdindeki kayıtların esas alınacağını ve kaydi paya ilişkin işlemlerin MKK üyeleri tarafından yerine getirildiğini söyleyebiliriz.

Anonim ortaklık kaydi paylara ilişkin kayıt usulü Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ (II-13.1)' de yer almakta olup m. 5/1 şu şekilde düzenlenmiştir;

" (1) Kaydi sermaye piyasası araçları ve bunlara ilişkin haklarla ilgili kayıtlar, MKK tarafından oluşturulan elektronik ortamda MKK üyelerince tutulur. Hesapların açılması ve hesaplarda kayıt ve değişiklik yapılması usul ve esasları MKK tarafından belirlenecek elektronik işlem yöntemleriyle üyeler tarafından hak sahiplerinin talimatlarına uygun şekilde MKK kayıtlarında değişiklik yapılması sureti ile gerçekleştirilir."

1.6.3. İlmühabere Bağlanmış Paylar

Anonim ortaklık pay senetlerinin bastırılması belli usul ve şartların yerine getirilmesi ile gerçekleştiğinden zaman almaktadır. Bu nedenle pay senedi henüz

[79] Ünal, **Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi,** s. 195

basılmadan önce anonim ortaklık geçici pay senedi adı verilen ilmühaberleri çıkarabilir. İlmühaberler geçici olarak pay senetlerinin yerini tutmaktadır. İlmühaberler pay senetlerinin basılması ile beraber, pay senetleri ile değiştirilmektedir. Bu nedenle pay senetleri ile aynı sonuçları doğurduğunu söylemek yerinde olacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA PAYIN DEVRİ VE GENEL OLARAK CEBRİ İCRA HUKUKU

2.1 ANONİM ORTAKLIKTA PAYIN DEVRİ

2.1.1 Genel Olarak

Anonim ortaklıklarda payların devredilebilirliği ilkesi kabul edilmiş olup, bu ilke payın ve pay sahipliğinin anonim ortaklığın onayı olmaksızın el değiştirebilmesi ve sadece nama yazılı paylarda/pay senetlerinde devredilebilirliğin sınırlanmasının kanundaki emredici hükümler çerçevesinde mümkün olduğu anlamına gelmektedir[80].

Pay serbestçe devredilebilmekle birlikte bu devredilebilirlik mutlak bir ilke değildir. Hem ortaklık pay sahiplerinin, hem de ortaklıkla ilişkisi olan üçüncü kişilerin çıkarlarının gözetilmesinin ve korunmasının amaç edindiği hallerde, istenmeyen kişilerin ortaklıkta pay sahibi olmalarını engellemek için gerek Türk Ticaret Kanunu'nda gerekse özel kanunlarda istisnalar öngörülmüştür[81].

Ayrıca pay senedine bağlanan ve pay senedine bağlanmayan payların yanı sıra, senede bağlanacak paylar çıkarılıncaya dek payın yerini tutacak ilmühaberler yönünden de devir konusunu ele almamız gerekecektir.

Ortaklık payının devri gerçekleştirilirken pay türüne göre usuli işlemlerin yerine getirilmesi gerekecektir. Senede bağlanmış paylar ve senede bağlanmamış

[80] Ünal Tekinalp, **Anonim Ortaklıkta Yeni Bağlam Sisteminin Esasları**, Pay Defteri Hukuku ile, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 1.

[81] Taşdelen**, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu' nun Anonim Ortaklık Pay Devrine Getirdiği Sınırlamalar**, s. 3352

paylar bakımından devir işlemlerinin farklı olacağı uygulamada da kabul görmüştür. Zira Yargıtay' ın anonim ortaklık payının devrine ilişkin bir kararı da bu doğrultuda olup kararda devir ortaklık türüne göre ayrı ayrı ele alınmıştır[82]; Kararda,

"Nama yazılı pay senetlerinin devri; geçerli devir olabilmesi için bu paylar bakımından bir temlik beyanı veya senedin arkasında tam bir cironun yapılması ayrıca senet[83] üzerindeki zilyetliğin devir ve teslimi gerekmektedir.

Anonim şirkette pay devri; pay senedi ihraç edilmemiş olması ve ilmühaber dahi çıkarılmaması pay devrine engel teşkil etmeyecek, çıplak paylar da senede bağlanmış paylar gibi serbestçe devredilebilecek, devrin alacağın temliki hükümleri çerçevesinde olacaktır.

Çıplak payların devri; anonim ortaklıklarda pay senedi ihraç edilmemiş olması ve ilmühaber dahi çıkarılmamasını pay devrine engel teşkil etmeyecek, çıplak pay da senede bağlanmış paylar gibi alacağın temliki hükümleri çerçevesinde serbestçe devredilebilecektir.

Alacağın temliki hükümleri çerçevesinde pay devri; anonim ortaklığın çıplak paylarının devri konusunda 6762 S.K' da bir hüküm bulunmayıp, payın devredilebilirliği ilkesi uyarınca çıplak pay da senede bağlanmış paylar gibi serbestçe devredilebilecektir.

DAVA: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 416. ve 417.maddeleri hükmü uyarınca, nama yazılı pay senetlerin devri için, bir temlik beyanı veya senedin arkasında tam bir cironun yapılması, ayrıca senet üzerindeki zilyetliğin devir ve teslimi gerekir. Bu koşulların yerine getirilmemesi halinde yapılan devir işlemi geçersizdir.

Anonim şirket tarafından henüz pay senedi ihraç edilmemiş olması ve ilmühaber dahi çıkarılmaması, anonim şirkette pay devrine engel teşkil etmeyecektir. Anonim ortaklığın çıplak paylarının devri konusunda 6762 sayılı TTK' da bir hüküm

[82] YHGK 12.11.2014 T. 2014/11-801 E. 2014/891 K. (Kazancı İçtihat Bankası. E.T 19.03.2019)

bulunmamakta olup, payın devredilebilirliği ilkesi uyarınca, çıplak payın da senede bağlanmış paylar gibi TBK 183) maddelerine göre alacağın temliki hükümleri çerçevesinde olacağı kabul edilmiştir…"

Şahıs ortaklıklarında ortağın, ayrılma akçesini de alarak şahıs ortaklığından çıkması mümkün iken, anonim ortaklıklar bakımından ortaklıktan çıkma müessesesi sermayenin korunması ilkesinin sonucu olarak düzenlenmemiştir[84].

Anonim ortaklıkta payların devredilebilirliliği ilkesel olarak hakim olmakta olup bu kural ile ortaklıktan çıkma imkanı tanınmamış olan anonim ortaklıktan çıkma imkanı sağlamaktadır. Anonim ortaklıkta esas olan bu payın devredilebilirliği ilkesi ile sınırsız bir devir hakkı tanınmamış, ortaklığa bu kuralın sınırlandırılabilmesi imkanı verilmiştir.

Anonim ortaklıklarda, ortaklığın özgün yapısının korunması amacı, özellikle kişisel unsurların ağır bastığı ortaklıklarda ve aile tipi ortaklıklarda genel olarak küçük ve kapalı tipteki ortaklıklarda görülmektedir[85]. Yine bu da ortaklıkta payın devrine sınırlandırma getirme ihtiyacını doğurmuştur. Bu sınırlandırmalara aşağıda belirtildiği şekilde yapılabilmektedir.

2.1.1.1 .Kanun ile Payın Devrinin Sınırlandırılması;

TTK m. 491' de payın kanuni sınırlandırması düzenlenmiştir;

" (1) Bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, ancak şirketin onayı ile devrolunabilir; meğerki, devir, miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebrî icra yoluyla gerçekleşsin.

(2) Şirket, sadece, devralanın ödeme yeterliliği şüpheli ise ve şirketçe istenen teminat verilmemişse onay vermeyi reddedebilir."

---

[84] Tamer BOZKURT, **Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam)**, 1. Bası, İstanbul 2016 s. 7

[85] Pulaşlı, Hasan, **Şirketler Hukuk Şerhi**, C. II s. 1614

Bu düzenleme ile birlikte ortaklık sermayesinin korunması amaçlanmış, ödeme gücü bulunmayan kişilerin pay sahibi olmasının önüne geçilmesi sağlanmıştır[86].

Ayrıca kanun hükmünün gerekçesinde;

" Birinci fıkra: Hüküm kanunî devir sınırlamasını düzenlemektedir. Anonim şirkette ilke, nama yazılı payın serbestçe devredilebilmesidir. Bu ilkenin Kanunda öngörülen tek istisnası bedellerinin tümü ödenmemiş nama yazılı paylardır. Söz konusu paylar, esas sözleşmede belirtilmemiş olsa bile, ancak şirketin onayı ile devredilebilir. Hüküm ödenmemiş pay bedelinin güvencesidir. Şirket bedelinin tümü ödenmemiş olan şirketlerde ödeme gücü yetersiz kişilerle karşı karşıya kalmamalıdır. Ancak, salt payların bedellerinin ödenmemiş olması, şirkete onayı reddetmek hakkını vermez. Devralanın ödeme gücüne sahip olması ve dürüst olması halinde şirketin devir işlemine onay vermesi gerekir. Aksine hareket, kanuna ve dürüstlük ilkesine aykırıdır. Ayrıca devir, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebrî icra yoluyla gerçekleşmişse, payların bedellerinin tümü ödenmemiş bile olsa şirketin onayına gerek yoktur.

İkinci fıkra: ikinci fıkra, sadece devralanın ödeme yeterliliğinin şüpheli olması olasılığında şirketin talep edilen teminatın verilmemesi halinde şirketin devir işlemini onaylamayı reddedebileceğini hükme bağlamıştır. Şirket, teminatı keyfi olarak talep edemez; bunun için devralanın ödeme gücü ve dürüstlüğü tereddüt yaratmalıdır." bu sınırlandırmanın anonim ortaklık tarafından kötüye kullanmaması ve keyfiyetten uzak dürüstlük kuralı çerçevesinde sınırlandırmanın söz konusu olması gerektiği belirtilmiştir.

2.1.1.2 Esas Sözleşme ile Payın Devrinin Sınırlandırılması

Payın devri gerek senede bağlanmış hamiline ve nama yazılı pay senetleri bakımından gerekse senede bağlanmamış çıplak ve kaydi paylar bakımından farklılıklar arz etmektedir.

[86] Rauf Karasu**,** Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlandırılması, **GÜHFD** C. 12, s. 131

Ortaklık payının devirden önceki pay sahibi devir ile birlikte borçlardan sorumlu tutulamayacağı gibi artık kural olarak paydan doğan haklardan da yararlanamayacaktır[87].

2.1.2 Pay Senedine Bağlanmamış Payın Devri

2.1.2.1 Çıplak Payın Devri

2.1.2.1.1 Genel Olarak

Senede bağlanmamış çıplak paylar her türlü hukuki işleme konu olabilmektedir. Dolayısıyla çıplak payların devre konu olabileceğini söylemek mümkündür.

2.1.2.1.2 Çıplak Payın Devir Usulü

Çıplak payların devredilebilirliliği hukukumuzda genel olarak kabul görmüş olmakla birlikte; TTK' da devir usulüne ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır.

Çıplak payın devri uygulamada TBK m. 183' deki alacağın temliki usulüne göre yapılmaktadır. Alacağın temliki usulüne göre yapılmasına ilişkin görüş ayrılıkları bulunmakla beraber devrin yazılı şekle tabi olmadığını savunanlar da bulunmaktadır. Gerçekten "pay" da mündemiç bulunan müstakil hakların devri için dahi yazılı şekil aranmaktayken, çıplak pay bakımından farklı bir sonuca varmak mümkün olmamalıdır[88].

Anonim ortaklık çıplak payının devri için alacağın devri ve bu devrin pay defterine kaydı gerekecektir. Alacağın devrinin geçerliliği yazılı bir sözleşme olarak yapılmasına bağlı olduğundan çıplak payın devrinin de yazılı sözleşmeyle yapılması, ayrıca devredilen çıplak payın yeni pay sahibinin pay defterine kaydı gerekmektedir. Nitekim Yargıtay kararları da aynı doğrultuda olup, Yargıtay' ın bir kararında[89];

---

[87] Ali Murat Sevi, **Anonim Ortaklıkta Payın Devri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 29;Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, Dora Yayınları, Bursa 2013 s.471

[88] Kendigelen, Abuzer, Adi Şirket, **Ticaret Şirketleri ve Kooperatife İlişkin Payların Devrinde Şekil, Makalelerim**, C. I, İkinci Bası, İstanbul 2006, s. 233.

[89] Y. 11. HD. 18.06.2018 T. 2016/13308 E. 2018/4468 K. (Sinerji Hukuk Yazılımlar E.T. 03.05.2019)

“ Davacı vekili; müvekkilinin davalı ...’a ait davalı şirketteki 130 adet hisseyi hisse devir sözleşmesi ile satın aldığını, bu durumun karar ve pay defterine islendiğini, ancak ticaret sicil kaydında hisse devir işleminin tescilinin yaptırılamadığını ileri sürerek anılan hisse devir işleminin tespit ve tesciline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, bozma ilamına uyularak yapılan yargılamaya göre; davacının davalı anonim şirketin çıplak paylarını alacağın temliki hükümlerine göre devraldığı ve bu devrin pay defterine işlendiği, çıplak payın devrinde devrin anonim ortaklığa karsı ileri sürülebilmesi için pay defterine kaydının gerektiği, bu durum karsısında davacının paylardan doğan haklarını kullanmasına ve bu devri şirkete karsı ileri sürmesine engel bir durumun kalmadığı, hisse devrinin ticaret siciline islenme durumunun pay sahibine her hangi bir yararının bulunmaması nedeniyle davacının bu davayı açmakta hukuki yararının bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir” denilerek çıplak payın devrinde, alacağın temliki ve pay defterine kayıt aranmıştır. Ayrıca ticaret siciline kayıt gibi başka hukuki işleme gerek olmadığı açıkça kabul edilmiştir.

Alacağın temliki Türk Borçlar Kanunu’ nda düzenlenmiş olup, 183-194 maddeleri arasında yer almaktadır. Bu hükümlere göre alacağın devri yazılı şekil kuralına tabidir. Bunun sonucu olarak ortaklık çıplak payı devredilirken yazılı olarak sözleşmenin yapılması gerekecektir. Yine yazılı yapılan sözleşme sonucunda devrin anonim ortaklık defterine kaydı gerçekleştirilecektir.

2.1.2.2 Kaydi Payın Devri

Kaydileştirilmiş anonim ortaklık paylarının kaydi sistem aracılığı ile borsada yapılan devirleri, hak sahipleri tarafından aracı kuruluşlara verilen ve aracı kuruluşlar tarafından kaydi sisteme girilerek, ilgili sermaye piyasasına iletilen al-sat şeklindeki müşteri emirlerinin irade beyanı (icap ve kabul) olarak kabul edilmesi ve bu emirlerin içerdiği birbirine uygun irade beyanlarının eşleşmesi yolu ile yapılır[90].

[90] Sami Karahan, Konya 2013, s. 726

Kaydileştirilmiş paylarda devir elektronik ortamda gerçekleştirilir. Zilyetlik devri bakımından da fiziki varlığı yani senet olarak basımı söz konusu olmadığından elektronik ortamda pay sahipliği değişecektir. Bu değişiklikler MKK ile kayıt altına alınarak ortaklığa bildirilir.

2.1.3 Pay Senedine Bağlanmış Payın Devri

Anonim ortaklık paylarının tedavül kabiliyetini arttıran, pay sahipliği sıfatının ispatlayan, ortaklık haklarının kullanılmasına ve payın hukuki işlemlere konu olmasına kolaylık sağlayan kıymetli evrak niteliğinde bulunan pay senetlerinin devri düzenlenme türüne göre değişiklik arz eder[91].

2.1.3.1 Hamiline Yazılı Pay Senedinin Devri

2.1.3.1.1 Genel Olarak

Bedeli tamamen ödenmiş hamiline yazılı payın devri sınırlandırılamaz[92]. Ayrıca belirtmek gerekir ki hamiline yazılı payın söz konusu olması için pay bedelinin tamamen ödenmiş olması gerekmektedir.

2.1.3.1.2 Hamiline Yazılı Pay Senedinin Devir Usulü

Hamiline yazılı pay senedinin devri TTK m. 489' da:

"(1) Hamiline yazılı pay senetlerinin devri, şirket ve üçüncü kişiler hakkında, ancak zilyetliğin geçirilmesiyle hüküm ifade eder." düzenlenmiştir.

Hamiline yazılı pay senedinin zilyetliğinin devri, senedin devredilecek yeni zilyedin fiili hakimiyeti altına alınmasıyla sağlanmaktadır. Senedin fiziki olarak devredilene verilmesi halinde zilyetliğinin devri gerçekleşecektir. Bu hallerde direkt olarak senedin yeni zilyedin fiili hakimiyet alanına girmesinin yanı sıra dolaylı bir zilyetliğin kurulmasıyla da hamiline yazılı payın devri mümkündür.

---

[91] Çiğdem Mine Yılmaz / Sevgi Bozkurt Yaşar, Eşler Arasındaki Mal Rejimi Hükümleri Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Bağlı Nama Yazılı Payların İktisabı, **TBBD,** C. 2017/133, s. 476

[92] Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, s. 44.

Madde metninin tam anlaşılabilmesi için zilyetlik kavramını incelememiz gerekecektir.

2.1.3.1.2.1 Zilyetlik Kavramı;

Zilyetliğin sözlük anlamı, bir malı elinde tutmak, bulundurmak, onu kullanmaktır[93].Zilyetlikte kavramında fiili hakimiyet esastır. Zilyetlik ile kişi mal üzerinde fiili hakimiyet sağlamakta olup, bununla birlikte zilyetliği koruyan dava yolları ile mal üzerindeki fiili hakimiyet arkasındaki kişisel ve ayni hakların korunmasına hizmet eder[94]. Yani hukuki anlamda zilyetlik, kişi ile eşya arasında bilinçli bir biçimde kurulan ve fiili hakimiyet ilişkisinden kaynaklanan ayrıca kişilerin hem aleyhine bazı ödevler yükleyen hem de lehine bir takım hak ve yetkiler getiren hukuki bir durumdur[95].

Taşınır eşya üzerinde mülkiyetin nakli veya diğer sınırlı ayni hakların tesisi, zilyetliğin nakli ile mümkün olmaktadır[96]. Anonim ortaklık payları bakımından da senede bağlanmış paylardan hamiline yazılı pay senedinin devrinde, zilyetlik de esas alındığında devrin gerçekleşmesi için pay senedi üzerindeki fiili hakimiyetin de devredilen geçmesi gerekecektir.

Ayrıca zilyetlik kavramı TMK m. 973' de de düzenlenmiştir;

"Bir şey üzerinde fiilî hâkimiyeti bulunan kimse onun zilyedidir.

Taşınmaz üzerindeki irtifak haklarında ve taşınmaz yüklerinde hakkın fiilen kullanılması zilyetlik sayılır".

Zilyetlik kavramının mülkiyet kavramı ile karıştırılmaması özellikle önem arzetmektedir, zira mülkiyet ile kişi sahip olduğu şeyi hukuka uygun şekilde, ister fiili hakimiyet kurarak ister fiili hakimiyetinde olmadan dilediği şekilde kullanabilir,

[93] Zafer Zeytin, Ömer Ergün, **Türk Medeni Hukuk,** Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2013, s.236
[94] Bilge Öztan, **Medeni Hukukun Temel Kavramları**, Turhan Kitapevi Yayınları, 30. Bası, Ankara 2009, s. 672.
[95] Zeytin, Ergün, **Türk Medeni Hukuk,** s.236.
[96] Öztan, **Medeni Hukukun Temel Kavramları**, s. 672.

yararlanabilir ve tasarrufta bulunabilirken, zilyetlikte zilyetlik iradesi ile fiili hakimiyet aranmaktadır.

Zilyetlik kavramında da yaptığımız açıklamalar ışığında zilyetliğin unsurlarını fiili hakimiyet ve zilyetlik iradesi oluşturmaktadır.

Fiili hakimiyetten söz edebilmek için, zilyetliğin az veya çok, belirli bir ölçüde devamlılık taşıması gerekir[97]. Fiilli hakimiyet unsurunun taşıması yönünden istisna olarak mirasçıların, murisin mallarına zilyet olması durumu ve zilyetliğin zilyet temsilcisi aracılığı ile kazandığı durumlar bulunmaktadır.

Zilyetlik iradesi bir kere doğduktan sonra, kişinin bilinçli olarak bu iradeyi devam ettirmesi aranmaz; kişinin zilyetlik iradesinin devam ettiği farz olunur[98].

Zilyetliğin konusunu taşınır ve taşınmaz malların tamamı veya bir kısmı oluşturabilmektedir. Taşınır ve taşınmaz malların hakları, bütünleyici parçaları, eklentileri de zilyetlik konusunu oluşturmaktadır.

2.1.3.1.2.2 Zilyetliğin Geçirilmesi

Anonim ortaklık seneden bağlanmış olan paylarından hamiline yazılı payların devrinde kanun hükmünde zilyetliğin geçirilmesi şartı da aranmıştır. Zilyetliğin geçirilmesi ile kastedilen hamiline yazılı payı devralacak kişinin zilyetliği kazanmasıdır.

Zilyetliğin devren kazanılmasına ilişkin usul TMK M. 763' te;

"Taşınır mülkiyetinin nakli için zilyetliğin devri gerekir.

Bir taşınırın zilyetliğini iyiniyetle ve malik olmak üzere devralan kimse, devredenin mülkiyeti devir yetkisi olmasa bile, zilyetlik hükümlerine göre kazanmanın korunduğu hâllerde o şeyin maliki olur." şeklinde düzenlenmiştir.

---

[97] Öztan, **Medeni Hukukun Temel Kavramları**, s. 673.
[98] Öztan, **Medeni Hukukun Temel Kavramları**, s. 674.

2.1.3.2 Nama Yazılı Payın Devri

Nama yazılı pay senedi[99]; ortaklık payını temsil etmek için belli bir kişinin adına yazılı olan, yasal düzenlemeler doğrultusunda şekil şartlarına sahip olan, ortaklık haklarını ve malvarlığı haklarını birlikte ihtiva eden, devir usulü özel olarak düzenlenmiş bir anonim ortaklık pay senedi çeşidi ve kıymetli evraktır[100].

Nama yazılı payın devrini açıklayan ve uygulama da karşılaşılan bir uyuşmazlıkta Yargıtay kararı[101] şu şekildedir;

"1-Dava, nama yazılı anonim şirket hisselerini devralan davacının şirkete ortak olduğunun tespiti ve hisselerinin pay defterine kaydı talebine ilişkin olup, mahkemece yukarıda yazılı açıklamalarla davanın kabulüne karar vermiştir.

Nama yazılı pay senedi 6102 sayılı ...'nin 490. maddesine uyarınca "ciro" ve "zilyetliğin devralana geçirilmesi" ile devredilebilmektedir. Buna göre nama yazılı pay senedi, senedin devralana teslimi olmaksızın, sadece ayrı bir kağıda yazılan temlikname ile devredilemez. Anonim şirketlerde henüz çıkarılmamış pay senetlerini temsil etmek üzere ''ilmühaberler'' de çıkarılabilir. İlmühaberler, hak sahibine tüm pay sahipliği haklarını sağlar. 6102 sayılı ...'nin 486/... maddesi gereğince ilmühaberlere kıyas yoluyla nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümler uygulanır.

Somut olayda, davalı anonim şirket hisseleri nama yazılı olup, davalı şirket tarafından 03.01.2009 tarihli 2009/1 sayılı yönetim kurulu kararı ile nama yazılı hisse senetlerinin yerini tutmak üzere ilmühaber çıkarılmasına karar verilmiştir.

Davacı ile dava dışı ortak... arasında düzenlenen 16.01.2013 tarihli hisse devir sözleşmesiyle, ...' in davalı şirkete ait 311600 adet hissesini davacıya satıp devrettiği, devre konu hisselere ait hisse senetleri henüz şirket tarafından ihraç edilmediğinden

[99] Eski TTK' da hisse senedi olarak bahsi geçen pay senetleri yerine yeni TTK ile pay senetleri kavramı kullanmaktadır.

[100] Zühtü AYTAÇ, **Sermaye Piyasası Bağlamında Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Pay Sahipliği, Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri Uluslar Arası Konferans,** Bankacılık Enstitüsü Yayınları, Ankara 2010, s. 67

[101] Y.11. HD. 24.04.2018 T.2016/9558 E. 2018/3021 K. S. (Sinerji Hukuk Yazılımlar E.T. 03.05.2019)

devrin sözleşmenin imzası ile tamamlanmış olacağı ve mevcut ilmühaberlerin davacıya ait olacağı belirlenmiştir.

Her ne kadar mahkemece, davalı şirketin, ortaklara ilmühaberleri teslim alması yönünde bir davetinin veya ihtarnamesinin bulunmadığı, şirketin nama yazılı pay senedi yerine geçmek üzere geçici ilmühaberlerin hisse devri tarihi itibariyle ortaklara dağıtılmadığı, davalı şirket tarafından nama yazılı ilmühaberlerin hissesini devreden ortağa teslim edilmemiş olması karsısında pay devrinin ayrı biryazılı sözleşmeyle devir beyanını içeren iradelerinin uyuşmasıyla yapılabileceği gerekçesiyle, davanın kabulüne karar verilmişse de; 16.01.2013 tarihli hisse devir sözleşmesinde mevcut ilmühaberlerin davacıya ait olacağı belirtildiğinden hisse devir tarihinde dava dışı hisse devreden ortağın ilmühaberlerin basılmış olduğundan haberdar olduğu, ilmühaberlerin şirket tarafından diğer ortaklara teslim edildiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, mahkemece 6102 sayılı ...'nin 486/.... ve 490. maddesi gereğince dava konusu nama yazılı hisseler için çıkarılmış olan ilmühaberlerin, devralana teslimi edilmeksizin sadece ayrı bir kâğıda yazılan temlikname ile devredilemeyeceği nazara alınmaksızın yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmamış, hükmün davalı yararına bozulması gerekmiştir."

Nama yazılı pay senedinin devredenden devralana nakli için anonim ortaklığın muvafakatinin aranmasına ilişkin olarak ortaklık düzenleme yapabilme hakkına sahiptir[102]. Ortaklığın muvafakatinin aranması şartı, anonim ortaklık esas sözleşmesinde yer verilmiş olması halinde, mümkündür. Böylece anonim ortaklıkta ortakların kontrol altında olması sağlanmaktadır.

TTK m. 490; "(1) Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, nama yazılı paylar, herhangi bir sınırlandırmaya bağlı olmaksızın devredilebilirler." diyerek nama yazılı pay senedinin devrinin sadece kanun ve esas sözleşme ile sınırlandırılabileceğini belirtmiştir.

[102] Onsun, **Ticaret Şirketleri**, s. 133

Maddede özellikle yüksek yargı kararlarındaki çelişkili değerlendirmelerin önlenmesi bakımında, öğretide baskın olan görüş doğrultusunda, nama yazılı pay senetlerinin emre yazılı kıymetli evrak olduğunun üçüncü fıkrada açıkça hüküm altına bağlanmamış olmasını önemli bir eksiklik olarak değerlendirenler de olmuştur[103].

Nama yazılı ortaklık pay senetlerinin devrine ilişkin kanunda ve ortaklık esas sözleşmesinde bir sınırlama olmaması halinde, devir senedin ciro edilmesi ve zilyetliğinin devriyle mümkündür.

TTK m. 490: "(2) Hukuki işlemle devir, ciro edilmiş nama yazılı pay senedinin zilyetliğinin devralana geçirilmesiyle yapılabilir" hükmü ciro edilme ve zilyetliğin devrini belirtmiştir. Nama yazılı pay senetlerinin devrinde ciro ile devir yapılması sebebiyle, ortaklık pay senedi nama ifadesini içermesine rağmen kanunen emre yazılı bir senet olarak kabul edilebilecektir[104].

Ayrıca belirtmek gerekir ki TTK' da kıymetli evrakların devrine ilişkin düzenlemede zilyetliğin geçirilmesinin yanı sıra nama yazılı senetler bakımından ciro değil yazılı bir devir beyanı aranmaktadır. Nama yazılı pay senedinin kıymetli evrak niteliğinde olmasına rağmen kıymetli evrak devir usulünden bağımsız olarak yazılı bir devir beyanı yerine ciro aranmasının çelişki yarattığı görülmektedir.

Nama yazılı senedin devrinin gerçekleşmesi için gereken ciro edilme ve zilyetliğinin devralana geçirilmesini konularını açıklamak gerekecektir.

2.1.3.2.1 Nama Yazılı Pay Senedinin Devir Usulü

2.1.3.2.1.1 Ciro Kavramı

Ciro, ticaret senetlerinin alacaklı tarafından yasal düzenlemelere uygun şekilde arkasına gerekli yazıların yazılarak imzalanması ve böylece senedin üçüncü bir kişiye devredilmesi anlamına gelmektedir[105]. Ciro için; emre yazılı senetlerin, senedin

[103] Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirmeler ve Öneriler**, s. 311-312
[104] Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, s. 92
[105] TDK' daki anlamıdır. http://sozluk.gov.tr/ (E.T 22.05.2019)

içerdiği hakların devrine yönelik yazılı bir irade beyanıdır tanımı da yapılabilecektir.[106].

Senedin ciro edilmesiyle, ciro eden yani ciranta, ciro edilene senet bedelini tahsil etme, senet borçlusuna da ödeme yetkisi verir[107].

TK ciroyu poliçe dolayısıyla düzenlemiş (TK 681 vd.); bono, çek, kambiyo senetlerine benzeyen senetler ve diğer emre yazılı senetler bakımından esas olarak poliçenin cirosuna atıf yapılmıştır[108].Kambiyo senetlerinin ciro yoluyla devri, poliçeye ilişkin hükümler içinde düzenlenmiştir[109].

2.1.3.2.1.2 Cironun Hukuki Niteliği

Ciroda ciro edilenin kayıtsız/ şartsız devren hak iktisabı söz konusudur[110].Ciro ile ciro edilene borcunun ödeneceği garantisi verilmektedir. Ayrıca ciro ile nama yazılı senedin yani anonim ortaklık bakımından devir halinde nama yazılı pay senedi hamilinin tespiti sağlanmaktadır.

2.1.3.2.1.3 Cironun Şekli

Cironun şekline ilişkin düzenleme TTK m. 683' de yer almaktadır;

" (1) Cironun poliçe veya poliçeye bağlı olan ve "alonj" denilen bir kâğıt üzerine yazılması ve ciranta tarafından imzalanması gerekir.

(2) Lehine ciro yapılan kişinin ciroda gösterilmesine gerek olmadığı gibi, ciro, cirantanın sadece imzasından ibaret olabilir. Bu şekildeki cirolara "beyaz ciro" denir. Beyaz cironun poliçenin arkasına veya alonj üzerine yazılması gerekir."

Nama yazılı pay senetlerinin ciro edilmesinde poliçe hükümlerinin uygulanacağını belirtmiştik, bu doğrultuda nama yazılı pay senedinin veya senede ekli

---

[106] Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 10. Bası, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2015, s. 153
[107] Fatih Bilgili, Ertan Demirkapı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Dora, 6. Basım, 2016, s. 25.
[108] Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 153.
[109] Bilgili, Demirkapı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 85.
[110] Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 153.

alonj kâğıdı üzerine cironun yazılması ve ciranta (senedi ciro eden kişi-senet hak sahibi) tarafından imzalanması aranmaktadır.

2.1.4 Payın Devredenin İradesine Göre Devri

2.1.4.1 Payın Devredenin İradesi ile Gerçekleşen Devri

Pay sahibinin ve devralanın iradelerinin uyuşması ile gerçekleşen devirdir. Devredenin ve devralanın iradeleri sonucu gerçekleştirdikleri hukuki işlem ile devir gerçekleşir. Payın çeşidine göre yapacakları hukuki işlemlerin kanuna uygun olarak yerine getirilmesi gerekmektedir.

2.1.4.2 Payın Devredenin İradesi Dışında Gerçekleşen Devri

Anonim ortaklıkta pay sahipliği sıfatını kazananlar pay sahipliği sıfatını, artık kendi iradesi olmaksızın ancak kanun hükmü ile kaybedebilir[111].

İrade dışı gerçekleşen devirlerde, payı devredenin payın devrine ilişkin rızası olmamakla birlikte; payı devreden ile payı devralacak kişilerin karşılıklı uyuşan irade leri de söz konusu değildir[112]. Tarafların karşılıklı iradelerinin söz konusu olmadığı bu devir hallerini; payın miras yoluyla devri, payın eşler arası mal rejimi hükümlerince devri, payın mahkeme kararı ile devri ve özellikle üzerinde duracağımız payın cebri icra yolu ile devri oluşturmaktadır.

Ayrıca payın devrine ilişkin yapılan sınırlandırmalar bakımından da, payın devredenin iradesi dışında devri hallerine istisna tanınmaktadır. Söz konusu istisna TTK m. 491' de;

"(1) Bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, ancak şirketin onayı ile devrolunabilir; meğerki, devir, miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebrî icra yoluyla gerçekleşsin" şeklinde düzenlenmiştir. Bedeli

[111] Mehmet Fatih Arıcı, **Anonim Ortaklıkta Nakit Dışı Sermaye Taahhüdünün İmkânsızlığının Hükümleri** Prof. Dr. Özer Seliçi' ye Armağan, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2006, s. 112
[112] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s. 201

tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, bu devir hallerinde, sınırlandırmaya tabi tutulmayacaktır.

Pay sahibini İradesi dışında gerçekleşen pay devrinde, paya ilişkin hakların devralana geçişine ilişkin de düzenleme yapılmış olup, TTK m. 494' te;

"(2) Payların miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebrî icra gereği iktisap edilmeleri hâlinde, bunların mülkiyeti ve bunlardan kaynaklanan malvarlığına ilişkin haklar derhâl; genel kurula katılma haklarıyla oy hakları ise ancak şirketin onayı ile birlikte devralana geçer." denilmektedir. Böylece devir her ne kadar pay sahibinin iradesi dışında gerçekleşse de ortaklığın yönetimine ilişkin haklar bakımından, ortaklığa onay yetkisi verilerek, ortaklığın menfaatinin de korunmaya çalışıldığını söylemek doğru olacaktır.

2.1.4.3 Payın Miras Yoluyla Devri

Payın miras yolu ile devrinin söz konusu olabilmesi için TMK kapsamında miras kalması ve kazanılması gerekmektedir. Miras kendiliğinden kazanıldığından miras kazanıldıktan sonraki süreç önem taşımaktadır. Miras olarak mirasçılara anonim ortaklık payı kaldı ise artık mirasçılar pay üzerinde söz sahibi olacaktır.

TMK m. 599' da mirasın devren kazanıldığı an ve mirasçıların durumu durumunun düzenlenmiş olup;

"Mirasçılar, miras bırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar.

Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, miras bırakanın aynî haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve miras bırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar." denilmiştir.

2.1.4.4 Payın Eşler Arası Mal Rejimi Hükümlerine Göre Devri

Mal rejimi şu şekilde tanımlanabilir: Eşlerin evlilik birliğinin kurulması öncesinde sahip oldukları ve birliğin devamı sırasında edindikleri malvarlığı

üzerindeki hak ve yetkilerini ve evliliğin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde de malvarlığına giren değerlerin akıbetini düzenleyen kurallar bütünüdür[113].

TMK' da mal rejimi çeşitleri dörde ayrılmakta olup, bunlar; edinilmiş mallara katılma rejimi, mal ayrılığı rejimi, paylaşmalı mal ayrılığı rejimi, mal ortaklığı rejimidir.

2.1.4.5 Payın Cebri İcra Yoluyla Devri

Cebri icra yolu ile payın devrinde payın devri devlet eliyle yapılmakta olup, taraf iradelerinin uyuşması söz konusu değildir. Genel olarak pay sahibinin alacaklısını talebi üzerine cebri icra başlayacak ve en son paraya çevirme işlemi ile payın devri gerçekleşecektir. Üçüncü bölümde konuyu detaylı ele alacağız.

2.2 GENEL OLARAK CEBRİ İCRA HUKUKU

İcra iflas hukuku ile alacaklıların alacaklarının devlet eliyle alınması sağlanmaktadır. İcra ve iflas hukukunun amacı hakkın yerine getirilmesidir. Bu doğrultuda icra ve iflas hukuku ile hakkın gerçekleşmesi amaçlandığından, yargılama hukukunun ilkeleri cebri icraya da uygulanabilmektedir[114].

Kural olarak cebri icra yolunun başlaması için kanunda düzenlenen istisnai haller dışında alacaklının başvurusuyla mümkün olabilmektedir. Bu nedenle icra takibinin talepler doğrultusunda ilerleyen ve işleyen bir süreç olduğunu söyleyebiliriz. Bu başvuru İİK' da takip talebi olarak ifade edilmektedir.

Devlet' in cebri icra organları, bir mahkeme kararıyla bir şeyi yapma, verme veya yapmama edimine mahkum edilen tarafa karşı, mahkeme kararının uygulanması için gerekli işlemleri yapar[115].

---

[113] Yılmaz /Bozkurt Yaşar, Eşler Arasındaki Mal Rejimi Hükümleri Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Bağlı Nama Yazılı Payların İktisabı, s. 451

[114] Muhammet Özekes, **İcra Hukukunda Temel Hak ve İlkeler**, Adalet Yayınevi, Ankara 2009, s. 222.

[115] Ramazan ARSLAN, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, **İcra ve İflas Hukuku**, Yetkin Hukuk Yayınları, 4. Bası, Ankara 2018 s.38.

İcra hukukunda hem mahkeme kararının icrası (m. 24-41) hem de para alacakları bakımından icra takibi yapılması (42-144) mümkündür[116].

Takip talebi ile süreç başlamakta olup yine alacaklının talebi ve borçlunun malvarlığına ve başvurularına göre devam etmektedir. Takibin ve icra faaliyetinin mümkün olduğunca kısa sürede, basit ve ucuz şekilde sonuçlandırılması[117] da dikkate alınarak süreç ilerlemektedir.

Anonim ortaklık paylarının cebri icra yolu ile devrinde, pay sahibi ve payı devralanın iradeleri ile devir söz konusu olmadığından, pay devredilirken pay sahibi ve devralanın alacağın temliki, ciro ve temlik beyanı gibi işlemleri yapması gerekmemekte olup, devirde ciro işlemini ve devir beyanını cebri icrada icra müdürü yapar ve anonim ortaklığa bildirir[118].

2.2.1 Cebri İcra Hukukunun Temel Kavramları

2.2.1.1 Alacak- Alacaklı Kavramları

İcra hukuku bakımından talep konusu ne olursa olsun, bu talep genel olarak alacak olarak ifade edilmektedir[119]. Cebri icra talebinde bulunan yani takibi başlatan kişiye de alacaklı denilmektedir.

2.2.1.2 Borç- Borçlu Kavramları

Borç için takip hukuku cebri icra hukukunun bir parçasıdır ve tıpkı medeni yargılama hukuku gibi, maddi hukukun gerçekleştirilmesine hizmet eder[120]. Borç alacağa konu talep olup, aleyhine cebri icra takibinde bulunulan muhatap kişiye de borçlu denilmektedir.

---

[116] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **İcra ve İflas Hukuku**, s. 39
[117] Özekes, **İcra Hukukunda Temel Hak ve İlkeler**, s. 82.
[118] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.206.
[119] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **İcra ve İflas Hukuku**, s. 39
[120] Mehmet Kamil Yıldırım, Nevhis Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, Beta, 7. Bası, İstanbul 2016, s.1.

2.2.2 Cebri İcra Hukukunun Özellikleri

2.2.2.1 Cebri İcra Hukukunun Kanunilik Özelliği

Cebri icrada devlet eliyle kişilerin hâkimiyet alanına müdahale söz konusu olduğundan ve bu müdahale sonucunda ağır neticelerin meydana gelme ihtimali bulunduğundan, cebri icra işlemlerinin sınırları yasal düzenlemelerle belirlenmiştir.[121]

Cebri icra hukukunda tüm başvuru usulleri ve esasları, işlemleri önceden belirlenmiş olan kanun hükümleri çerçevesinde yerine getirilmektedir. Cebri icra hukukunda yapılan tüm işlemler kanuna dayanmaktadır. Kanuna aykırı işlem yapılması halinde de başvuru yolları belirlenmiştir.

2.2.2.2 Cebri İcra Hukukunun Alacakların Türüne Göre Ayrım Yapma Özelliği

Cebri icra hukukunun takip yollarından ilamsız icra takibinin konusunu para alacakları oluşturmaktadır. Alacaklının alacak türü başka bir deyişle borçlunun borcu para borcu dışında bir borç da olabilir. Bu borçlar bakımından ilamlı icra takibi yapılması gerekmektedir.

Para alacakları dışındaki alacaklarda icraya konusu şey üzerinde cebri icra işlemi yapılmaktadır. Yani para alacakları dışındaki diğer hak ve alacaklar bakımından, cebri icra, kural olarak sadece borçluya, icranın konusu olan şey üzerinde gerçekleştirilirken; para alacaklarında, borç ödenmediğinde, borçlunu bu borçla ilgisi olmayan mallarına icra organlarınca el konularak, paraya çevrilmesi sonucu alacaklı tatmin edilir[122].

Ayrıca bazı durumlarda her ne kadar para alacağı dışında bir borç söz konusu olsa da bu hak ve alacakların da paraya çevrilmesi yoluna gidilebilmektedir. Para alacağı dışında olan bir alacak borçlu tarafından yerine getirilmediğinde, bu alacak yerine getirilerek masraflar borçludan alınabilmektedir.

---

[121] Hakan Pekcanıtez/ Oğuz Atalay/ Meral Sungurtekin Özkan/ Muhammet Özekes, **İcra ve İflas Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s.76.

[122] Özekes, **İcra Hukukunda Temel Hak ve İlkeler**, s. 93-94

2.2.2.3 Cebri İcra Hukukunun Alacakların Paraya Çevrilme Özelliği

Paraya çevirme özelliği de yine kanuniliğinin bir sonucu olarak borcunu ödemeyen borçlunun borcunun, mallarının haczedilmesi sonrası paraya çevrilerek ödenmesi sağlanmaktadır. Paraya çevirme ilkesi ile alacaklının alacağı borçlunun malvarlığının satışı ile elde edilen paradan karşılanmaktadır. Malvarlığının paraya çevrilmesinde alacak miktarı ve paraya çevrilecek malvarlığının dikkate alınarak amaca uygun hareket edilmesi gerekmektedir. Alacaklının alacağını karşılamaya yönelik

Haczedilen malların alacak miktarına göre alacaklının mülkiyetine geçirilmesi söz konusu olmamakta, malların paraya çevrilerek alacağın karşılanması gerekmektedir.

2.2.3 Cebri İcranın Konusu

Borçlunun parayla ölçülebilen, mirasçılara geçebilen ve devri mümkün olan bütün malvarlığı değerleri kural olarak cebri icranın konusunu oluşturmaktadır[123]. AY ile güvence altına alınarak korunan temel hak ve özgürlükler dikkate alınarak borçlunun sadece malvarlığı değerleri cebri icranın konusu olmaktadır. Bunun sonucu olarak; Kişinin, borcu ne kadar çok olursa olsun, en ağır cezayı almış olan insanların dahi insan onuruna sahip olduğu kabul edildiğinden, bir alacak borç ilişkisinden dolayı ortaya çıkan cebri icra faaliyetinde de insan onuru mutlaka korunmalıdır[124].

Cebri icra yoluyla pay sahipliği sıfatının başlıca kazanılması halleri olarak, haczi (İİK. M. 88/89), hapis hakkını (MK m. 950-953), payın rehnedilmiş olmasını (MK. M. 955-956) ve mirasın iradi şekilde paylaşılamaması sonucu payın satışına mahkemece karar verilmesini (MK. M. 651) belirleyebiliriz[125].

Bu hallerde, payın devir işlemi, icra müdürünün veya hakimin kararıyla gerçekleşmektedir.

---

[123] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **İcra ve İflas Hukuku**, s. 38
[124] Muhammet Özekes, **İcra Hukukunda Temel Hak ve İlkeler**, Adalet Yayınevi, Ankara 2009, s. 111.
[125] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.205

2.2.4 Cebri İcra Türleri

Cebri icra hukukunda temel olarak iki cebri icra türü bulunmaktadır. Bu icra türlerinin kanunda işleniş sırasına göre ilki cüz' i icra, ikincisi külli icradır.

2.2.4.1 Cüz'i İcra

Alacaklının alacağını tahsil etmek için borçluya karşı takip yapması, yaptığı takibin kesinleşmesi halinde alacağının ödenmemesi üzerine, borçlunun alacağın tatminini sağlayacak kadar malını haczetmesi ve haczedilen malların satılarak alacaklının alacağının ödenmesi cüz' i icranın konusudur[126]. Cüz' i icra takip dayanağına göre çeşitlilik göstermekte olup, bunlar; ilamlı icra, ilamsız icra, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip ve ihtiyati hacizdir.

2.2.4.1.1 İlamlı İcra

İİK' nun 24-41 maddelerinde düzenlenen ilamlı icrada, icra konusu hak talebi için önceden mahkemeye müracaat edilmesi ve lehe karar alınması söz konusudur. Mahkemeden alınan lehine karar verilen cebri icra bakımında alacaklı, aleyhine karar verilen de borçlu olmaktadır. Mahkeme ilamını yerine getirmeyen borçlu için alacaklı artık ilamlı takip başlatarak borcunun zorla yerine getirilmesini sağlayacaktır[127]. Alacaklının talebi mahkeme ilamı ile hüküm altına alınmış olduğundan, borçlu bakımından talebe itiraz imkanı bulunmayacaktır. Özellikle talep konusunun para alacağı dışında bir konu olması halinde ilamlı icra yoluyla takip başlatması gerekmektedir.

2.2.4.1.2 İlamsız İcra

Sadece para, teminat alacakları ve kira alacakları bakımından ilamlı icra yolundan başka başvurulacak bir yol olarak ilamsız icra yolu düzenlenmiştir[128]. Bu takip yolunda daha önce mahkemeye başvuru ve ilam aranmaksızın alacaklının talebi doğrultusunda takip başlatılmaktadır. Bunun sonucunda da borçlunun savunma yapma ve borca ilişkin itirazlarını sunma hakkı bulunmaktadır.

---

[126] Pekcanıtez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes**, İcra ve İflas Hukuku,**s. 49.
[127] Pekcanıtez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes**, İcra ve İflas Hukuku,**s. 49.
[128] Pekcanıtez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes**, İcra ve İflas Hukuku,**s. 50.

İlamsız icra takibi başlatılırken; ayrıca genel haciz yolu, ilamsız icra takibi ayrımları olan; kambiyo senetlerine özgü haciz yolu, kiralanan taşınmazların tahliyesi yolu ile takip ayrımı dikkate alınmaktadır.

2.2.4.1.3 Rehnin Paraya Çevrilmesi Yolu

Alacaklının alacağını garanti altına almak adına borçlunun malını rehnettiği durumlarda, başvurulacak takip yolu rehnin paraya çevrilmesi olacaktır. Bu takip yolu İİK m. 145-153 arasında düzenlenmiştir. Alacağını tahsil edemeyen alacaklı rehinli malın paraya çevrilerek alacağını tahsil etmek istemesi halinde artık rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvuracaktır. Paraya çevrilerek alacaklının alacağının karşılanması imkanı bulunduğundan artık borçlunun malının haczi ve diğer aşamalar gerekmeyeceğinden rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurulması zorunluluğu doğmaktadır[129].

2.2.4.1.4. İhtiyati Haciz

İhtiyati haciz ile geçici olarak hukuki koruma sağlanmaktadır. Bir tedbir olarak İİK m. 257-268' de düzenlenen ve uygulanan ihtiyati haciz ile alacaklı kesin haciz talep edemiyorken, borçlunun takipten haberdar olarak mal kaçırmasını engellemiş olacaktır.

2.2.4.2 . Külli İcra

Toplu icra ve iflas anlamlarına da gelen külli icrada borçlunun tüm alacaklılarının alacakları söz konusudur. Borçlunun tüm borçları için yine tüm malvarlığı takibin konusunu oluşturmaktadır. Bu takip yolu ile iflasa tabi borçlular bakımından takip başlatılabilecektir. İflasa tabi borçlular için külli icra takibi başlatılması ile borçlunun tüm malvarlığı satılarak alacaklıların alacakları ödenecektir. Bu aşamada alacaklılardan rüçhan hakkı olanlar de dikkate alınarak ödeme yapılacaktır.

---

[129] Pekcanıtez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes**, İcra ve İflas Hukuku,**s. 50.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA PAYIN CEBRİ İCRA YOLUYLA DEVRİ

3.1. PAYIN HACİZ YOLUYLA DEVRİ

3.1.1 Haciz Kavramı

Haciz, alacaklının belirli bir miktarda para alacağının ödenmesini sağlamak için, alacaklı tarafından talep edilerek, borçlunun alacağı karşılayacak miktarda mal ve haklarına icra dairesi tarafından hukuken el konulmasıdır[130]. Söz konusu el koyma ile borçlunun mal ve haklarının alacaklıya geçmesi söz konusu olmayıp, haczedilen mal ve hakların paraya çevrilmesi ile alacaklının alacağının karşılanması söz konusudur. Yine haczin bir başka tanımı olarak da; haciz, satıştan elde edilen para ile takip başlatan alacaklının tatmin edilmesi için kanun çerçevesinde alacaklının talebi ile takip borçlusuna ait belli malvarlığı parçalarına paraya çevirmek üzere, Devlet tarafından özel anlamda el konulmasıdır[131] diyebiliriz.

İİK' da belirtildiği haliyle m. 78' de haciz isteme usulü açıklanmış olup talep mühleti belirtilmiştir;

" Ödeme emrindeki müddet geçtikten ve borçlu itiraz etmiş ise itirazı kaldırıldıktan sonra mal beyanını beklemeksizin alacaklı haciz konmasını isteyebilir. **(Ek cümle:6/12/2018-7155/11 md.)** Ancak, alacaklı dilerse haciz talebinde bulunmaksızın Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden, bu sisteme entegre bilişim sistemleri vasıtasıyla borçlunun mal, hak veya alacağı olup olmadığını sorgulayabilir.

[130] Topal, **Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi**, s. 2978
[131] Bilge Umar, **İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi**, İzmir 1973, s. 10 dn. 10.

Sorgulama sonunda sistem mal, hak veya alacağın mahiyeti ve detayı hakkında bilgi veremez; sadece mal, hak veya alacağın genel olarak olup olmadığı konusunda bilgi verebilir. Borçlunun mal, hak veya alacağının varlığının tespiti hâlinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden de haciz talep edilebilir.".

Borçlu, ödeme emrinin tebliğine ve ödeme emrinde belirtilen süre içinde takibe itiraz etmemesi veya ödeme emrine itiraz etmesine karşılık itirazı hükümden düşürülmesi sonucu kesinleşmesine rağmen borcunu ödemez ise artık alacaklının talebi doğrultusunda icra dairesi tarafından borçlunun borcunu karşılayacak miktarda malları (kanuna uygun, haczi caiz olan mal ve haklarına ilişkin hükümler dikkate alınarak), hak veya alacakları haczedilir[132]. Anonim ortaklık pay ve pay senetleri bakımından hem TTK' da hem de İİK' da düzenlemeler bulunmaktadır.

İİK madde hükümlerinden de anlaşılacağı üzere anonim ortaklık pay ve pay senetlerinin çeşidine göre haciz usulü de farklılık arz etmektedir. Zira senede bağlanmamış çıplak paylarda anonim ortaklığa icra dairesi tarafından bildirim yeterliyken, senede bağlanmış paylarda pay senedinin icra dairesince el konularak muhafaza edilmesi gerekmektedir. Yargıtay kararı[133] da bu doğrultuda olup;

"…Şikayetçi borçluların, icra mahkemesine başvurusunda özetle; şirket hisselerinin hisse senedine (şirket hisselerini temsil etmek üzere çıkarılan geçici pay senedi ilmühaberlerine) bağlı olması nedeniyle, hisselerine sadece İİK' nun 88. maddesine göre haciz konulabileceğini ileri sürerek İİK' nun 94. maddesi gereğince yapılan haciz işleminin iptalini talep ettikleri, mahkemece; anılan haczin yöntemine uygun yapılmadığı, şirket hisselerinin yalnızca fiilen el koyma yoluyla haczinin mümkün olduğu, İİK' nun 94/1'e göre yapılan haczin geçerli bulunmadığı gerekçesi ile şikayetin hukuki yarar yokluğundan reddine karar verildiği, iş bu kararın temyiz edilmesi üzerine Dairemizin 02/10/2017 tarih ve 2016/19831 E. - 2017/11680 K. sayılı ilamı ile onandığı görülmüştür. İİK' nun 94/1. maddesinde açıkça; ... hükmü yer almaktadır. Anonim şirkette, payın (hissenin) hisse senedine bağlanması zorunlu değildir. Eğer pay, hisse senedine (veya ilmühabere) bağlanmazsa, çıplak pay olarak

[132] Topal, **Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi**, s. 2990

[133] Y 12. Hukuk Dairesinin 20.06.2018 T. 2017/9254 E., 2018/6420 K. S. kararı (Sinerji Hukuk Yazılımlar E.T. 25.05.2019)

kalır. Hisse senedine (veya ilmühabere) bağlanmamış (çıplak) pay da hisse senedi gibi her çeşit işlemin konusu yapılabilir, devredilebilir, rehnedilebilir, üzerinde intifa hakkı tanınabilir, haczedilebilir. Anonim şirketlerde, paylar için pay senedi veya pay ilmühaberi çıkartılmamışsa, borçlunun şirketteki (çıplak) payı, icra dairesi tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilir (İİK. m. 94/1 C.3). Buna göre, çıplak pay hissesinin haczine karar veren icra müdürü, bu hacizle ilgili muhafaza tedbiri almak için mahalline (anonim şirket merkezine) gitmek zorunda değildir. İcra müdürü, İİK. m. 94/l C.3 hükmüne göre, anonim şirkete bir ihbarname (bildiri) göndermekle de yetinebilir. Bu ihbarnamede (bildiride), borçlunun anonim şirketteki çıplak payının haczedildiği, bu haczin pay defterine işlenmesi, ilerde hisse senedi (veya ilmühaber) çıkarılması halinde, borçlunun (çıplak) payına düşen hisse senetlerinin (veya ilmühaberlerin) borçluya verilmeyip, icra dairesine (dosyasına) teslim edilmesi, borçluya çıplak payı ile ilgili bütün tebligatın bundan böyle icra dairesine yapılması ve borçlunun muvafakatinin alınması gereken bütün müşterek tasarruflar ve kararlar için, borçlu ortak yerine icra dairesinin muvafakatinin alınması gerektiği (anonim şirkete) ihbar edilir (bildirilir). Böylece, borçlunun, haczedilen çıplak payı üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanmış olduğu (İİK. m. 86. m. 94/1,c,6) anonim şirkete bildirilmiş ve buna aykırı davranışlara karşı gerekli muhafaza tedbirleri (İİK. m. 90) alınmış olur. İcra dairesinin bu ihbarnamesini (haciz bildirisini) alan anonim şirket, çıplak payın haczedildiğini şirket pay defterine işlemek zorundadır; ancak, çıplak pay haczi, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile, haciz bildirisinin anonim şirkete tebliğ edildiği tarihte yapılmış sayılır. (İİK. m. 94/1 CA Kuru, Baki; İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2004 baskı, s. 392, 393). İİK' nun 88. maddesinin birinci fıkrasına göre ise, haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetlerle altın ve gümüş ve kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder. Bu fıkrada yazılan şeylere icra dairesi tarafından el konulması, bunların haczi için geçerlik şartıdır. Anonim şirket hisselerini temsil etmek üzere çıkarılan geçici pay senedi ilmühaberlerinin, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 486/2, 490, 645, 647 ve 654. maddeleri uyarınca kıymetli evraktan sayılması nedeniyle, bu evrakın haczi için İİK' nun 88. maddesinin yukarıda belirtilen hükmü uyarınca, evraka fiilen el konulması zorunludur. Somut olayda, haczin uygulanması ve sonuçları, borçluları da etkileyeceğinden, borçluların icra mahkemesine başvurularında hukuki yararları

bulunmaktadır. O halde mahkemece, işin esasının incelenmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsiz olup, Dairemizce kararın belirtilen nedenle bozulması gerekirken, onandığı anlaşılmakla, borçluların karar düzeltme istemlerinin kabulüne karar vermek gerekmiştir…" denilerek çıplak paylara İİK m. 94 uygulama alanı bulurken fiilen muhafazası mümkün olan geçici pay senedi ilmühaberler bakımından İİK m. 88 uygulanacak yani icra dairesi tarafından muhafaza altına alınacağı sonucuna ulaşılmıştır.

3.1.2 Haciz Türleri

Haciz türlerini kesin haciz(icrai haciz) ihtiyati haciz, geçici haciz, tamamlama haczi ve ilave haciz olarak dörde ayırmak mümkündür.

3.1.2.1 Kesin Haciz

Haciz kavramı ile esasen kesin haciz kastedilmektedir. Kesin haczi, borçlunun temerrüde düşmesi halinde para veya teminat alacağının icra kabiliyeti kazanması sonucu, gerekmesi halinde borçluya karşı zor kullanarak borçluya ait mal, alacak ve rehin hakları üzerindeki tasarruf yetkilerinin, icra dairesi tarafından kanun hükümleri doğrultusunda kaldırılması olarak tanımlamak mümkündür[134]. Kesin haciz tamamlama ve ilave haczi de kapsamaktadır.

3.1.2.2 Tamamlama Haczi

Tamamlama haczi, haczedilen malların sehven hesaplama nedeniyle alacaklının alacaklarını karşılamaması halinde icra müdürlüğünce re' sen yapılan haciz işlemidir. Tamamlama haczi İİK m. 139' da İcra Dairesinin Tamamlama Hacizleri başlığı altında düzenlenmiştir;

" Satış tutarı bütün alacakları ödemeye yetmezse icra memuru kendiliğinden yeni hacizler yaparak haczi tamamlar; ancak bu suretle haczolunan mallar üzerinde sonra gelen derecelerin evvelce koydurdukları hacizler varsa bu hacizlerin doğurduğu

[134] Necmettin M. BERKİN, **Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi,** Filiz Kitapevi, İstanbul 1980, s. 227

haklara halel gelmez. Yeniden haczedilen mallar ayrıca satış talebine hacet kalmaksızın ve mümkün olduğu kadar çabuk satılır.”.

3.1.2.3 İlave Haciz

Hacze başka alacaklıların da dahil olması ile birlikte iştirak eden alacak miktarının haczedilen mallarla karşılanmayacağının anlaşıldığı hallerde alacaklılar tarafından talep edilen hacizdir. Hacze iştirak derecelerinin teşkili başlıklı İİK m. 100’ de ilave hacizden söz edilmiştir;

> “ İlk haciz üzerine satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar aynı derecede hacze iştirak edebilecek alacaklılar:
>
> 1 – İlk haciz ilamsız takibe müstenitse takip talebinden ve ilama istinat ediyorsa dava ikamesinden mukaddem yapılmış bir takip üzerine alınan aciz vesikasına,
>
> 2 – Yukardaki fıkrada yazılı tarihlerden önce açılmış bir dava üzerine alınan ilama,
>
> 3 – Aynı tarihlerden mukaddem tarihli resmi veya tarih ve imzası tasdikli bir senede,
>
> 4 – Aynı tarihlerden mukaddem tarihli resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileridahilindeve usulüne göre verdikleri makbuz veya vesikaya istinat eden alacaklılardır.
>
> Bu suretle iştirak halinde icra dairesi müracaat üzerine aynı derecedeki alacaklıların bütün alacaklarına yetecek nispette ilave suretiyle hacizler yapar.
>
> Bunların haricindeki alacaklılar ancak, evvelki dereceden artacak bedeller için hacze iştirak edebilirler.”.

3.1.2.4 İhtiyati Haciz

Kesin haciz isteme yetkisi olmayan alacaklının, yine de alacağını güvence altına almak için borçlunun mallarına haciz koydurması halinde söz konusu olmaktadır.

3.1.2.5 Geçici (Muvakkat) Haciz

İtirazın geçici kaldırılmasına ilişkin karar verilmesi halinde geçici haciz talebi söz konusu olabilmekte olup, bu haciz türünde haciz sonrası satış isteme imkanı bulunmamaktadır. Geçici haciz İİK m. 69 ' de düzenlenmiştir. Şöyle ki;

" İtirazın muvakkaten kaldırılmasına karar verilir ve ödeme emrindeki müddet geçmiş bulunursa alacaklının talebi ile borçlunun malları üzerine muvakkat haciz konur.

İtirazın muvakkaten kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde borçlu, takibin yapıldığı mahal veya alacaklının yerleşim yeri mahkemesinde borçtan kurtulma davası açabilir. Bu davanın dinlenebilmesi için borçlunun dava konusu alacağın yüzde 15 ini ilk duruşma gününe kadar mahkeme veznesine nakden depo etmesi veya mahkemece kabul edilecek aynı değerde esham ve tahvilat veya banka teminat mektubu tevdi etmesi şarttır. Aksi takdirde dava reddolunur.

Borçlu yukarda yazılı müddet içinde dava etmez veya davası reddolunursa itirazın kaldırılması kararı ve varsa muvakkat haciz kesinleşir.".

3.1.3 Haczin Hukuku Sonuçları

3.1.3.1 Alacaklı Bakımından Haczin Sonuçları

Alacaklı alacağını tahsil etmek için borçlunun malvarlığının haczedilmesi talebinde bulunmaktadır. Bu talep ile borçlunun mallarının haczedilerek alacaklının alacaklarını tahsil imkanı doğmaktadır. Ancak sadece malların haczi ile süreç tamamlanmamakta olup, alacağın tahsilinin sağlanması için malvarlığının paraya çevrilmesi gerekecektir. Alacaklıya haczedilen malın paraya çevrilmesi için satışını talep etme hakkı tanınmıştır. Yani anonim ortaklık pay sahibinin alacaklısı ortaklık payını haczettikten sonra alacağını tahsil edememesi halinde artık anonim ortaklık payının paraya çevrilmesini isteyebilecektir. Bu yönüyle haciz alacaklı için satış talep etme ve genel olarak alacağının tahsilini güvence alma imkanı tanıyacaktır. Alacaklının satış talep hakkına ilişkin İİK m. 106' da süreler de hüküm altına alınmıştır.

Alacaklı haciz ile alacağının yanı sıra alacağının tahsilini sağlamak için cebri icra yoluna başvururken yaptığı masrafların da tahsilini sağlayabilecektir.

3.1.3.2 Borçlu Bakımından Haczin Sonuçları

Haciz ile borçlunun sahip yani malik olduğu mallar üzerindeki mülkiyet hakkı devam etmekte olup, tasarruf yetkisi sınırlanmaktadır. Borçlunun mallarının haczedildiğinin borçlu tarafından hukuken geçerli şekilde öğrenilmesi üzerine borçlunun haczedilen mal üzerindeki tasarruf yetkisi sınırlanacaktır. Borçlu olan anonim ortaklık pay sahibinin haciz ile pay sahipliği devam etmekle birlikte pay üzerindeki tasarruf hakları kısıtlanacaktır.

Borçlunun tasarruf yetkisinin sınırlandırılması halinde borçlunun bu sınırlandırmaya riayet etmesi gerekecektir aksi takdirde borçluya ceza yaptırımı uygulanacaktır. Borçlu hakkında cezai yaptırım yoluna gidilmesinin sebebi haczedilmiş olan menkul malın üçüncü kişi tarafından satın alınarak zilyetlik hükümleri doğrultusunda iyiniyetle iktisabının geçerli olmasıdır[135].

Borçlunun malları haczedilirken, geri verilmek şartı ile borçluda bırakılan mallar bakımından da borçlunun sınırlanan tasarruf yetkisine uygun davranması gerekmektedir.

Borçlunun haczedilen pay senedi üzerindeki tasarruf yetkisinin sınırlandırılması da, haczin çıplak pay senedi bakımından şirkete yapılan tebliği ile, kaydi pay senetleri bakımından bankaya, aracı kuruma ve MKK' ya haciz ihbarnamesi ile bildirilmesi ile mümkün olabilmektedir.

3.1.3.3 Üçüncü Kişi Bakımından Haczin Sonuçları

Borçlunun üçüncü kişideki alacakları da icra müdürlüğünce haczedilebilmektedir. Üçüncü kişiye gönderilecek haciz ihbarnamesi ile cebri icranın muhatabı borçlunun borçlusu olarak haczedilen alacağına karşılık gelen borcu ödenmesi istenir.

[135] Berkin, **Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi**, s. 259

İİK m. 89’ da haczin cebri icra takibinde borçlunun üçüncü kişinin elindeki taşınır bir malının haczi halinde üçüncü kişi bakımından doğacak sonuçları, üçüncü kişinin haczedilen malın borçluya ait olmadı, kendi zilyetliğinde bulunmadığı gibi durumlarda da malın haczedilmesi halinde izlenecek yollar düzenlenmiştir;

“Hamiline ait olmayan veya cirosu kabil bir senetle müstenit bulunmayan alacak veya sair bir talep hakkı veya borçlunun üçüncü şahıs elindeki taşınır bir malı haczedilirse icra memuru; borçlu olan hakiki veya hükmi şahsa bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceğini ve takip borçlusuna yapılan ödemenin muteber olmadığını veya malı elinde bulunduran üçüncü şahsa bundan böyle taşınır malı ancak icra dairesine teslim edebileceğini, malı takip borçlusuna vermemesini, aksi takdirde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağını bildirir (Haciz ihbarnamesi).Bu haciz ihbarnamesinde, ayrıca 2, 3 ve 4 üncü fıkra hükümleri de üçüncü şahsa bildirilir.

Üçüncü şahıs; borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş veya mal istihlak edilmiş veya kusuru olmaksızın telef olmuş veya malın borçluya ait olmadığı veya malın kendisine rehnedilmiş olduğu veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise, keyfiyeti, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine yazılı veya sözlü olarak bildirmeye mecburdur.”

Üçüncü kişiye haciz ihbarnamesinin gönderilmesi ile borcun borçluya ödenmesini önleme amaçlanmakta olup, ihtarname gönderilmesi bir muhafaza tedbiridir.

Takip borçlusunun üçüncü kişideki alacağına haciz konulması ile birlikte artık üçüncü kişi borcunu takip borçlusuna değil icra müdürlüğüne ödemek zorunda kalacaktır. Aksine üçüncü kişinin borcu takip borçlusuna ödemesi halinde icra müdürlüğüne karşı sorumluluğu devam edecek olup, takip alacaklısının alacağını haczedilen mal miktarı yönünden ödemesi gerekecektir. Bu bakımdan üçüncü kişinin hacizden haberdar olduğu ve haczin tamamlandığı an önem taşımaktadır. Üçüncü kişide bulunan mallar bakımından haczin tamamlandığı an bakımından farklı görüşler bulunmakta olup;

Talih Uyar[136], icra müdürünün haciz iradesini açıklaması ile haciz işleminin tamamlanmış olacağını, üçüncü kişilere yapılacak bildirimin muhafaza tedbiri niteliğinde olacağını, borçluya yapılacak bildirimin ise ancak İİK m. 103 gereğince hacizden sonra yapılan bir işlem niteliğinde olacağını,

M. Necmettin Berkin[137], hakkında takip başlatılan borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağının icra müdürlüğünce haczedildiğine karar verilmesi ve bu kararın zapta geçirilerek, takip borçlusunun borçlusu olan üçüncü kişiye bir haciz ihbarnamesi gönderilerek takip borçlusunun haczedilen alacağına karşılık teşkil eden borcun ödenmesi istendiğinden, haciz kararının takip borçlusunun borçlusuna bildirilmesiyle haciz tamamlanacaktır görüşünü,

Baki Kuru, Arslan, Yılmaz[138], borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağının haczedilmesi için, haciz tutanağının düzenlenmesinin yanı sıra bu haciz işleminin borçluya bildirilmesi halinde borçlunun üçüncü kişideki alacağının haczedilmiş olacağını, haczin borçluya bildirimle tamamlanacağı görüşünü, savunmaktadır.

Tüm bu görüşleri değerlendirecek olursak, icra müdürünün üçüncü kişideki malın haczine karar vermesi ile haczin sonuçlarının tamamlanacağı görüşünün gerekçesinin haciz ile alacaklının alacağının teminat altına alınması amacının yerine getirilmesi olduğunu, takip borçlusuna haciz ihbarnamesi gönderilmesi ile haczin tamamlanacağı görüşünün gerekçesini borçlunun haciz kararına uygun davranma yükümlülüğünün sonucu olduğunu, üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi ile bildirimin yapıldığı an haczin tamamlanacağı görüşünün de; üçüncü kişinin borcunu takip borçlusuna değil icra müdürlüğüne ödemesinin gereği olduğunu söylemek doğru olacaktır. Esasen hiç şüphesiz her üç görüş bakımından da amaç alacaklının teminat altına alınan alacağının korunması olduğu açıktır.

Üçüncü kişide bulunan pay senetleri bakımından da yukarıda belirttiğimiz şekilde haciz hükümleri uygulama alanı bulmaktadır. Ayrıca üçüncü kişilerin hacizli

[136] Talih Uyar, **İcra Hukukunda Haciz**, 2. Baskı, Manisa, 1990, s. 301-302.
[137] M. Necmettin Berkin, **İcra Hukuk Dersleri**, İstanbul 1969, s. 100
[138] Kuru, Arslan, Yılmaz, **İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, s. 286

hisseler üzerinde üstün hak iddia etme hakları söz konusu olmakta, bu durumda üçüncü kişinin istihkak davası açarak hakkını koruması mümkündür.

3.1.4 Senede Bağlanmamış Payın Haczi

Senede bağlanmamış olan anonim ortaklık paylarının haczi için uygulanacak hüküm İİK m. 94' de yer almaktadır.

3.1.4.1 Çıplak Pay Haczi

Çıplak payın haczi 2003 yılında İİK' da yapılan değişiklikten önce tartışmalı olup konuya ilişkin farklı görüşler söz konusu olmaktaydı. Çıplak payın haczinin ve paraya çevrilmesinin mümkün olmayacağı görüşünün yanında; çıplak payın haczedilebileceği ancak paraya çevrilemeyeceği görüşü ve çıplak payın hem haczinin hem de paraya çevrilmesinin mümkün olacağı görüşü de bulunmaktaydı. Ancak İİK' da yapılan değişiklikle çıplak payların haczedilebilir ve paraya çevrilebilir olduğu netlik kazanarak tartışma son bulmuştur.

Payların senede bağlanmadığı anonim ortaklıklarda, pay sadece bir hak gibi değerlendirilmekte olup, anonim ortaklığın ortaklarından alacaklı olanlara (şahsi alacaklılara), borçlu ortağa ait çıplak pay üzerinde haciz yoluyla takip imkanı tanımaktadır[139].

Çıplak payın haczedilebilirliliğine ilişkin düzenleme TTK m. 133' te yer almaktadır;

"(2) Sermaye şirketlerinde alacaklılar, alacaklarını, o ortağa düşen kâr veya tasfiye payından almak yanında, borçlularına ait olan, senede bağlanmış veya bağlanmamış payların,9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun taşınırlara ilişkin hükümleri uyarınca haczedilmesini ve paraya çevrilmesini isteyebilirler. Haciz, istek üzerine, pay defterine işlenir.

[139] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.206

(3) Bunun dışında, alacaklılar, tüm ticaret şirketlerinde alacaklarını, ortağın şirketten olan diğer alacaklarından da alabilme ve bunun için haciz yaptırabilme yetkisini de haizdir.".

İİK' nda m. 94' te ise çıplak payın haciz usulünün belirtildiğini söylemek mümkündür;

"…Anonim şirketlerde paylar için pay senedi veya pay ilmühaberi çıkarılmamışsa, borçlunun şirketteki payı icra dairesi tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilir. Bu haczin şirket pay defterine işlenmesi zorunludur; ancak haciz, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile şirkete tebliğ tarihinde yapılmış sayılır. Haciz, icra dairesi tarafından tescil edilmek üzere Ticaret Siciline bildirilir. Bu durumda haczedilen payların devri, alacaklının haklarını ihlâl ettiği oranda batıldır. Haczedilen payların satışı, taşınır malların satışı usulüne tâbidir. Diğer taşınırlarda icra dairesi başkasına devre mâni tedbirleri alır…". Madde hükmünde 2003 yılında yapılan değişiklik ile çıplak paylar bakımından haciz ve paraya çevirme konusunda netlik doğmuştur. Zira bu düzenlemeden önce uygulamada çıplak payların haczedilemeyeceği, haczedilse bile paraya çevrilemeyeceği yönünde kararlar verilmekteydi. Böylece İİK m. 94' de eklenen bu özel hüküm ile çıplak payların gerek haczedilebilirliği, gerek paraya çevrilebilirliği konusundaki tartışma tamamen sona erdirilmiştir[140]. Öte yandan paraya çevirmenin yanı sıra, senede bağlanmış olsun olmasın tüm payların haczinde taşınırlara ilişkin hükümlerin uygulanacağının öngörülmesinin, ortada kıymetli evrak niteliğinde bir senet bulunmuyorsa, artık taşınır da olmayacağından; dolayısıyla çıplak payların varlığı halinde haczin taşınırların haczine ilişkin hükümlere göre yapılmasının zaten mümkün olmayacağı[141] eleştirisi yapılmaktadır.

Çıplak payın haciz usulünde haczin şirkete tebliği ile pay defterine kaydı zorunludur. Haciz işleminin ortaklık pay defterine işlenmesi zorunlu olmakla birlikte;

[140] Abuzer Kendigelen, Anonim Şirketlerde Çıplak Payların Haczi, **İÜHFM,** C. 62, s. 388-389

[141] Abuzer Kendigelen, **Türk Ticaret Kanunu (Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, Oniki Levha Yayınları, 3. Bası, İstanbul 2016, s. 129

bu haciz işlemi ortaklık defterine işlenmemiş olsa dahi şirkete bildirimin tebliği tarihinde haciz yapılmış sayılır[142].

Çıplak payın haczedilmesi durumunda çıplak pay sahipliğinden kaynaklanan, kar payının ödenmesi gibi ortaklık haklarının getirilerinin icra dairesine yapılabilmesi ve borçlu ortağa yapılmaması için söz konusu kaydın pay defterine işlenmesinde büyük yarar vardır[143]. Bu nedenle pay defterine işlenmemiş çıplak pay hacizlerinin geçerli sayılması eleştirilmekte olup alacaklılar bakımından hak kayıplarına sebep olabilecekleri belirtilmektedir. Muhakkak ki böyle bir hak kaybının yaşanması halinde, hak kaybı yaşayanlar pay defterini tutmaktan sorumlu olan kişilere yönelerek hak talep edebilecektir.

İİK m. 94' e göre yapılacak bu bildirilerin içeriği ve şekli icra müdürünün takdirine bırakılmıştır[144]. Tabi ki bu takdir alacaklının talebi doğrultusunda da şekillenecektir. Zira borçlunun mali nitelikteki haklarının pay haczinin kapsamına girmesi nedeniyle ihbarnamede bunların haciz kapsamında olduğu belirtilmelidir[145]. Mali nitelikteki haklar ile genel olarak kar payı, rüçhan hakkı, tali yükümlülüklerden doğan rüçhan hakkı, tasfiye payı hakkı kastedilmektedir.

Çıplak payın haczine ilişkin İİK m. 94' ün uygulanacağı ve çıplak payın haczedilebileceği uygulamada da kabul görmekte olup bir Yargıtay kararında[146];

" …Anonim şirketlerde paylar için pay senedi veya pay ilmuhaberi çıkartılmamışsa borçlunun şirketteki çıplak payı icra dairesi tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilecektir. Çıplak payın haczine karar veren icra müdürünün bu hacizle ilgili muhafaza tedbiri için mahalline gitmek zorunluluğu bulunmamaktadır.

---

[142] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s. 206-207
[143] Topal, **Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi**, s. 2997
[144] Baki Kuru, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Tamamen Yeniden Yazılmış ve Genişletilmiş 2. Baskı**, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 450
[145] Gökçen Topuz, **Hisse Haczi ve Satışı, Yetkin Yayınevi, Ankara,** 2009, s.214
[146] Y.12. HD' nin 23.10.2017 T. 2016/21316 E. 2017/12824 K. S. Kararı (Kazancı İçtihat Bankası E. T 18.03.2019)

• Çıplak Pay Haczi; anonim şirket tarafından paylar için pay senedi veya pay ilmuhaberi çıkartılmamışsa çıplak pay haczi şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile haciz bildirisinin adı geçen şirkete tebliğ edildiği tarihte yapılmış sayılacaktır.

Özet: Dava, haczin kaldırılması istemine ilişkindir. Anonim şirketlerde, paylar için pay senedi veya pay ilmuhaberi çıkartılmamışsa, borçlunun şirketteki çıplak payı, icra dairesi tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilir(İİK. m. 94/1 C.3). Buna göre, çıplak pay senedinin haczine karar veren icra müdürü, bu hacizle ilgili muhafaza tedbiri almak için mahalline gitmek zorunda değildir…çıplak pay haczi, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile, haciz bildirisinin adı geçen şirkete tebliğ edildiği tarihte yapılmış sayılır. O halde, mahkemece; uzman bilirkişi aracılığıyla adı geçen anonim şirketin resmi kayıt, defter ve belgeleri incelenmek suretiyle, haciz bildirisinin adı geçen şirkete tebliğ edildiği tarih itibariyle pay senedi çıkarılıp çıkarılmadığı araştırılarak, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik incelemeyle yazılı şekilde karar tesisi isabetsizdir…

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar ışığında; adı geçen şirket tarafından, paylar için pay senedi veya pay ilmuhaberi çıkartılmamışsa, çıplak pay haczi, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile, haciz bildirisinin adı geçen şirkete tebliğ edildiği … tarihte yapılmış sayılır." denilerek çıplak payın haczinin pay defterine işlenmemesi halinde haczin şirkete bildirildiği tarihte haczin yapılmış sayılacağı kabul edilmiştir.

3.1.4.2 Kaydi Payın Haczi

Borsada işlem gören HAAO.' larda pay senedi çıkarılması yerine, ihraç edilen payların kaydı, Merkez Kayıt Kuruluşu denilen bir özel hukuk tüzel kişisi tarafından tutulmakta, paylar üzerindeki işlemler bilgisayar ortamında gerçekleştirilen kayıtlarla yapılmaktadır[147].

[147] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.208

Kaydileştirilmiş paylar devredilebilen ve iktisadi değer taşıyan bir unsur niteliğinde olup kişilerin malvarlığına dahildir[148].Bu bakımdan hukuki işlemlere konu olabilmektedir.

Kaydi payın haczedilebilirliliğinin genel olarak İİK m. 94' te (Senede bağlanmamış pay haczini düzenlediğinden kaydi paylar bakımından da uygulama alanı bulmaktadır.), İİK m.89' da, SerPK m. 13' te ve Sermaye Piyasası Tebliğ (II No:13) m. 26' da açıkça düzenlendiğini söyleyebiliriz. İİK m. 79/2 fıkrasının da kaydileştirilmiş payların haczedilmesi bakımından uygulama alanı bulup bulmadığı tartışılmakla birlikte, İİK m.79/2, c. 3' ün ancak resmi sicile kayıtlı mallar hakkında uygulama alanı bulabileceği, dolayısıyla kaydileştirilmiş paylara ilişkin kayıtların tutulmuş olduğu hesapların resmi sicil niteliğinde olmaması nedeniyle İİK m. 79/2, c. 3' ün kaydileştirilmiş payların haczi işleminde uygulanamayacağı görüşünü savunanlar da bulunmaktadır[149].

Yukarıda açıkladığımız üzere kaydi payların haczini düzenleyen madde hükümlerini belirtecek olursak SerPK m. 13;

"(7) Kayden izlenen sermaye piyasası araçlarına ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli talepler münhasıran MKK' nın üyeleri tarafından yerine getirilir. İlgili kanunlar uyarınca elektronik ortamda tebligatı yapılan alacakların takip ve tahsiline ilişkin hükümler saklıdır." şeklindedir.

Yine anonim ortaklıkta kaydi payların haczine ilişkin İİK M. 89;

" Hamiline ait olmayan veya cirosu kabil bir senetle müstenit bulunmayan alacak veya sair bir talep hakkı veya borçlunun üçüncü şahıs elindeki taşınır bir malı haczedilirse icra memuru; borçlu olan hakiki veya hükmi şahsa bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceğini ve takip borçlusuna yapılan ödemenin muteber olmadığını veya malı elinde bulunduran üçüncü şahsa bundan böyle taşınır malı ancak icra dairesine teslim edebileceğini, malı takip borçlusuna vermemesini, aksi takdirde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağını

[148] Ünal, **Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi, s. 440**
[149] Topal, **Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi**, s. 3005

bildirir (Haciz ihbarnamesi).Bu haciz ihbarnamesinde, ayrıca 2, 3 ve 4 üncü fıkra hükümleri de üçüncü şahsa bildirilir." düzenlemesine yer verilmiştir. Bu düzenlemenin kaydi payların haczinde uygulanabilirliliği MKK üyelerinin kaydi payı elinde bulunduran üçüncü kişiler olarak kabul edilmesi sonucunda doğmaktadır. MKK üyelerine ihbarnamenin gönderilerek kaydi payın haczinin sağlanması gerekmekte olup, burada gönderilecek ihbarname, haczin geçerlilik şartı olarak düzenlenmemiş olup, tamamen kaydi payı ve alacaklı haklarını muhafaza amaçlı bir tedbirdir.

Haciz konusunda İİK' da genel düzenlemeleri içeren hükümler ve çıplak payın haczine uygulanan hükümler dikkate alınarak kaydi payların haciz işleminin nasıl yapılacağının tespit edilmesi gerekmektedir[150]. Çıplak paylar bakımından düzenleme de haczin icra dairesi tarafından şirkete tebliği ve şirket pay defterine kaydını gerektirmektedir. Bu düzenleme anonim ortaklık kaydi payları için de yine icra dairesinin şirkete tebliğiyle ve MKK kaydı ile gerçekleşecektir yorumunu ortaya çıkarmaktadır.

3.1.5 Senede Bağlanmış Payın Haczi

Pay senedi çıkarmış anonim ortaklıklarda senede bağlanmış paylar taşınır malın haczi usulüne göre haczedilmektedir. Konuya ilişkin düzenleme yine İİK. m. 88' de ve 89' da şu şekilde düzenlenmiştir;

"Madde 88:Haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetler ile altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder."

"Madde 89: Hamiline ait olmayan veya cirosu kabil bir senetle müstenit bulunmayan alacak veya sair bir talep hakkı veya borçlunun üçüncü şahıs elindeki taşınır bir malı haczedilirse icra memuru; borçlu olan hakiki veya hükmi şahsa bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceğini ve takip borçlusuna yapılan ödemenin muteber olmadığını veya malı elinde bulunduran üçüncü şahsa bundan böyle taşınır malı ancak icra dairesine teslim edebileceğini, malı takip borçlusuna vermemesini, aksi takdirde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağını

[150] Topal, **Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi**, s. 3003

bildirir (Haciz ihbarnamesi).Bu haciz ihbarnamesinde, ayrıca 2, 3 ve 4 üncü fıkra hükümleri de üçüncü şahsa bildirilir."

Anonim ortaklıkta, pay senetleri çıkarılmadan önce, payın kolayca tedavülünü sağlamak için ilmühaber çıkarılmışsa, pay senedine özgü kuralların ilmühaberlere de uygulanması fikrinden hareketle, pay senetlerinin haczine ilişkin hükümler, pay senedi yerine çıkarılan ilmühaberlere de uygulanmalıdır[151].

3.1.5.1 Hamiline Yazılı Pay Senedi Haczi

Anonim ortaklık paylarının genel olarak hukuki işleme konu edildiğine ve haciz işleminin de uygulanabildiğine değinmiştik. Hamiline yazılı pay senetlerinin de haczedilebilirliliği yine TTK m. 133' da belirtilmiştir. TTK m. 133' te payın senede bağlanmış olması veya senede bağlanmamış olması hallerinde hacze konu olabilecekleri belirtilmektedir.

Hamiline yazılı pay senetleri bakımından da madde düzenlemesinde "senede bağlanmış" denilerek hamiline yazılı pay senetlerine de yer verildiği açıktır.

Taşınır mal kategorisinde değerlendirilen hamiline pay senetlerinin haczi de taşınır malların haczi hükümlerine göre yapılabilir[152].

Taşınır mal haczi uygulanacak hamiline yazılı pay senetlerinde muhafaza işlemi de yine icra dairesince yerine getirilecek olup, İİK m. 88' de muhafaza tedbirinin de uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Haczedilen anonim ortaklık hamiline pay senetleri İİK m. 9;

" İcra ve iflas daireleri aldıkları kıymetli evrak ve değerli şeyleri kasalarında, zorunlu hâllerde ise kiralanacak banka kasalarında muhafaza ederler." çerçevesinde genel olarak icra dairesi kasalarında, zorunlu durumlarda ise bankada kiralanacak kasada muhafaza edilecektir.

[151] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.208
[152] Baki KURU, Ramazan ARSLAN, Ejder YILMAZ, **İcra İflas Hukuk Ders Kitabı,**17. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları,2004, s. 261

Hamiline yazılı pay senetlerinin fiziki muhafazası mümkün olup mevzuat hükümleri doğrultusunda muhafaza altına alınarak haczedilmektedir. Yargıtay kararında[153] da hamiline yazılı pay senedine ilişkin bu sonuca ulaşılmaktadır;

"Anonim şirketlerde hisse senedi çıkarılması zorunluluğu yoktur. Hisse senedi çıkarılmış ise, bu hisse senetleri, İİK' nun menkul mallarla ilgili haciz ve muhafaza hükümlerini düzenleyen 88. maddesi uyarınca icra müdürlüğünce haczedilebilir ve muhafaza altına alınabilir. Hisse senedi çıkarılmamış ise, borçlunun üçüncü kişi nezdinde bulunan ve henüz kıymetli evraka bağlanmamış hisse hakları, İİK'nun 94. maddesi gereğince icra dairesi tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilir. Bu haczin şirket pay defterine işlenmesi zorunludur; ancak haciz, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile şirkete tebliğ tarihinde yapılmış sayılır.

İİK' nun 88. maddesinin birinci fıkrasına göre, haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetlerle altın ve gümüş ve kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder. Bu fıkrada yazılan şeylere icra dairesi tarafından el konulması, bunların haczi için geçerlik şartıdır. Anonim şirket hisselerini temsil etmek üzere çıkarılan geçici pay senedi ilmuhaberlerinin, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 486/2, 490, 645, 647 ve 654. maddeleri uyarınca kıymetli evraktan sayılması nedeniyle, bu evrakın haczi için İİK' nun 88. maddesinin yukarda belirtilen hükmü uyarınca, evraka fiilen el konulması zorunludur."

3.1.5.2 Nama Yazılı Pay Senedi Haczi

Nama yazılı pay senetlerinin haczi de genel olarak hamiline yazılı pay senetlerinin haczi kuralları çerçevesinde yapılmaktadır. Zira nama yazılı pay senedi de taşınır mal hükümlerine göre haczedilmektedir. Yukarıdaki açıklamamızda detaylarına yer verdiğimiz üzere, taşınır mal haczi doğrultusunda anonim ortaklık nama yazılı payları haczedilecektir.

[153] Y. 12. HD' nin 26.2.2015 T. 2015/791 E. 2015/4015 K. S. Kararı (Sinerji Hukuk Yazılımlar E. 18.06.2019)

Nama yazılı senetlerin haciz işlemi icra dairesi tarafından yerine getirilecek olup, yine icra dairesince anonim ortaklık nama yazılı pay senedi muhafaza altına alınacaktır.

3.1.6 Haciz Sonrası Pay Sahipliğinin Devrini Sağlayan Pay ve Pay Senedinin Paraya Çevrilmesi İşlemi

Anonim ortaklık payının haczedilmesine rağmen borçlunun borcunu ödememeye devam etmesi halinde, alacaklı alacağını tahsil etmek için artık haczedilen payın paraya çevrilmesini talep edecektir[154]. Alacaklının talebi üzerine hacizli payın paraya çevrilmesi söz konusu olabilecektir.

Paraya çevirme; haczedilmiş, rehnedilmiş veya hapis hakkı kurulmuş, iflas masasına girmiş malların kanuni düzenlemeler doğrultusunda açık arttırma veya pazarlık usulü ile satılmasıdır.

Hacizli taşınır taşınmaz mallar bakımından cebri icrada esas olan paraya çevirme usulü; açık arttırma ile paraya çevirme usulü olmakla birlikte hacizli taşınır mallar kanunda belirtilen durumlarda pazarlık suretiyle paraya çevirme usulünün de uygulanması mümkündür.

Pay senedi taşınır mal olduğu için, haczedilen pay senetlerinin haczinde olduğu gibi; paraya çevrilmesinde de taşınır malların paraya çevrilmesi hükümlere uymak gerekecektir[155].Ayrıca senede bağlanmamış paylar bakımından İİK m. 94[156] hükmü gereği taşınır malların paraya çevrilme usulü uygulanacaktır. Haczedilen mallar kural olarak talep üzerine satılmakla birlikte[157], kanunda düzenlenen istisnai durumlarda icra dairesi tarafından resen satış yapılabilmektedir. Yine haczedilmiş anonim ortaklık çıplak payları ve pay senetleri bakımından İİK m. 120/I' in uygulanabileceği de kabul görmektedir[158]. İİK m. 120/I;

[154] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.208.
[155] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.209.
[156] Sayfa 58' de madde hükmüne yer verilmiştir.
[157] Yıldırım, Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, s.3.
[158] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.209-2010.

“ Hacze iştirak eden bütün alacaklılar muvafakat ederlerse borçlunun borsada ve piyasada fiyatı olmayan alacakları, ödeme yerine geçmek üzere itibari kıymetleriyle kendilerine veya hesaplarına olarak içlerinden birine devredilir. Bu halde alacaklılar, alacakları nispetinde borçlunun haklarına halef olurlar.” doğrultusunda ortaklık çıplak payını veya pay senedini haczeden alacaklılar bakımından payın alacaklılardan birine devredilerek paraya çevrilmesi yoluna gidilebilecektir.

Paraya çevirme işlemleri haciz yoluyla yapılan takipte icra dairesi, iflas yoluyla yapılan takipte iflas idaresi, konkordato da ise tasfiye memurları tarafından yapılır.

3.1.6.1 Haczedilen Anonim Ortaklık Payını Paraya Çevirmede Konu

Takip çeşidine göre paraya çevirmenin konusu değişmektedir. Dolayısıyla takip konusunun paraya çevirmenin konusunu oluşturduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Takip çeşitleri bakımından paraya çevirmenin konusunu haciz yoluyla yapılan takip için haczedilen mal ve haklar, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takipte rehne konu mallar, iflas yoluyla yapılan takipte iflas masasını oluşturan mallar ve konkordatoda konkordato masasındaki mallar oluşturmaktadır.

Sonuç olarak paraya çevirmenin konusunu borçluya ait taşınır taşınmaz mallar, haklar ve alacaklar oluşturmaktadır[159].

3.1.6.2 Haczedilen Anonim Ortaklık Payını Paraya Çevirme Talep Hakkı Bulunanlar

Esasen paraya çevirme talep hakkına haczi kesinleşen alacaklı sahiptir. Haczin kesinleşmemiş olması yani geçici veya ihtiyati hacizde paraya çevirme talep edilemeyeceği m. 108’ de açıkça belirtilmiştir;

“Haczi muvakkat olan alacaklı satış talebinde bulunamaz ve hakkında 106 ncı maddedeki müddetler cerayan etmez.”

[159] Muhammet, Özekes, “Üzerinde İhtiyati Tedbir Bulunan Bir Gayrimenkulün Cebri İcra Yoluyla Satışı Sorunu”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 2002/1, s.527.

Alacaklı sıfatının sonucu olarak paraya çevirme hakkı doğduğundan söz konusu alacağın devri halinde paraya çevirme talebinde de devralan bulunabilecektir[160]. Alacaklı dışında borçlu tarafından da paraya çevirmenin talep edilebileceği durumlar bulunmaktadır. Yine icra dairesi tarafından da kanuni düzenlemeler doğrultusunda paraya çevirme işlemi resen yapılabilecektir.

Hacizli anonim ortaklık payının satışını, altı ay içerisinde talep edebilecekler İİK' nın bir başka maddesi olan m. 107inci maddesi doğrultusunda tespit edilebilecektir;

"Her alacaklı mensup olduğu derece namına satış talebinde bulunabilir. 100üncü maddenin son fıkrası mucibince hacizleri evvelki dereceden artacak bedeller için muteber olan alacaklılardan her biri dahi mensup olduğu derece namına satış isteyebilir."

Borçlular bakımından, alacaklının talebinden önce satış talebinde bulunma hakkı söz konusudur. Yine icra dairesi tarafından da istisnai hallerde resen satış yapılabileceği İİK m. 113' te şu şekilde düzenlenmiştir;

" Alacaklı talep etmeden borçlunun talebiyle de satış yapılabilir.

İcra memuru kıymeti süratle düşen veyahut muhafazası masraflı olan malların satılmasına her zaman karar verebilir."

Borçlunun paraya çevirme talebinin alacaklının menfaatine uygun olması da beklenir, aksi halde icra memuru bu talebi yerine getirmeyebilecektir[161].

Haczedilen malların değerinin azalması veya muhafazasının masraflı olması durumlarında talep olup olmadığına bakılmaksızın, icra memuru tarafından alacaklı ve borçlunun menfaatini koruyarak malların paraya çevrilmesine karar verilebilecektir. Ancak alacaklı ve borçlunun muhalefet etmesi halinde icra memurunun malların

[160] İlhan E. Postacıoğlu/ Sümer Altay**, İcra Hukukunun Esasları**, 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 528.

[161] Sabri Şakir Ansay, **Hukuk İcra ve İflas Usulleri,** Ankara 1960, s.131; Saim Üstündağ, **İcra Hukukunun Esasları**, 8. Bası, İstanbul 2004, s. 238.

değerinin düşmesine veya muhafazasının masraflı olmasına dayanarak paraya çevirmeye karar vermesi mümkün olmamaktadır[162].

Yine alacaklı ve borçlu yerine icra memurunun paraya çevirme kararı verebileceği bir diğer durum da tamamlama haczi ve tamamlama haczi ile haczedilen malların paraya çevrilmesidir.

Anonim ortaklık bakımından haczedilen ve paraya çevrilerek alacaklının alacağının tatmin edileceği ve devri sağlanacağı pay ve pay senetleri bakımından muhafaza masrafının söz konusu olmayacağı açıktır. Dolayısıyla icra memurunun bu sebeple paraya çevirmeye resen karar vermesi beklenemez.

3.1.6.3 Haczedilen Anonim Ortaklık Payını Paraya Çevirme Talebinde Bulunma

Takibe konu malların kesin haczi ile mallar paraya çevrilmeye hazır hale gelecektir[163]. Bunun üzerine satış talep edilerek paraya çevirme süreci başlayacaktır. Bu aşamada yapılan satış talebi paraya çevirme işlemlerini başlatacağından paraya çevirme talebi olarak da kabul edilmektedir.

Anonim ortaklık payını haczeden alacaklı haciz talebinin kesinleşmesi yani takibe itiraz edilmemiş olması veya itiraz edilmiş olsa bile itirazın kaldırılarak takibe devam edilmesi haczin kesinleşmesi halinde satış talebinde bulunarak haczedilen anonim ortaklık payının paraya çevrilmesini isteyebilecektir.

3.1.6.3.1 Haczedilen Anonim Ortaklık Payını Satış Talebi

Hacizli pay senetlerinin paraya çevrilmesi için alacaklının ya da borçlunun satış talebinde bulunması gerekmektedir. Satış ile belirli bir süreç kastedilmektedir[164].

Satışın talep edilmesi ile birlikte icra memuru tarafından paraya çevirme işlemlerine başlanması gerekecektir.

---

[162] Mustafa Reşit Belgesay**, İcra ve İflas Kanunu Şerhi** I İcra, İstanbul 1948, s. 311.
[163] Yıldırım, Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, s.211.
[164] Muhammet Özekes, İhale Bedelinin Ödenmemesi Sebebiyle Yapılan Artırma, **DEÜHFD**, C. 5, s. 168.

İcra memurunun satış talebini değerlendirerek vereceği kararların da keyfiyetten uzak, yasal düzenlemelere uygun olması gerekmektedir. Ayrıca satış talebinin icra memuru tarafından reddedilmesi haczin kaldırılmasına sebep olmayacaktır. Konuya ilişkin olarak satış talebinin icra memuru tarafından reddi halinde şikayet yoluna başvurulmaması ve ret kararının kaldırılmaması halinde yasal sürenin geçmesi ile haczin durumuna ilişkin farklı Yargıtay kararları bulunmaktadır. Bunun üzerine içtihatı birleştirme kararı[165] ile konu netlik kazanmıştır;

" Özet: Alacaklının yasal süresi içinde usulüne uygun olarak yaptığı satış talebinin icra müdürünce reddine ilişkin kararın şikâyet yolu ile ortadan kaldırılmaması hâlinde yasal sürenin geçmesi ile özellikle sıra cetveline esas alınacak haciz düşmeyecektir…

A. İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KONUSUNDAKİ BAŞVURU 23. Hukuk Dairesi Tetkik Hâkimi iken hâlen Hukuk Genel Kurulu Tetkik Hâkimliği görevini sürdüren Dr. C.F.K. 30/10/2014 tarihli dilekçesi ile, alacaklının satış talebinin icra müdürünce reddine ilişkin kararın şikâyet yolu ile ortadan kaldırılmaması hâlinde, yasal sürenin geçmesiyle özellikle sıra cetveline esas alınacak haczin düşüp düşmeyeceği konusunda 12. Hukuk Dairesi, 19. Hukuk Dairesi, 23. Hukuk Dairesi ve Hukuk Genel Kurulu kararları arasında görüş aykırılığı olduğunu ileri sürerek, bu aykırılığın içtihatların birleştirilmesi yoluyla giderilmesini talep etmiştir…

12. Hukuk Dairesi önceleri verdiği kararlarında, 19. Hukuk Dairesi sıra cetveline ilişkin verilen kararların temyiz incelemesini yaptığı dönemde verdiği kararlarında, Hukuk Genel Kurulunun 19. Hukuk Dairesinin görüşünü benimsediği kararlarında ve 23. Hukuk Dairesi bir kısım kararlarında; alacaklının avans yatırmak suretiyle yaptığı satış talebinin icra müdürlüğünce reddedilmesi üzerine bu karara karşı şikâyet başvurusu bulunmadığından, satışın reddine ilişkin icra müdürlüğü kararının kesinleşmesi nedeniyle geçerli bir satış talebinin varlığından söz edilemeyeceği, şikâyet yoluna gitmeyen ilgilinin kanuna uygun verilmeyen kararı kabul ettiğinin varsayılması gerektiği belirtilmiştir.

[165] YBGK 16.02.2018 Tarihli 2016/4 E., 2018/1 K.,(Sinerji Hukuk Yazılımlar E.T. 03.05.2019)

12. Hukuk Dairesi sonraki ve hâlen verdiği kararlarında, 23. Hukuk Dairesi bir kısım ve hâlen verdiği kararlarında, İİK' nın 106. maddesi ile alacaklının takibi sürüncemede bırakmamasının amaçlandığı, bu amaca uygun olarak alacaklı tarafından satış talebinde bulunularak avans yatırıldığından, alacaklının kanuni gerekleri yerine getirdiği ve haczin ayakta olduğunun kabulü gerektiği, İcra müdürünün satışın yapılamayacağının tespiti mahiyetinde kabul edilmesi gereken ret kararının, satışın istenmemiş sayılması sonucunu doğurması ve bu bağlamda haczin düştüğünün kabulünün hakkın özüne zarar vereceği, İcra ve İflas Kanunu'nda süresinde satış istendikten sonra haczi ve satışı düşüren sebepler öngörülmemiş, sadece aynı Kanun'un 129/son maddesinde ikinci ihalede alıcı çıkmazsa satışın düşeceğinin düzenlendiği, İİK' nın 106 ve 110. madde hükümleri alacaklının takibi sürüncemede bırakmaması amacıyla getirilmiş olup, alacaklı tarafından süresi içinde satış istenip avansın yatırılmasından sonra bir daha satış istenmesine gerek olmadan haczin ve satışın ayakta olduğunun kabulü gerektiği, satışın aynı iki yıl içinde yapılmasının zorunlu olduğu, aksi hâlde haczin düşeceği yönünde yasada bir hüküm bulunmadığı, alacaklıya yüklenen görevin, süresinde satış isteyerek avansı yatırmak olduğu, İcra Müdürlüğünce satış talebinin reddi kararının alacaklının yasa ile doğan hakkının özünü ortadan kaldıran bir karar olması nedeniyle, süresiz şikâyete tabi olan bu karara yönelik şikâyetin sıra cetveline ilişkin dava ile icra mahkemesi önüne getirildiğinin kabulü gerektiği, anılan ret kararının bu durumda takip hukuku yönünden kesinleştiği sonucuna varılamayacağı,

Bir hakkın yerine getirilmemesi veya sebepsiz sürüncemede bırakılması ve kamu düzenine aykırı olan işlemlere karşı yapılacak şikâyetlerin süresiz olduğu, icra müdürünün işleminin sıra cetveline ilişkin davada savunma yolu ile ayrıca ileri sürülmesine göre, bu davada ele alınıp değerlendirilmesi gerektiği, süresiz şikâyet hakkına sahip olan şikâyet olunanın, aleyhindeki bu karara karşı İİK' nın 16. maddesine göre süreli şikâyet yoluna gitmeyerek, icra müdürünün kararını iptal ettirmemiş olmasının, hakkın özü olan İİK' nın 59, 106 ve 110. maddelerine uygun olarak süresinde yaptığı satış talebinin, ona sağladığı hukuki sonuçlan ortadan kaldırdığı sonucuna varılamayacağı, İİK' nın 106. maddesi uyarınca iki yıl içinde satış talebinde bulunan ve 59. maddesi uyarınca masrafını yatıran şikâyet olunanın, kendisine yüklenen işlemleri yerine getirdiğinden, haczinin ayakta olduğunun kabulü

gerektiği, icra müdürünün satış talebinin reddi kararına karşı süreli şikâyet yoluna başvurulmadığı gerekçesiyle haczin düştüğü sonucuna varılmasının, anılan yasal düzenlemeler ve hakkaniyetle bağdaşmayacağı, belirtilmiştir…

Sonuç olarak, alacaklının yasal süresi içinde usulüne uygun olarak yaptığı satış talebinin icra müdürünce reddine ilişkin kararın şikâyet yolu ile ortadan kaldırılmaması hâlinde yasal sürenin geçmesi ile özellikle sıra cetveline esas alınacak haczin düşmeyeceğine, 16/02/2018 günlü oturumda oy çokluğu ile karar verilmiştir."

Anonim ortaklık payını haczederek alacağının tahsilini amaçlayan alacaklı bakımından da; alacaklının satış talebinin icra memuru tarafından reddedilmesi halinde icra memurunun ret kararının süresiz şikayete tabi olacağını, yasal süre geçtikten sonra payın haczinin düşmesi sonucu doğmayacağını söylemek doğru olacaktır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki her ne kadar icra memurunun yasaya uygun şikayet talebini reddetmesi ile alacaklının haczettiği mal üzerindeki haczinin düşmesi engellenerek cebri icra yoluyla alacağını tahsil etme hakkı korunuyor olsa da alacaklıya şikayetinin reddi halinde süresiz şikayet yoluna başvurma imkanı verilirken borçlu bakımından hacizli malın süresiz şekilde hacizli kalarak yasal satış süresi geçmesine rağmen haczin devam etmesi sonucunun doğması eleştirilmektedir. Bu eleştirilere karşı oylarda da yer verilmiştir[166]. Anonim ortaklık payı haczedilerek devredilecek olan pay sahibi bakımından, alacaklının satış talebinin reddi halinde

[166] Bu İBK' nda karşı oylarda satış talebinin icra memuru tarafından reddine karşı gidilecek şikayet yolunun süresiz şikayet yolu olarak kabul edilmesi eleştirilmektedir.
Karşı oylardan birinin gerekçesinde icra müdürünün satış talebini bütün şartları taşıdığı halde reddetmesinin İ.İ.K.' nın 16. maddesinde belirtilen kanuna aykırı kararlar kapsamında olduğu, bu nedenle süresiz şikayete tabi olmayıp, süreli şikayete tabi ve 7 günlük süre içerisinde alacaklı tarafından şikayet yolu ile icra mahkemesinin önüne getirmesi gerektiği, aksi halde, satış için hacizli menkul ve gayrimenkullerde 6 ay ve 1 yıllık sürelerin geçmesiyle konulan hacizlerin kalkması gerektiği belirtilmiştir. İcra İflas Kanununun özel bir kanun olduğu, alacaklıların alacaklarını yasanın belirlediği koşullar içerisinde en kısa sürede alabilmeleri için alacaklılara ve icra müdürlüklerine yüklediği mükellefiyetler ile bu hakların kullanılması için yasanın ön gördüğü sürelerin söz konusu olduğu, açıklanan nedenler karşısında kanunda boşluk bulunmadığı, kanunun açık hükümlerinin yorum yolu ile başka bir anlam verilecek şeklide değiştirilmesinin hem İcra İflas Kanunu'nun sistematiğine, hem de özel bir kanun olması nedeniyle amacına uygun düşmeyeceği, görüşü açıklanmıştır.
Bir diğer karşı oyda sonuç olarak alacaklının satış talebinin icra müdürünce reddedilmesi halinde, alacaklı tarafından ret kararına karşı icra mahkemesine şikayet yolu ile başvurularak kararın kaldırılmasının sağlanmadığı sürece alacaklı tarafından usulüne uygun geçerli bir satış isteminde bulunduğundan söz edilemeyeceğinden haczin düşmüş sayılması gerektiği görüşü savunulmuş ve çoğunluk görüşüne katılmadığı açıklanmıştır.

haczin düşmemesi elbette aleyhine olup, anonim ortaklık payı üzerindeki haciz kalkmayacaktır.

Alacaklı tarafından talep edilen paraya çevirmenin borçluya tebliğine ilişkin hüküm bulunmamakla birlikte, genel cebri icra kuralları gereğince paraya çevirme günü belirlenmeden önce talebin borçluya bildirilmesi gerekmektedir[167].

3.1.6.3.2 Haczedilen Anonim Ortaklık Payının Satış Talebinde Bulunulma Süre

Satış talebinde bulunma süreye tabi tutulmuş olup, alacaklının satış talep etme süresi talep için mühletler başlığı altında İİK m. 106[168]' da;

"Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir.

Borçlunun üçüncü şahıslardaki alacağı taşınır hükmündedir." düzenlemesi ile yer almaktadır. Sürenin başlamasında haciz tarihi dikkate alınmıştır.

Anonim ortaklık pay senetlerine taşınır malın haczi halinde uygulanacak olan satış talep süresi dikkate alınmalı ve anonim ortaklık payının hacizden itibaren altı ay içerisinde alacaklı tarafından satış talebinde bulunulması gerekmektedir. Bu süreler hak düşürücü olduğundan, sürelere uygun şekilde satış talebinde bulunulmaması halinde haczin kalkması söz konusu olacaktır.

Paraya çevirme talebinin süreye tabi olması ve bu sürenin nispeten uzun tutulması ile bu süreçte alacaklı ve borçlunun ödeme konusunda anlaşmaya varması halinde alacaklının alacağını alma ve borçlunun da haczedilen malının paraya çevrilmesine gerek kalmamasını sağlama amaçlanmıştır[169].Diğer bakımdan paraya çevirme yani satış talebinin süreyle sınırlandırılması da alacaklı tarafından haciz hakkının kötüye kullanılarak borçlunun malvarlığı üzerindeki tasarruf hakkının süresiz

[167] Belgesay, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi I**, s. 307.
[168] 02.07.2012 Tarihinde yapılan değişiklik ile 06.01.2013 tarihinden itibaren taşınır mal ve alacaklar bakımından 1 yıllık, taşınmaz mallar bakımından 2 yıllık süreler değiştirilmiş, yerine yeni süreler belirlenmiştir.
[169] Eyüp Sabri Erman, "Müddetinde Satış İstememenin Hukuki Sonuçları", **Adalet Dergisi,** C. 1976/3, s. 215.

bir şekilde kullanamamasına sebebiyet vermesinin önüne geçmektir. Yani alacaklı tarafından haczedilen anonim ortaklık payının, paraya çevirme sürecinde alacaklı ve borçlunun anlaşması halinde artık devrine gerek kalmayacak, alacaklı tatmin edildiğinden haciz de kalkacaktır.

Paraya çevirme yani satış isteme talebi bakımından asgari talep süresine ilişkin düzenleme söz konusu değildir[170].Asgari süre belirlenmemiş olmakla birlikte alacaklının paraya çevirme talebi sonrası paraya çevirme tarihine icra memuru tarafından karar verileceğinden, böylece alacaklının paraya çevirme talebinde bulunmayı kötüye kullanmasının önüne geçilmektedir[171].

Süresinde paraya çevirme talep edilmemesi halinde haciz kalkacaktır. Bu durumda haciz talep süresi dolmayan mallar bakımından yeniden haciz talep edilecektir. Haciz talep süresinin de dolmuş olması halinde dosyanın yenilenmesinden sonra haciz talep edilebilecektir. Yeniden malların haczedilmesi ve diğer süreçlerin başlatılması gerekecek olup önceki haciz masraflarından alacaklı sorumlu olacaktır. Konu İİK m. 110' da haczin kalkması başlığı ile düzenlenmiştir;

"Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya icra müdürü tarafından verilecek karar gereği gerekli gider on beş gün içinde depo edilmezse veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar. Hacizli malın satılması yönündeki talep bir defa geri alınabilir.

Haczedilen resmi sicile kayıtlı malların, icra dairesiyle yapılacak yazışmalar sonucunda haczinin kalktığının tespit edilmesi hâlinde, sicili tutan idare tarafından haciz şerhi terkin edilir ve işlem ilgili icra dairesine bildirilir.

Birinci fıkra gereğince haczin kalkmasına sebebiyet veren alacaklı o mala yönelik olarak, haczin konulması ve muhafazası gibi tüm giderlerden sorumlu olur."

---

[170] Sabri Şakir, Ansay, **Hukuk İcra ve İflas Usulleri,** Ankara 1960, s. 129; Senai OLGAÇ / Haydar Köymen, **Kazai ve İlmi İçtihatlarla Türk İcra ve İflas Kanunu,** 2. Baskı, İstanbul 1965, s. 879.

[171] Necmeddin M. Berkin, **İflas Hukuku**, İstanbul 1970, s.305; Belgesay, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi I**, s. 304.

Alacaklı tarafından satışın durdurulması talep edilerek paraya çevirme iradesinin geri alınması mümkün bulunmaktadır[172].Alacaklı paraya çevirme talebini sadece bir kez geri alabilecektir. Paraya çevirme süresinde borçlunun alacağı ödemesi için alacaklı tarafından süre verilmesi halinde de bu durum yine paraya çevirme talebinin geri alınması iradesi olarak kabul edilebilecektir[173].

Yargıtay'ın eski görüşüne göre paraya çevirme talebini geri alma halinde, tekrar paraya çevirme talep bakımından sürenin yeniden başlayacağı kabul edilmekteydi, doktrinde de bu durum alacaklıya esasen paraya çevirme talep süresini uzatma imkânı verilmesi olarak yorumlanmaktaydı[174]. Şimdi ise paraya çevirme talebinin geri alınması halinde tekrar paraya çevirme talep etmenin istenmesi halinde sürenin yeniden başlamayacağı, mevcut süre içerisinde talebin yenilenmesi gerektiği kabul edilmektedir. Ayrıca paraya çevirme talebinin geri alınması alacaklı tarafından kötüye kullanılmasının engelleneceği şekilde cebri icra aşaması dikkate alınarak kabul edilecektir.

Satış talebinde bulunma süresi taksitli ödeme hallerinde durmakta olup, anlaşmanın bozulması halinde devam edecektir. Taksitle ödemede malların haczedilmiş olması, taksitlerin en fazla dört taksit halinde ve ilk taksitin peşin ödenmesi şartlarının yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Ayrıca buna uygun davranılmaması halinde duran süre işlemeye devam edecektir. İİK m. 111' de taksitle ödeme şartlarına ve sonuçlarına yer verilmiştir;

"Borçlu alacaklının satış talebinden evvel borcunu muntazam taksitlerle ödemeği taahhüt eder ve birinci taksiti de derhal verirse icra muamelesi durur.

Şu kadar ki borçlunun kafi miktar malı haczedilmiş bulunması ve her taksitin borcun dörtte biri miktarından aşağı olmaması ve nihayet aydan aya verilmesi ve müddetin üç aydan fazla olmaması şarttır.

---

[172] Baki Kuru/ Ramazan Arslan/ Ejder Yılmaz, **İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, 26. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 307.
[173] Üstündağ, **İcra Hukukunun Esasları**, s. 193.
[174] Baki Kuru, **İcra ve İflas Hukuku**, Cilt 2, Evrim Dağıtım, İstanbul 1990, s. 1184.

Borçlu ile alacaklının borcun taksitlendirilmesi için icra dairesinde yapacakları sözleşme veya sözleşmelerin devamı süresince 106 ve 150/e maddelerindeki süreler işlemez. Ancak bu sözleşme veya sözleşmelerin toplam süresinin on yılı aşması hâlinde, aştığı tarihten itibaren süreler kaldığı yerden işlemeye başlar.

Taksitlerden biri zamanında verilmezse icra muamelesi ve süreler kaldığı yerden devam eder."

Haczedilen anonim ortaklık pay sahibinin borcunu taksitle ödemeyi taahhüt ederek ilk taksidi ödemesi halinde satış talebinde bulunma süresi duracak ve taksitlere riayet edilmemesi halinde kaldığı yerden devam edecektir.

3.1.6.3.3 Haczedilen Anonim Ortaklık Payının Satış Talebinde Bulunma Usulü

Satış talebinde bulunma usulü özel olarak şekli kurallara tabi tutulmamıştır. Satış talebi sözlü veya yazılı olabilecektir. Sözlü satış talebinin söz konusu olması halinde, talebi gösterir tutanak tutularak işlem gerçekleştirilmektedir.

Satış talebi haczi koyduran (yani icra takibini yürüten) icra dairesine yapılır[175].Paraya çevirme talep edenin, paraya çevirme masraflarını peşin olarak karşılaması gerekecektir. Masrafların peşin olarak ödenmemesi halinde satış ve paraya çevirme talep edilmemiş sayılacaktır[176]. Her ne kadar takip süresince talepte bulunan alacaklı tarafından masraflar karşılansa da takip sonucunda bütün harç ve masrafların anonim ortaklık pay sahibi borçludan tahsili sağlanmaktadır.

Alacaklı tarafından süresinde satış talebi sonrası satışın iki ay içerisinde yapılması gerekmektedir. Satış talebi ile beraber icra memuru harekete geçecek ve hazırlıklara başlayacaktır. Bu hazırlıkları tamamlayarak taşınırları satış talebinden itibaren iki aylık süre içerisinde paraya çevirmelidir. İİK md. 112[177];

---

[175] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **İcra ve İflas Hukuku**, s.308.
[176] Pekcanıtez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes**, İcra ve İflas Hukuku,** s. 249.
[177] 02.07.2012 Tarihinde İİK' da yapılan değişiklik ile 05.01.2013 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde bir ay süre değiştirilerek, iki ay yapılmıştır.

“ Taşınır mallar satış talebinden nihayet iki ay içinde satılır.” düzenlemesi ile taşınır mallar bakımından satış süresi belirtilmiştir. Anonim ortaklık payının devri bakımından da taşınır mal olarak kabul edilen anonim ortaklık payları aynı şekilde alacaklı tarafından haczedilen payın satışının talep edilmesinden itibaren iki ay içerisinde icra memuru tarafından satışı gerçekleştirilecektir. Bu süreye uyulmaması halinde paraya çevirme işlemi hükümsüz kalmayacak, süresinde işlemi yapmaması sebebiyle icra memurunun sorumluluğu söz konusu olacaktır[178].

Satış açık arttırma ile yapılarak pay bedeli alınacak haczedilen pay paraya çevrilmiş olur. Satışın açık arttırma ile yapılacağı İİK m. 114’ te;

“Satış açık artırma ile yapılır.

Birinci ve ikinci artırmanın yapılacağı yer, gün ve saat daha önceden ilân edilir. İlanın şekli, artırmanın tarzı, yer ve günü ve gazete ile yapılıp yapılmayacağı icra memurluğunca alakadarların menfaatlerine en muvafık geleni nazarı dikkate alınarak tayin olunur…” açıkça düzenlenmiştir. Yine madde devamında arttırma usulü detaylı açıklanmıştır.

Satış ile birlikte artık haczedilen anonim ortaklık payının devri söz konusu olacaktır. Satış sonrası ihale ile payı almaya hak kazanan kişi devralan olarak pay sahibi sıfatını kazanacaktır.

3.1.6.4 Haczedilen Anonim Ortaklık Paylarını Paraya Çevirme Usulleri

Paraya çevirme usulleri temel olarak iki ayrıma tabi tutulmuş olup, bunlar açık artırma ve pazarlık usulüdür. Bununla birlikte İİK kapsamında belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde ödeme yerine alacakların devri ve paraya çevirmenin diğer tarzı usulleri de bulunmaktadır.

3.1.6.4.1 Açık Artırma Usulü

Olağan paraya çevirme usulü açık artırma yani cebri artırma usulüdür[179]. Buna ilişkin İİK m. 114/1’ de;

[178] Berkin, **Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi**, s. 306.
[179] Yıldırım, Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, s.224.

"Satış açık artırma ile yapılır. Birinci ve ikinci artırmanın yapılacağı yer, gün ve saat daha önceden ilân edilir." hükmüyle açık artırmanın esas olduğu düzenlenmiştir.

Açık artırma, bir malın alıcılar tarafından sunulan fiyatlar arasından en yüksek miktarı veren alıcıya satılmasıdır. Alıcılar fiyat sunarken diğer alıcıların fiyatlarına göre fiyat artışı yaparak malı almaya çalışmaktadır. Bunun sonucu olarak artırma ve satım karar verilen yer ve zamanda, belirlenmiş şartlara uygun şekilde hazır bulunanların fiyat teklifi sunmaları sonucunca en yüksek teklifi sunan kişiyle satım sözleşmesi yapılması olarak kabul edilmektedir[180]. Cebri artırmada kamusal işlem söz konusu olduğu için, artırmaya katılabilecek kişiler yönünden bir sınırlandırma bulunmamaktadır[181] ancak borçlunun katılması genel olarak kabul görmemektedir. TBK m. 275/2' de;

" Cebrî artırma yoluyla satış, artırmayı yöneten memurun en yüksek bedeli öneren kişiye ihale etmesiyle kurulmuş olur." düzenlemesi ile icra memurunun en yüksek teklifi verene hacizli malı yani anonim ortaklık payını ihale edeceği belirtilmiştir. Cebri artırmada borçlunun rızası aranmaksızın malın satışı yapıldığından artırma sonucu satım sözleşmesi doğmayacaktır. Hacizli malın sahibinin iradesi aranmaksızın satış sonucu anonim ortaklık payı devredilecektir.

Cebri artırma usulünde icra müdürü işlemleri alacaklı, borçlu ve ihale alacaklısının menfaatini koruyacak şekilde yerine getirecektir. Cebri artırma usulünün uygulanması ile beraber artırmaya konu mal mülkiyeti sonuçlanan ihale doğrultusunda ihale alıcısına geçecektir. Bu bakımdan açık artırma usulü ila anonim ortaklık payının devri gerçekleşecek ve ihale alıcısı pay sahibi olacaktır.

İİK çerçevesinde taşınır malların açık artırma usulünün aşamaları m. 114 ile artırmaya hazırlık tedbirleri, m. 115 ile ihalenin yapılması ve artırma süreci olarak belirlenmiştir[182]. Artırmaya hazırlık tedbirleri ile satışın yapılacağı birinci ve ikinci artırmanın nerede, ne zaman ve hangi saatte yapılacağının ilan edilmesi, bu ilanda

[180] Fahrettin Aral/ Hasan Ayrancı, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 9. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 186
[181] Yıldırım, Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, 5. Baskı, s.224.
[182] Yıldırım, Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, s.224.

satılanın genel özelliklerinin bildirilmesi gerekmektedir. Bu ilan gazetede verilebileceği gibi elektronik ortamda da yapılabilmekte olup, elektronik ortamda verilecek tekliflerin satışı yapılacak malın tahmini değerinin yüzde ellisinden az olmaması gerekmektedir. İlanın nerede verileceği icra müdürü tarafından menfaatler korunacak şekilde takdir edilmektedir[183].

İlan doğrultusunda ihalenin yani artırmanın yapılmasına icra memurunun yönetiminde en yüksek teklif ile başlatılır. Ayrıca haczedilen malın satışı sağlanarak devrinin yapılabilmesi için teklif edilen değerlerin bazı koşulları sağlaması gerekmektedir. Bu koşullar m. 115' te düzenlenmiştir;

" Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Satışa çıkarılan mal üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyenin alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaştırılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer."

Anonim ortaklık payı bakımından da açık artırma yapılırken de haczedilen pay bakımından tekliflerin tahmini pay değerinin yüzde ellisini (rüçhan hakkıolan alacaklı olması halinde rüçhanlı alacakların tamamından fazla olması) ve paraya çevirme ve paraların paylaştırılması masraflarını aşmış teklif olması gerekmektedir. Bu durum karşılama prensibinin gereği olarak uygulanmaktadır.

[183] Ali Karaca, "İcra Satışlarında İlan", **Adalet Dergisi,** C. 1946/10, s. 1092, Abdurrahim Karslı, **İcra Hukuku Ders Kitabı**, Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 557.

İİK düzenlemelerine uygun şekilde cebri arttırma yapılarak haczedilen anonim ortaklık payının satımı ile artık pay sahibi değişecek ve payın devri cebri icra yoluyla gerçekleşmiş olacaktır.

3.1.6.4.2 Pazarlık Usulü

İİK m. 119' da pazarlık usulü ile paraya çevirme yapılacak haller düzenlenmiştir;

"Aşağıdaki hallerde satış pazarlık suretiyle yapılabilir:1 – Bütün alakadarlar isterse,2 – Borsa veya piyasada fiyatı bulunan kıymetli evrak veya diğer mallar için o günün piyasasında mukarrer fiyat teklif edilirse,3 – Artırmada maden kıymetini bulmamış olan altın ve gümüş eşyaya bu kıymet verilirse,4 – 113üncü maddenin ikinci fıkrasında gösterilen haller bulunursa,5 – **(Değişik: 17/7/2003-4949/31 md.)** Mahcuz malın tahmin edilen değeri bir milyar lirayı geçmezse."

İİK m.119' da belirtilen hallerde pazarlık usulü ile satış yapılarak paraya çevirme yapılması zorunlu olmayıp, bu madde ile pazarlık usulünün sayılan sınırlı hallerde uygulanabilmesinin önü açılmıştır. Sonuç olarak ilgililerin yani alacaklının, borçlunun, hapis hakkı bulunanların, rehinli alacaklıların ve geçici haciz sahibi alacaklıların tamamının istemesi veya hüküm altına alınan diğer hallerin söz konusu olması hallerinde satış, pazarlık suretiyle yapılabilecektir. Diğer dört durumda artık tüm ilgililerin rızası aranmadan şartların sağlanmış olması halinde pazarlık usulü uygulanacaktır. Şartların oluşması halinde icra müdürünün pazarlıkla satışa karar verme zorunluluğu olmayıp, takdir yetkisi bulunmaktadır [184].

Pazarlık usulü ile paraya çevirme şekle tabi tutulmamıştır ancak icra memurunun pazarlık usulü ile paraya çevirme sonucu satış tutanağı düzenlemesi gerekmektedir[185].

Pazarlık usulünün açıkça düzenlenmemesi sebebiyle pazarlık yoluyla satışın özel hukuki işlem mi olduğu yoksa bir takip hukuku tasarrufu mu olduğuna ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. İcra memurunun pazarlık usulü ile satış yaparken icra

[184] Yıldırım, Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, s.230.
[185] Pekcanıtez,/Atalay/Sungurtekin Özkan/ Özekes, **İcra ve İflas Hukuku,**s. 256.

hukuku kurallarına göre kamu görevini yerine getirdiği ve tarafların menfaatine uygun davranmakla yükümlü olduğu dikkate alındığından pazarlık usulü ile satışı takip hukuku tasarrufu olarak kabul etmek gerekecektir.

Pazarlıkla satış usulünde icra memurunun işlemleri yürütmesi söz konusu olmakta bunun sonucunda yükümlülüklerine uygun davranması beklenmektedir. Genel olarak pazarlık usulüyle satış bilinmemekte ve bu nedenle çok uygulama alanı bulamamaktadır[186]. Oysa pazarlık suretiyle paraya çevirme taşınırların daha yüksek bedellerle satışının yapılmasını sağlamakta olduğundan, alacaklı ve borçlu bakımından daha avantajlı olduğunu söyleyebiliriz[187].

3.1.6.5 Paraya Çevirme Sonucu Haczedilmiş Anonim Ortaklık Payının Devrinin Gerçekleşmesi

Cebri artırma yoluyla paraya çevirmede icraya konu malın mülkiyeti ihale sonucu doğrultusunda alıcıya geçecektir[188]. Taşınır malların mülkiyeti, TBK m. 279' da yer alan düzenlemeye göre malların artırma sonucu satılması ile ihalenin yapıldığı anda kazanılmaktadır[189]. İhale sonucu taşınır malın mülkiyetini kazanan alacaklıya malın teslimi ise ihale bedelinin ödenmesinin yanı sıra ihalenin de kesinleşmesi halinde mümkün olmaktadır. Bu durumda anonim ortaklık çıplak payı ve pay senedinin mülkiyetinin ihale sonunda alıcıya geçeceğini dolayısıyla payın sahibi sıfatı artık alıcıda olacaktır[190].

İhale bedeli ödenirken ödemenin nakdi olması gerekmektedir. Bu nakdi ödemenin peşin olarak yapılması esas olmakla birlikte icra memuru tarafından payı almaya hak kazanan alıcıya yedi günden fazla olmayacak şekilde süre verebilecektir. Bu durum İİK. m. 118/1' de belirtilmiştir;

" Satış peşin para ile yapılır. Ancak icra memuru müşteriye yedi günü geçmemek üzere bir mühlet verebilir. (Ek cümle: 2/7/2012-6352/26 md.) Daire dışında tahsil edilen paralar en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati

[186] Pekcanıtez,/Atalay/Sungurtekin Özkan/ Özekes, **İcra ve İflas Hukuku,**s. 257.
[187] Pekcanıtez,/Atalay/Sungurtekin Özkan/ Özekes, **İcra ve İflas Hukuku,**s. 257.
[188] Yıldırım, Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, s.228.
[189] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.209
[190] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.209

sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere, icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir. (Değişik cümle: 17/7/2003-4949/30 md.) Satılan mal ihale kesinleşmeden teslim olunmaz". Bu düzenlemeler doğrultusunda, ihale sonucu anonim ortaklık çıplak payının veya pay senedinin alıcısı, pay değerini nakden, peşin olarak ya da icra memurunun yedi günden fazla olmayacak şekilde verdiği mühlete uygun olarak ödeyecektir. İhale anında anonim ortaklık çıplak payı veya pay senedinin mülkiyeti alıcıya geçmiş olmakla birlikte, ihalenin kesinleşmesiyle beraber artık anonim ortaklık payının teslimi ve devri tamamlanmış olacak, devir bakımından alacağın temliki veya ciro gibi hukuki işlemlere gerek kalmayacaktır.

Nama yazılı pay senetleri bakımından pay sahipliği ispat kolaylığı sağlanması ve senet hamilinin anlaşılması için ciro edilmesine ihtiyaç duyulacaktır. Her ne kadar nama yazılı pay senedinin mülkiyeti ciro olmadan da kazanılsa da icra dairesi tarafından ciro işleminin yapılmasının alıcıya kolaylık sağlayacağı görüşü savunulmaktadır[191]. Bununla birlikte satış tutanağı ile nama yazılı pay senedi hamilinin ispatlanacağı bu tutanağın ciro işlevini yerine getireceği bu nedenle de icra dairesi tarafından ciro yapılmasına gerek olmadığı da kabul görmektedir[192].

Cebri artırma usulünde ihalenin iptali ve pazarlık usulünde satışın iptali ihalenin feshi doğrultusunda olup şikâyet yolu ile iptali icra mahkemesinden istenebilecektir[193].

Pazarlık usulünde pay mülkiyeti satışın yapılması ile alıcıya geçecek ve devir gerçekleşecektir.

3.2 PAYIN, HAPİS HAKKININ KULLANIMI İLE DEVRİ

3.2.1 Hapis Kavramı

Alacaklıya, zilyetliğinde bulunan ve borçluya ait olan menkul malları veya kıymetli evrakı, ödenme anı gelmesine rağmen alacağı ödenmemiş olduğunda, ödeninceye kadar borçluya geri vermemek ve gerektiğinde alacağını, borçlunun bu

[191] Göksoy, **Anonim Ortaklıkta Payın Rehni**, s.346.
[192] İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, s. 74.
[193] Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/ Özekes, **İcra ve İflas Hukuku,** 10. Bası, s. 257.

menkul malı veya kıymetli evrakını cebri icra yoluyla paraya çevirerek almak yetkisini veren bir ayni haktır[194].

Hapis hakkına ilişkin düzenlemeler TMK' da 950-953 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Hapis hakkı ile kanuni şartların gerçekleşmesi halinde alacaklı, zilyetliğinde bulunan ve geri vermesi gereken borçluya ait taşınır mallar ve kıymetli evrakları, geri vermeyerek alacağının teminatı olarak alıkoymaya ve paraya çevirmeye yetkilidir[195]. TMK m. 950' de;

"Alacaklı, borçluya ait olup onun rızasıyla zilyedi bulunduğu taşınırı veya kıymetli evrakı, borcun muaccel olması ve niteliği itibarıyla bu eşyanın alacak ile bağlantısı bulunması hâlinde, borç ödeninceye kadar hapsedebilir.

Zilyetlik ve alacak ticarî ilişkiden doğmuşsa, tacirler arasında bu bağlantı var sayılır.

Alacaklı, borçluya ait olmayan taşınırlar üzerinde de zilyetliğin iyiniyetle kazanılmasının korunduğu ölçüde hapis hakkına sahip olur." düzenlemesi ile hapis hakkının kurulmasını açıklamıştır. Madde hükmünde hapis hakkının taşınır ve kıymetli evraklar üzerinde kurulabileceği ve hapis hakkının kurulacağı eşyanın alacakla bağlantılı ve borçlunun rızası ile alacaklının zilyetliğinde bulunuyor olması gerektiği belirtilmektedir.

Ayrıca hapis hakkının kullanılamayacağı durumlar Ayrık Durumlar başlığı ile TTK m. 951' de düzenlenmiştir;

"Nitelikleri itibarıyla paraya çevrilmeye elverişli olmayan taşınırlar üzerinde hapis hakkı kullanılamaz.

Alacaklının üstlendiği yükümlülükle veya borçlunun teslim sırasında ya da daha önce verdiği talimatla veya kamu düzeniyle bağdaşmayan hâllerde de hapis hakkı kullanılamaz.".

---

[194] Zeytin, Ergün, **Türk Medeni Hukuk,** s.255.

[195] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.213; Kendigelen Hapis Hakkı, s. 252

3.2.2 Hapis Hakkının Kurulması

Hapis hakkının anonim ortaklık payları üzerindeki kurulması, payın pay senedine bağlanmış ve bağlanmamış olmasına göre farklı şekilde uygulanmaktadır.

3.2.3 Senede Bağlanmış ve Senede Bağlanmamış Paylar Üzerinde Hapis Hakkının Kurulması

Anonim ortaklık pay senedinin de kıymetli evrak ve taşınır mal niteliğinden yola çıkılarak hapis hakkına konu olabileceğini söylemek mümkündür. Bu durumda senede bağlanmış payların üzerinde hapis hakkının kurulabileceğini, hapis hakkının kurulabilmesi için pay senedinin, pay sahibinin rızası ile alacaklının zilyetliğinde bulunması ve pay senedinin alacak konusuyla bağlantılı olması gerekecektir.

Senede bağlanmamış paylar bakımından değerlendirme yapılırsa; çıplak pay ve kaydi paylar taşınır mahiyette olmadığından senede bağlanmış paylar bakımından farklılık arz edecektir. Maddi bir varlığı bulunmayan ve hapis hakkının kullanılması için gerekli olan unsurlardan anonim zilyetliğe konu olamayan anonim ortaklığın çıplak payı üzerinde kurulamaz[196].

3.2.4 Hapis Hakkı Kurulan Senede Bağlanmış Payların Paraya Çevrilmesi

Hapis hakkının kurulması amacı alacaklının alacağını teminat altına alarak, borçlunun borcunu ödemesini sağlamaktır. Pay senedi üzerinde hapis hakkını kullanan alacaklının alacağını hala tahsil edememesi halinde, alacaklı hapis hakkına konu pay senedini paraya çevirerek alacağını tahsil edecektir. Pay senedinin paraya çevrilmesi ile artık pay senedi sahibi değişecek yani pay senedinin devri söz konusu olacaktır.

Hapis hakkı kurulan pay senedinin paraya çevrilmesi ve paraya çevrilirken uygulanacak usul TTK m. 953' te;

[196] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.213

"Borç yerine getirilmez ve yeterli güvence de gösterilmezse alacaklı, borçluya daha önce bildirimde bulunarak, hapsettiği şeylerin teslime bağlı rehin hükümleri uyarınca paraya çevrilmesini isteyebilir.

Üzerinde hapis hakkı bulunan nama yazılı kıymetli evrakın paraya çevrilmesi için icra dairesi, borçlu yerine gerekli işlemleri yapar." düzenlemesi ile açıklamaktadır. Borçluya bildirim yapılması ile hapis hakkı kullanılan anonim ortaklık pay senedi paraya çevrilebilecektir. Hapis hakkı kurulan anonim ortaklık pay senedi rehnin paraya çevrilmesi usulüne göre paraya çevrileceğinden İİK m. 145-153 maddeleri uygulama alanı bulacaktır. Rehnin paraya çevrilmesi bir sonraki konuda detaylı açıklanmıştır.

3.3 REHNEDİLMİŞ PAYIN DEVRİ

3.3.1 Rehin Kavramı

Medeni Kanunu' muzda açıkça ifade edilmemekle birlikte, rehnin görevi belirli bir alacağı teminat altına almaktır[197]. Belirli bir alacağın teminat altına alınmasında rehnedilecek şeyler kapsamından anonim ortaklık pay ve pay senetleri de bulunmaktadır.

Pay ve pay senedi TTK ve SerPK hükümlerinde genel olarak düzenlenmiş olmakla birlikte, rehin kavramı da TMK' da düzenlenmiştir. Yani anonim şirket payının rehnedilmesi, medeni hukuk ile ticaret hukukunun kesiştiği bir noktada bulunmakta; her iki hukuk dalının birlikte uygulanmasını zorunlu kılmaktadır[198].

Medeni Kanun'da düzenlenen sınırlı ayni ve mutlak bir hak niteliğinde kabul edilen rehin hakkı ile hak sahibine, borcun ifa edilmemesi halinde, rehin konusunu cebri icra ile paraya çevirerek, elde edilen paradan alacağını öncelikli olarak elde etmek yetkisi tanınmaktadır[199]. Rehin hakkı ile alacaklı sadece rehin hakkının konusu

[197] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.210

[198] Mehmet Serkan Ergüne, Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması, **İÜHFM** C. 77, s. 741

[199] Ebru Şensöz, Arif Barış Özbilen, Burcu Savaş, Alacak Rehninin Teminat Altına Alınan Alacak ve Rehin Yükü Bakımından Kapsamı, **İTÜSBD**, C. 2005/2 s. 235, M. Kemal OĞUZMAN, Nami Barlas, **Medeni Hukuk** 10. Bası, İstanbul 2003, s. 40, Lale Sirmen, **Alacak Rehni**, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 1990, s.6.

olan şeyi cebri icra ile paraya çevirerek öncelikli olarak alacağının tahsilini sağladığından, rehin hakkı sınırlı ayni haklardandır[200].

Rehin hakkının kurulması için öncelikle rehin sözleşmesinin yapılması gerekecektir. Rehin hakkının kurulmasını sağlayan rehin sözleşmesi anonim ortaklık payını teminat olarak gösteren borçlu ve alacağını güvenceye alan teminat altına alan alacaklı arasında akdedilmektedir.

Rehin hakkının kuruluşu için, borçlandırıcı işlem niteliğindeki rehin sözleşmesi yeterli olmamakta, ayrıca tasarruf işleminin yapılması da gerekmekte olup, tasarruf işlemi, rehnedilecek payın senede bağlı olup olmamasına, senede bağlı olması halinde pay senedinin çeşidine göre, farklı hukuki usullere tabi tutulmuştur[201].

Anonim şirket paylarının rehnedilmesi konusuna ilişkin düzenleme TMK 954-961 maddelerinde Alacaklar ve Diğer Haklar Üzerinde Rehin başlığı ile yapılmış olup TTK' da ilgili düzenleme bulunmamaktadır. TMK m. 954;

"Başkasına devredilebilen alacaklar ve diğer haklar rehnedilebilir.

Aksine bir hüküm bulunmadıkça, bunların rehni hakkında da teslime bağlı rehin hükümleri uygulanır." şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca senede bağlanmış olan veya olmayan alacakların rehnine ilişkin usul de TMK m. 955' te;

"Senede bağlanmış olan veya olmayan alacakların rehni için rehin sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve senede bağlı alacaklarda senedin teslim edilmesi gerekir.

Alacaklı veya rehneden, rehni borçluya ihbar edebilir.

Diğer hakların rehninde, yazılı rehin sözleşmesiyle birlikte, bu hakların devri için öngörülen şekle uyulması gerekir." şeklinde düzenlemiştir.

Dolayısıyla yazılı rehin sözleşmesi ile senede bağlanmış ve senede bağlanmamış alacakların rehni söz konusu olmakta, ayrıca senede bağlı alacaklarda

[200] Zeytin, Ergün, **Türk Medeni Hukuk,** s.252.
[201] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,** s. 739

senedin teslimi de gerekmektedir. Senede bağlanmamış paylar bakımından payın zilyetliğinin devri gerekmeyeceğinden tek tarafa borç yükleyen işlem söz konusu olacakken, senede bağlanmış anonim ortaklık payı bakımından ise borçlunun senedin zilyetliğini de devri gerekecek ve yine alacaklı bakımından da borcun sona ermesi halinde pay senedinin zilyetliğinin iadesi gerekeceğinden iki tarafa borç yükleyen işlem söz konusu olacaktır[202].

3.3.2 Rehin Sözleşmesi

Rehin sözleşmesi, anonim ortaklık payı sahibinin alacaklısı lehine, pay sahibi tarafından sahip olduğu anonim şirket payı üzerinde rehin kurma borcu üstlendiği hukuki bir işlemdir[203].Rehin sözleşmesinin yapılması ile beraber taraflara rehnin kurulması için gereken tasarruf işlemlerinin yerine getirilmesi yükümlülüğü yükler.

Pay senede bağlanmamışsa, rehin sözleşmesi, tek tarafa borç yükleyen sözleşme niteliğindedir[204].

3.3.3 Rehin Hakkının Kuruluşu

Anonim şirket payı, pay sahipliği haklarını temsil ettiğinden, senede bağlanmış olsun ya da olmasın, pay üzerindeki rehin hakkı, pay sahipliği hakları üzerinde kurulmuş olur[205].

Anonim şirket payı üzerinde rehin hakkı, diğer iradi rehin türleri gibi, ilk aşamada borçlandırıcı işlemin ve buna takiben ikinci aşamada, tasarruf işleminin yapılmasıyla kurulur[206]. TMK m. 955' te;

"Senede bağlanmış olan veya olmayan alacakların rehni için rehin sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve senede bağlı alacaklarda senedin teslim edilmesi gerekir." düzenlemesi ile açıkça rehin hakkının kuruluşunun yazılı olarak yapılması ve senede bağlanmış alacaklarda senedin de teslimi gerektiği açıkça hüküm

[202] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,** s. 743.
[203] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,** s. 742.
[204] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,** s. 743.
[205] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,** s. 741.
[206] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,** s. 742.

altına alınmıştır. Bununla beraber kıymet evrak niteliğinde olan pay senetleri bakımından ayrıca özel olarak TMK m. 956' da;

" Hamile yazılı senetlerin rehni için senetlerin rehin alacaklısına teslimi yeterlidir. Diğer kıymetli evrakın rehni için senedin ciro edilmiş veya yazılı devir beyanı yapılmış olarak teslimi gerekir." düzenlemesi bulunmaktadır.

Anonim ortaklık payları üzerinde rehin hakkının kurulmasına ilişkin bir Yargıtay kararında[207] rehnin pay defterine kaydının gerekip gerekmediği uyuşmazlığı genel rehin usulü ile ele alınarak değerlendirilmiştir. Her ne kadar karar güncel TMK ve TTK bakımından eski tarihli olsa da, Yargıtay kararı güncel mevzuat bakımından da geçerliliğini korumakta olup;

" ÖZET: Rehneden rehin ile birlikte paylar üzerinde intifa hakkını devretmiş ise ve bu yolda bir sözleşme varsa rehin alan bunu Anonim Şirket'e ihbar etmek suretiyle bu haklardan yararlanma olanağını kazanır; ihbar yeterli olup bu da rehnin pay defterine kaydını gerektiren bir durum olmadığı gibi esasen bu davada intifa haklarının da devredildiğine dair bir iddia da bulunmamaktadır. Rehnin Şirket pay defterine kaydı istemi ile açılmış olan bu davanın reddi gerekir.

…Karar: Davacı vekili, davalı A.Ş. hissedarlarından olan Sifaks S.A. tarafından davalı şirkete ait ilmühaberlerin müvekkili davacıya rehin edildiğini, rehinin tamam olması için davalı şirketin pay defterine tescili gerektiğini ileri sürerek 196.000 hisseyi temsil eden geçici ilmühaberlerin tescilini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili cevabında, hisse rehininin pay defterine tescili için rehinin geçerli olup olmadığı hususunun müvekkilince araştırılması gerektiğini, esasen aynı konuda rehinin iptali için İsviçre Mahkemesinde açılmış dava bulunduğunu, onun sonucu beklenmesi gerekeceğini, şimdiki davanın yersiz olduğunu ileri sürerek davanın reddini istemiştir. Mahkemece toplanan delillere, bilirkişi raporuna dayanılarak, şekil açısından tamam olan pay senedi rehninin davalı şirketin pay defterine kaydı gerektiği,

[207] Y. 11. HD 10.01.1987 T. 1986/7332 E. 1987/672 K S. kararı (Kazancı İçtihat Bankası E. T. 29.04.2019)

İsviçre'de açılan dava sonucuna göre şerh durumunun kesinlik kazanacağı görüşüyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Hüküm, davalı vekilince temyiz edilmiştir. Davada istem, davacı bankaya terhin edilen nama yazılı pay senetleri rehin edilmiş olduğundan, davalı şirketin pay defterine kaydedilmesi isteğinden ibaret olup; davalı bu istemin reddini istemiş, Mahkeme ise davanın kabulüne karar vermiştir. Nama yazılı pay senetleri veya onun yerine geçen ilmühaberlerin, A.Ş. pay defterine kaydı istenip istenemeyeceği anlaşmazlık konusu olan bu davada iki nokta üzerinde durulması gerekeceği ortadadır.

a) Pay defterine neler kaydedilebilir?

b) Pay senetlerinin veya ilmühaberlerin rehin edilmesi halinde bu hususun pay defterine kaydı gerekli midir, mümkün müdür ve rehin için geçerlilik şart mıdır? T.T.K.' nun 66 ncı maddesinde tacirlerin tutacağı defterler arasında pay defterinden söz edilmemiş, ancak T.T.K.' nun (A.Ş.) bölümünde yer alan ve (Hususi defterler) başka, idare meclisi aşağıdaki defterleri de tutar) dendikten sonra aynı maddenin 1 inci bendinde (pay sahiplerinin ad ve soyadları veya unvanlarıyla ikametgahlarının ve şirketin kurulması anında konan yahut sonradan tedricen çoğaltılan sermayeye tekabül eden paylar için yapılan tediyelerin yazılmasına mahsus "pay sahipleri defteri") hükmü yer almıştır. Aslında bu maddenin (nama yazılı senetler: devir kabiliyeti) başlığını taşıyan 416 ncı maddeyle birlikte ele alınması gerekmektedir. buna göre nama yazılı senetlerin - veya ilmühaberlerin devri (ciro) ve (teslim) ile olur; Ancak devrin şirkete karşı hüküm ifade edebilmesi için (pay defterine kaydı) da zorunlu bulunmaktadır. Aynı yasanın 418 inci maddesinde ise nama yazılı pay senedi ciro ve teslimle devredildikten sonra (pay defterine kayıttan imtina) nedenleri gösterilmiştir. Dava konusu nama yazılı pay senedi -ilmühaber- olup bunun dışında kalan hamiline yazılı pay senetlerinin devri için ise (teslim), yeterli bulunmaktadır; (T.T.K. 415; pay defterine kaydı söz konusu bulunmamaktadır. O halde (pay defterine kaydı) gereken hususlar böylece belirlenmekte olup; geçerli bir devir işlemi ile yani ciro ve teslimle mülkiyeti devralınmış nama yazılı pay senetlerinin pay defterine kaydı mümkündür. Şirkete karşı da ancak pay defterinde kayıtlı bulunan kimse "ortak sıfatı" nı haizdir. T.T.K. 417 son) Bunu böylece saptadıktan sonra (nama yazılı pay senetlerinin rehini)nin (pay defterine kaydı) istenip istenemeyeceği konusu incelendiğinde: Rehin,

mülkiyeti devreden bir hukuki işlem mi değil mi sorusu ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyimle rehin halinde rehin konusu olan nama yazılı pay senetlerinin maliki değişiyorsa pay defterine yeni malikin adı ve ortaklık sıfatı anılan 417 nci madde gereği olarak kaydedilecek, mülkiyet geçirmiyorsa pay defterine kayıt da söz konusu olmayacaktır. Medeni Kanun' un 853 üncü maddesine göre; (Kanunen muayyen istisnalar haricinde bir menkul, ancak teslimi meşrut şekilde rehin edilebilir..) Medeni Kanun'un 860 ncı maddesi hükmünce de (..mürtehin alacağını merhunun nakde tahvilinden hasıl olan meblağdan istifa etmek hakkına maliktir.) Yine aynı yasanın 858/1 inci maddesine göre: (mürtehinin, merhun üzerindeki hakları tediye ile ve başka bir sebep ile sakıt olunca; merhunu hak sahibine iade etmesi lazımdır..) Demek oluyor ki rehin, mülkiyet hakkını geçiren bir hukuki işlem olmayıp sadece bir alacağı teminat altına alma amacını ve niteliğini taşır, mülkiyet hakkı yine rehn edende kalır. Bunun sonucu olarak rehne dayanan zilyetliğin devredilmiş olmasına rağmen "A.Ş. Genel Kurullarına katılma, oy kullanma, Genel Kurul Kararlarının iptalini isteme, denetim hakları, Yönetim Kurulu Üyeleri aleyhine sorumluluk davası hakları (T.T.K.' nun 360,381, Medeni Kanun 874, T.T.K.' nun 336,352,309.) gibi üyelik sıfatına bağlı tüm haklar" malikte yeni rehin alana geçmez" (Prof. Fahiman Tekil, Şirketler hukuku Anonim Şirketler, 1978 baskısı, sayfa 542). "rehin alacaklısı mülkiyet haklarından ancak rehnin paraya çevrilmesi halinde yararlanabilir. Bu yola başvuruluncaya kadarki süre içinde hakları kullanma oy kullanma, iptal davası açma gibi haklar rehneden pay sahibine aittir" (Poroy - Tekinalp - Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, 1982 baskı, sayfa 590'da 1192 paragraf göndermesi ile 2 nci paragraf ve devamı.) Bütün bu açıklamalardan çıkan sonuca göre: nama yazılı pay senetlerinin ve ilmühaberlerin rehin edilmesi, mülkiyetin ve ona bağlı hakların devredilmesini gerektirmez: Pay senetleri üzerinde "mülkiyet" devredilmeyince de rehin alana ortaklık sıfatı kazandırmayacağından, rehnin şirket pay defterine kaydına da olanak yoktur. Esasen rehnalan davacının bu yolda dava açmakta bir hukuki yararı da bulunmamaktadır: Zira mülkiyet kendisine geçmediğinden ortak sayılamayacağı için ortağa ait hakları kullanmayacaktır. Ancak rehin eden rehin ile birlikte paylar üzerinde intifa hakkını da devretmiş ise ve bu yolda bir sözleşme varsa (T.T.K. 360) rehin alan bunu Anonim Şirket'e (ihbar) etmek suretiyle bu haklardan yararlanma olanağını kazanır; ihbar yeterli olup bu da rehnin pay defterine kaydını gerektiren bir durum olmadığı gibi

esasen bu davada intifa haklarının da devredildiğine dair bir iddia da bulunmamaktadır. O halde rehnin Şirket pay defterine kaydı istemi ile açılmış olan bu davanın reddi gerekirken mahkemece kabulüne karar verilmiş olması hükmün bozulmasını gerektirmiştir."

3.3.4 Senede Bağlanmamış Payların Rehnedilmesi

3.3.4.1 Çıplak Payın Rehnedilmesi

Anonim ortaklık çıplak payı üzerinde rehin hakkının kurulması için yasal düzenlemede TMK m. 955'de[208] yazılı rehin sözleşmesinin yapılması zorunlu ve yeterlidir.

Öte yandan rehnin anonim ortaklığa bildirilmesi şart koşulmamış olup, alacaklının veya rehnedenin anonim ortaklığa rehni ihbar etmeleri mümkündür. Rehin hakkının doğumu bakımından, rehin hakkının pay defterine kaydının veya şirkete ihbarının yapılmasının kurucu niteliği bulunmamaktadır[209].Anonim ortaklık çıplak payının rehninin şirkete bildirilmesi açıklayıcı nitelikte olup, alacaklı bakımından hak kaybı yaşanması engellenebilecektir. Zira şirket tarafından iyiniyetle yapılacak, pay sahibi rehin verenin malvarlığına ilişkin işlemler engellenmiş olacaktır.

3.3.4.2 Kaydi Payın Rehnedilmesi

Anonim şirket paylarının kaydileştirilmesine ilişkin esasları dikkate aldığımızda, kaydi paylar üzerinde rehin hakkının kuruluşunda özellik arz eden hususları şöyle açıklayabiliriz: Payın kaydileştirilmiş olması ile birlikte artık senede bağlanmamış (çıplak) paydan söz edildiği sonucuna varılmaktadır.[210].

Bunun sonucunda anonim ortaklık kaydi paylarının da yasal düzenlemede seneden bağlanmamış payın rehni usulüne göre rehnedilebileceğini, dolayısıyla çıplak payın haczinde belirttiğimiz gibi; yazılı rehin sözleşmesi yapılması zorunluluğu olduğunu söyleyebiliriz. Yine aynı şekilde kaydi payın rehninin de anonim ortaklık pay defterine kaydı veya anonim ortaklığa bildirimi zorunluluğu bulunmamaktadır.

---

[208] Bkz. s. 53.
[209] Faruk Acar, **Rehin Hukuku Dersleri**, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, s.7
[210] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,** s. 746.

Yazılı rehin sözleşmesi ile birlikte tasarruf işlemi gerçekleşmiş olacaktır. Bu nedenle rehnin, şirket pay defterine ve MKK kaydedilmesi kurucu nitelik taşımayacak sadece açıklayıcı niteliğe sahip olacaktır. Açıklayıcı niteliği sayesinde rehnin üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi mümkün hale gelecektir. Sermaye Piyasası Kanunu' nda kayden izlenen sermaye piyasası araçları bakımından sahip olunan hakların üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi için MKK' ya yapılacak bildirim tarihlerinin dikkate alınacağı düzenlemesine yer verilmiştir. Anonim ortaklık bakımından da kaydileştirilmiş payların rehni MKK kayıt tarihi itibari ile üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir.

3.3.5 Senede Bağlanmış Payların Rehnedilmesi

Senede bağlanmamış payların rehninde TTK bakımından özel hükümler bulunmadığından, kıymetli evrakın rehnine ilişkin hükümlerinin senede bağlanmış anonim ortaklık payları bakımından uygulaması söz konusu olmaktadır. Kıymetli evrakların rehnine ilişkin hükümler TMK m. 956' da düzenlenmiş olup, hamiline yazılı pay senedi ve nama yazılı pay senedi bakımından faklı usuller söz konusu olmaktadır.

3.3.5.1 Hamiline Yazılı Pay Senedinin Rehnedilmesi

TMK m. 956; "Hamile yazılı senetlerin rehni için senetlerin rehin alacaklısına teslimi yeterlidir." düzenlemesi ile hamiline yazılı pay senetlerinin rehninin, rehin alacaklısına teslimi ile yani zilyetliğin devri ile gerçekleşeceği belirtilmiştir.

Anonim ortaklık hamiline yazılı pay senedinin rehninin irade uyuşması ile gerçekleşmesi ve senet zilyetliğinin devrinin sağlanması ile hamiline yazılı pay senedi üzerinde rehin hakkı kurulacaktır. Bu bakımdan zilyetliğin devri kurucu niteliktedir. Buna göre, teslim, kısa elden teslim, zilyetliğin havalesi ile temsilciye teslim, yediemine teslim veya iştirak halinde zilyetlik yoluyla pay senedi üzerinde rehin hakkı kurulabilir[211].

Hamiline yazılı pay senedi rehninin ayrıca şirkete bildirilmesine veya şirket pay defterine kaydedilmesine ilişkin zorunluluk bulunmamaktadır. Kurucu nitelik

[211] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,**s. 749-750.

taşımayan şirkete bildirme veya şirket pay defterine kayıt etme ile alacaklı bakımından şirketin iyiniyetli olarak rehin verene yapacağı ödemeler engellenecektir.

3.3.5.2 Nama Yazılı Pay Senedinin Rehnedilmesi

Nama yazılı anonim ortaklık pay senetleri, kanunen emre yazılı senet niteliğinde olup (TTK 490/f. 11)53; bunların rehni, TMK 956/f.1 hükmüne tabidir[212].

TMK m. 956; "Diğer kıymetli evrakın rehni için senedin ciro edilmiş veya yazılı devir beyanı yapılmış olarak teslimi gerekir." hükmü ile anonim ortaklık nama yazılı pay senetlerinin devri bakımından belirleyici olmaktadır.

Nama yazılı ortaklık pay senedinin rehnedilmesi için pay senedinin ciro edilmesi veya yazılı devir beyanı yapılacaktır. Bu doğrultuda yapılacak cironun rehin cirosu olduğu açık olacak şekilde beyanlarla yapılması gerekmektedir. TTK m. 689' da;

"(1) Ciro, "bedeli teminattır", "bedeli rehindir" ibaresini veya rehnetmeyi belirten diğer herhangi bir kaydı içerirse, hamil, poliçeden doğan bütün hakları kullanabilir; fakat kendisi tarafından yapılan bir ciro ancak tahsil cirosu hükmündedir." cironun nasıl yapılacağı belirtilmiştir. Nama yazılı senedin de rehnedilmesi için rehin alacaklısına teslimi yani zilyetliğin devri gerekmektedir.

Kıymetli evrak niteliğinde olan anonim ortaklık nama yazılı pay senedinin yazılı devir beyanı ile de rehni mümkün kılınmıştır. Yazılı devir beyanı ile yazılı rehin sözleşmesi aynı nitelikte olup, aynı sonuçları doğurmaktadır. Kıymetli evraklar bakımından düzenlemenin dışına çıkılarak ciro aranmaksızın yazılı rehin sözleşmesi ile nama yazılı pay senedini rehnetme imkanının verilmesi, nama yazılı pay senedinin her ne kadar kıymetli evrak olsa da alacaklıya verdiği güvencenin kıymetli evrak olmasından değil içerdiği malvarlığına ilişkin ortaklık haklarından kaynaklanmasına dayanmaktadır.[213]

[212] Ergüne, **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması,**s. 749-751.
[213] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.211.

3.3.6 Rehnedilmiş Pay ve Pay Senedinin Devrini Sağlayan Paraya Çevirme İşlemi

Rehin alanın rehni paraya çevirme hakkı vardır[214]. Pay rehni alacaklısı, alacağını borçludan süresinde tahsil edemez ise artık rehin konusu çıplak payın ve pay senedinin, İİK düzenlemeleri doğrultusunda paraya çevrilmesini talep edebilecektir[215].

İİK' da 145. madde ve devamında düzenleme yer almakla birlikte yine rehnedilmiş payın paraya çevrilmesine taşınır rehninin paraya çevrilmesi, paraya çevirmenin diğer tarzı, iştirak halinde mülkiyet hisseleri başlıklı hükümleri uygulanacaktır.

Anonim ortaklık senede bağlanmış paylarının rehnedilmiş olması halinde paraya çevirme İİK m. 145- 147 hükümleri, anonim ortaklık çıplak paylarının rehnedilmiş olması halinde paraya çevirme İİK m. 121, anonim ortaklık kaydileşmiş payların rehni halinde yine İİK m. 121 hükmü uygulanmakla birlikte, borsada işlem gören kaydileştirilmiş paylar bakımından ise İMKB Yönetmeliği m. 29 uygulama alanı bulacaktır.

Rehnin paraya çevrilmesi için öncelikle sözlü veya yazılı olarak yapılan takip talebinin işleme alınması gerekecektir. Takip talebine ilişkin düzenleme m. 145' te;

"Alacağı taşınır rehni ile sağlanmış alacaklı, takip talebinde 58 inci maddede yazılı hususlardan başka merhunun ne olduğunu ve merhun üçüncü şahıs tarafından verilmiş veya merhunun mülkiyeti üçüncü şahsa geçmiş ise onun ve merhun üzerinde sonra gelen rehin hakkı mevcut ise bu hakka sahip olan şahsın ismini de bildirir." düzenlenmiştir. Ayrıca ödeme emrine ilişkin olarak da İİK m. 146;

" Takip talebi üzerine, icra dairesi, keyfiyeti merhun üzerinde sonra gelen rehin hakkı sahibine bir ihbarname ile bildirir ve borçlu ile rehin maliki üçüncü şahsa aşağıdaki kayıtlara uygun olmak üzere birer ödeme emri gönderir:

1. Ödeme müddeti on beş gündür.

---

[214] Zeytin, Ergün, **Türk Medeni Hukuk,** s.254.
[215] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.212.

2. Yedi gün içinde itiraz olunmaz ve 1 numaralı bendde yazılı müddet içinde borç ödenmezse rehnin satılacağı bildirilir.” denilerek, borçlu ve rehin maliki üçüncü kişiye ödeme emrinin gönderilecek, ödeme emrine itiraz edilmemesi halinde de artık rehnedilen malların satışı yapılacaktır.

3.3.6.1 Rehnedilmiş Pay ve Pay Senedinin Satışını Talep Etme Süresi

Rehnedilmiş malların paraya çevrilmesi için talepte bulunma süreye bağlanmıştır. Bu süre taşınır rehinler bakımından 6 ay, taşınmaz rehinler bakımından 1 yıl olarak düzenlenmiştir. Sürelerin başlaması bakımından rehnedilmiş malların paraya çevrilmesinde malların haczi süreci olmadığından haczedilen mallar bakımından farklı olarak malların satış talep süresi, ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren başlayacaktır. Rehnedilmiş anonim ortaklık paylarının paraya çevrilerek devrinin sağlanması için paraya çevirme talep süresi rehnedilmiş taşınır malların paraya çevrilme usulüne tabi olduğundan, 6 aylık süre içerisinde paraya çevirmenin talep edilmiş olması gerekmektedir. Söz konusu süreler paraya çevirme mühleti kenar başlıklı İİK m. 150/e’ de düzenlenmiştir;

“ Alacaklı, taşınır rehnin satışını ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde, taşınmaz rehnin satışını da aynı tarihten itibaren bir yıl içinde isteyebilir.

Satış yukarıdaki fıkrada gösterilen müddetler içinde masrafları peşin ödenerek istenmez veya talep geri alınıp da bu müddetler içinde yenilenmezse takip düşer.

78 inci maddenin 2 nci fıkrası hükmü rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte de kıyasen uygulanır.” Bu madde hükmü, malların paraya çevrilmesi talep süresi rehnedilmiş malların paraya çevrilmesinde ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren değil, haczedilen mallar bakımından takip talebinin kesinleşmesi sonrası yapılan haciz tarihinden itibaren başladığı gibi, ödeme veya icra emrinin kesinleşmesinden itibaren başlaması gerektiği ileri sürülerek eleştirilmektedir.

Anonim ortaklık payının senede bağlanmış olması halinde taşınır rehni hükümleri uygulandığından, rehnedilmiş pay senetlerinin satış talebi ödeme ve icra

emrinin tebliği tarihinden itibaren altı ay içerisinde istenmelidir. Senede bağlanmamış paylar bakımından da bu süre altı ay olarak kabul edilebilecektir[216].

Anonim ortaklık payını rehneden alacaklı ve pay sahibi borçlunun taksilendirme konusunda anlaşması halinde satış süresi hacizde olduğu gibi duracak ve taksitlendirmeye ilişkin hükümlere aykırı davranılması halinde ise satış süresi işlemeye devam edecektir.

3.3.6.2 Rehnedilmiş Payı Paraya Çevirme Talep Hakkı Bulunanlar

Anonim ortaklık payının rehnedilmiş olması halinde payın paraya çevrilmesini talep edeceklerin başında şüphesiz alacaklı gelecektir. Zira alacaklı pay sahibinden alacağını tahsil edemediğinden artık rehnettiği payın paraya çevrilerek alacağının ödenmesini sağlamayacaktır.

Alacaklı dışında, İİK m. 150/g' nin atfıyla İİK m. 113 doğrultusunda borçlu tarafından paraya çevirmenin talep edilebileceği kabul edilmektedir. Yine İİK m. 113' te yer alan şartların sağlanması halinde icra memuru tarafından paraya çevirmeye karar verilebilecektir[217].

3.3.6.3 Rehnedilmiş Payı Paraya Çevirme Usulleri

Rehnedilmiş anonim ortaklık pay senetlerinin paraya çevrilmesi usulü İİK M. 150/g;

"Satılması istenen rehin hakkında 92 nci maddenin üçüncü fıkrası ve 93, 96, 97, 97/a, 98 ve 99 uncu maddeler ile 112'den 137 nci maddeye kadar olan hükümler kıyas yolu ile uygulanır." hükmü doğrultusunda yerine getirilecektir. Bu hükümler doğrultusunda satış esasen açık artırma usulü ile yapılır. Ayrıca İİK m.119 hükmünde yer alan hallerde pazarlık usulü yoluyla da rehnedilmiş anonim ortaklık pay senedinin satışı yapılabilecektir.

---

[216] Kuru, **İcra ve İflas Hukuku**, s.1227. (6352 Sayılı 02.07.2012 Tarihli Kanun ile İİK' da yapılan değişiklik doğrultusunda bir yıllık süre altı ay olarak değiştirilerek alıntı yapılmıştır.)

[217] Göksoy, **Anonim Ortaklıkta Payın Rehni**, s.338.

Senede bağlanmamış anonim ortaklık payları bakımından ise İİK m. 121 hükmünün uygulanacağı kabul edilmektedir. Çıplak paylar ve kaydileştirilmiş paylar senede bağlanmamış paylar olduğundan şirket hissesi çerçevesinde değerlendirilecektir[218]. Bu doğrultuda da paraya çevrilmelerinde uygulanacak usul İİK m. 121;

" Bir intifa hakkı veya taksim edilmemiş bir miras veya bir şirket yahut iştirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi yukarıdaki maddelerde gösterilmeyen başka nevi malların satılması lazım gelirse icra memuru satışın nasıl yapılacağını icra mahkemesinden sorar.

İcra mahkemesi, yerleşim yerleri malüm olan alakadarları davet ve gelenlerini dinledikten sonra açık artırma yaptırabileceği gibi satış için bir memur da tayin edebilir, yahut iktiza eden diğer bir tedbiri alabilir." doğrultusunda icra mahkemesinden sorularak belirlenecektir. İcra mahkemesi rehnedilmiş senede bağlı olmayan payların açık artırma usulü ile paraya çevrilmesine karar verebileceği gibi, satışın yapılması için memur görevlendirebilecektir. Ayrıca gerekli tedbirleri alma yetkisi doğrultusunda İİK m. 119' da yer alan hallerde pazarlık suretiyle de satışına karar verebilecektir[219].

Rehnedilmiş anonim ortaklık pay ve pay senetleri de yukarıda açıklamalar doğrultusunda açık artırma usulü veya şartların oluşması halinde pazarlık usulüyle satılarak paraya çevrilecektir. Açık artırma ve pazarlık usulü ile paraya çevirme konusunu haczedilen anonim ortaklık paylarını paraya çevirme usulünde detaylandırıldığı[220] için tekrar ele alınmayacaktır.

3.3.6.4 Paraya Çevirme Sonucu Rehnedilmiş Anonim Ortaklık Payının Devrinin Gerçekleşmesi

Paraya çevirme sonucu alınan malın mülkiyeti TBK doğrultusunda ihale anında kazanılmaktadır. Bununla birlikte İİK kapsamındaki düzenlemelerde mülkiyetin, alıcı tarafından satış bedelinin ödenmesi ve ihalenin kesinleşmesi ile

[218] Kuru, **İcra ve İflas Hukuku**, Cilt 2, s. 1229.
[219] Göksoy, **Anonim Ortaklıkta Payın Rehni**, s.348
[220] S. 77-80 bakınız.

kazanılacağı kabul edilmektedir. Anonim ortaklık payı bakımından da rehnedilmiş payın açık artırma usulüyle satışında pay alıcısının satış bedelini ödemesi ve ihalenin de kesinleşmesiyle, pazarlık usulüyle satışında satışın yapılmasıyla mülkiyetin geçtiği, devrin tamamlandığı söylenebilecektir.

3.4 MİRAS KALAN PAYIN İRADİ ŞEKİLDE PAYLAŞILAMAMASI NEDENİ İLE PAYIN DEVRİ

3.4.1 Genel olarak Miras Kavramı

Miras bırakanın mal varlığı kapsamında anonim ortaklığın payı veya pay senetleri bulunuyorsa, pay sahipliği sıfatı, Medeni Kanun' un miras hukukuna dair hükümleri çerçevesinde kazanılır[221].

Mirasçılara kalan mirasın kazanılması için mirasçılar tarafından kabul beyanına veya miras kaldığını bilmeye ihtiyaç bulunmamaktadır[222]. TMK m. 599[223]' da mirasın, miras bırakanın ölümü üzerine kanun gereği kazanıldığı açıklanmıştır.

Mirasçılar ölümle mirası kazanmakla birlikte, mirası reddetme hakkına da sahiptirler. Mirasçıların bu hakkına TMK m. 651' de yer verilmiş;

" Yasal ve atanmış mirasçılar mirası reddedebilirler.

Ölümü tarihinde miras bırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır." denilmiştir.

Miras kalan payın iradi şekilde paylaşılamaması nedeni ile payın cebri icra yolu ile devir durumunda ise mirasçılar mirası reddetmemiş olmakla birlikte, paylaşılması konusunda anlaşmaya varamamışlardır. Bu durumda mirasın paylaştırılması dava yoluyla sağlanarak, mahkeme kararı doğrultusunda anonim ortaklık payının devri gerçekleşecektir.

---

[221] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.202.
[222] İnan, Ali Naim/ Ertaş, Şeref/ Albaş, Hakan, **Miras Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2008, s. 497.
[223] Bkz s. 42.

3.4.2 Mirasın İradi Olarak Paylaşılamaması

Miras hukuku, kişinin ölümünden sonraki malvarlığı değerlerinin akıbetini, yani haklarının kime geçeceğini borçlarından kimin sorumlu olacağını düzenleyen bir medeni hukuk dalıdır[224].

TMK' nda düzenlenen miras hukuku m. 496- 682. Maddeleri kapsamında düzenlenmiştir.

Mirasçılar arasında taksime ilişkin bir anlaşma olmaması halinde mirasçılardan her biri, ölenin son ikametgâhındaki sulh mahkemesine başvurarak taksimin sulh hâkimince yapılmasını talep edebilecektir[225]. Yani malın bölünmesi konusunda taraflar anlaşamamışlarsa, taraftan birinin istemde bulunması durumunda, mahkeme malın satışına karar verir[226].Mirasın paylaşılamaması halinde mahkemeye başvurulacağı TMK m. 653' de belirtilmiştir. Mahkeme satılmasının yanı sıra iradi olarak paylaştırılamayan bu malın mirasçılardan birine payından mahsup edilerek veya edilmeyerek özgülenmesine karar verebilecektir. Mahkeme tarafından miras olarak kalan ortaklık payının satışına yani artırma usulü satışına karar verilmekte olup, artırmanın herkese mi taraflara mı açık olacağına taraflar, tarafların karar verememesi üzerine mahkeme karar verecektir[227].Satışa karar verilmesi üzerine satışın gerçekleşmesi ile miras olarak kalan anonim ortaklık pay veya pay senedinin pay sahipliği değişecek ve artık satış sonrası pay veya pay senedi sahipliği alıcıya geçecektir.

[224] Zeytin, Ergün, **Türk Medeni Hukuk,** s.257.
[225] Zahit İmre, Hasan Erman, **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 6. Basım, İstanbul 2006,s. 458
[226] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.214
[227] Taşdelen, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** s.215.

SONUÇ

Anonim ortaklık ticaret hukukumuzda sermaye şirketlerinden olup, sermaye ortakların ortaklığa getirdiği paylardan oluşmaktadır. Anonim ortaklıkta şahıs ortaklıklarında olduğu gibi ortakların ayrılma akçesini alarak ortaklıktan ayrılmaları mümkün olmamakta olup, pay sahiplerinin değişikliği payın devri ile gerçekleşmektedir. Payın devri ile ortaklıkta devralanın da söz sahibi olması söz konusu olacak, diğer ortakları etkileyen durumlar ortaya çıkacaktır. Bu nedenle anonim ortaklık bakımından pay ve pay sahipliği büyük önem taşımaktadır.

Anonim ortaklıkta pay sahipliğinin kazanılması, ortaklığın kuruluşunda veya esas sermaye artırımı ile aslen olabileceği gibi, pay sahibinin payının devredilmesi sonucunda devir yoluyla mümkün olmaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki anonim ortaklıkta tek tip pay bulunmamakta olup; paylar senede bağlanarak veya senede bağlanmadan pay sahipliği hakkı kullanılabilmektedir.

Pay sahipliği hakkını kazandıran paylar; senede bağlanarak hamiline yazılı ve nama yazılı pay senedi olarak bastırılabileceği gibi senede bağlanmayan çıplak pay veya kaydi pay olarak da bulunabilmektedir. Yine henüz senet bastırılmamış paylar bakımından geçici senet niteliğinde ilmühaberler de bulunmaktadır. Bu payların devri ile pay sahipliği sıfatının kazanılması yasal düzenlemede ayrıma tabi tutularak yapılmıştır. Payların devri, anonim ortaklık yönetimini etkileyeceğinden, ortaklık yapısının korunması için payın devredilebilirliliği ilkesinin sınırlandırılabilmesi imkanı getirilmiştir. Bu sınırlandırma dürüstlük kuralına uygun ve keyfiyetten uzak şekilde esas sözleşme ile ya da kanuni düzenleme ile söz konusu olabilmektedir.

Anonim ortaklık paylarının devir usulü genel olarak;

Senede bağlanmamış, bedelinin tamamı ödenmiş çıplak paylar bakımından TBK kapsamında alacağın temliki ile gerçekleşmektedir. Yazılı bir temlik beyanının devralana verilmesi ile tasarruf işlemi gerçekleşerek, pay defterine kayıtla da pay devredilecektir. Çıplak payın devrinde alacağın devrinin geçerlilik koşulu olan yazılı şekil şartının sağlanmasına gerek olmadığı görüşünü savunanlar bulunsa da uygulamada da kabul gördüğü üzere çıplak payın devrinin alacağın devri usulüne tabi olması ile payı devralan bakımından ispat kolaylığı sağlanacağından yazılı şekil şartının aranması hukuka uygun olacaktır.

Kaydi paylar bakımından devir, halka açık anonim ortaklık payları, birbirine uygun irade beyanlarının sisteme iletilmesi ile gerçekleşmektedir. Elektronik ortamdaki kayıtlar MKK üyeleri tarafından tutulduğundan kaydi payın devri MKK tarafından kayıt altına alınacaktır. Ayrıca bu devir ortaklığa da bildirilecektir.

Senede bağlanmış paylardan, hamiline yazılı pay senetleri bakımından, pay senedinin uyuşan iradeler sonucu zilyetliğin devri ile devir gerçekleşmekte olup, nama yazılı pay senedi bakımından payın devrinde ise senedin ciro edilmesi ve senedin teslimi yani zilyetliğin devri gerekmektedir.

Devreden ve devralanın uyumlu iradeleri söz konusu ise artık payın devredenin iradesi ile devri, uyumlu irade söz konusu değilse artık payın devredenin iradesi dışında devri gerçekleşecektir. Payın devredenin iradesi dışında gerçekleşen devir hallerini; payın miras yoluyla devri, payın eşler arası mal rejimi hükümlerince devri, payın mahkeme kararı ile devri ve payın cebri icra yolu ile devri oluşturmaktadır.

Payın cebri icra yoluyla devrinde devir işlemi devlet eliyle yapılmaktadır. Bu haller genel olarak; haczedilen payın devri, hapis hakkı kurulan payın devri, rehnedilen payın devri, miras kalan payın paylaştırılamaması nedeniyle payın mahkeme kararı ile devridir.

Haczedilen payların devrinde; senede bağlanmamış paylardan çıplak payların haczi anonim ortaklığa tebliğ edilerek ve pay defterine işlenerek mümkündür. Kaydi paylar bakımından da aynı usul uygulanmaktadır.

Senede bağlanmış paylardan hamiline yazılı pay senedinde ve nama yazılı pay senedinde haciz işlemi uygulanırken taşınır mallara ilişkin İİK hükümleri uygulanmaktadır. Bu doğrultuda pay senetleri icra müdürlüğünce haczedilmekte ve icra müdürlüğünce muhafaza altına alınmaktadır. Haczedilen payların hacizden sonraki süreçte de alacaklının alacağını tahsil etmemesi halinde artık hacizli payın satışının yapılarak paraya çevrilmesi gerçekleşecektir. Paraya çevirmede kural olarak açık artırma usulü uygulanabileceği gibi İİK m. 119' de yer alan şartların gerçekleşmesi halinde pazarlık usulü de uygulanabilecektir. Satış ile beraber artık satış alacaklısı payı devren kazanacak pay sahibi olacaktır. Cebri icra ile satış gerçekleştiğinden artık nama yazılı pay senetleri bakımından ciro veya yazılı beyan aranıp aranmayacağına ilişkin farklı görüşler bulunmakla birlikte, ihale veya satış tutanağı ile yetkili hamilin belirli olması nedeniyle artık ciro veya yazılı beyana gerek kalmayacaktır.

Hapis hakkı kurulan pay senedinin devrinde; pay senedi üzerinde hapis hakkı kurulabilmekte olup, hapis hakkının kurulabilmesi için pay senedinin, pay sahibinin rızası ile alacaklının zilyetliğinde bulunması ve pay senedinin alacak konusuyla bağlantılı olması gerekmektedir. Bu şartların sağlanması ile beraber pay senedini elinde bulunduran alacaklı, pay senedi üzerinde hapis hakkını kullanmış olacaktır. Yine pay senedini hapseden alacaklının alacağının tahsil edilmemesine devam edilmesi halinde hapis hakkı kullanılan pay senedi satılarak paraya çevrilecek, satış ile pay devredilecektir. Hapis hakkı kurulan anonim ortaklık pay senetlerinin paraya çevrilmesinde rehnin paraya çevrilmesi usulü ve İİK 145-153. maddeleri uygulanacaktır.

Rehnedilen payın devrinde; senede bağlanmamış pay bakımından, pay üzerinde rehin hakkı kurulabilmesi için TMK kapsamında yazılı rehin sözleşmesi yapılması zorunludur. Ayrıca payın rehnedildiği, istek halinde anonim ortaklığa ihbar edilebilmektedir. Senede bağlanmış payların rehnedilmesinde, hamiline yazılı pay senetlerinde irade uyuşması ve senedin tesliminin yeterli olduğu düzenlenmiştir. Nama yazılı pay senetlerinde ise pay senedinin rehnedilebilmesi için ciro ve senedin teslimi aranmaktadır. Söz konusu ciro, rehin cirosu olduğu da belirtilerek yapılmalıdır.

Rehin alacaklısının alacağının ödenmemesi halinde alacaklı payın paraya çevrilmesini sağlayarak alacağını tahsil edecektir. Rehnedilmiş paylar paraya çevrilirken çıplak ve kaydi paylar bakımından İİK m. 121 doğrultusunda icra mahkemesi tarafından açık artırma yoluyla veya pazarlık yoluyla satışın yapılacağına karar verilecektir. Senede bağlanmış rehnedilmiş paylar bakımından İİK m. 150/g atfı ile açık artırma usulü ile satış yapılacaktır. Yine şartların oluşması halinde pazarlık usulü ile satış yoluna gidilebilecektir. Payın paraya çevrilmesiyle de artık pay sahibi değişecek devir gerçekleşecektir.

Miras kalan payın iradi şekilde paylaştırılamaması nedeni ile payın mahkeme kararı ile devrinde; miras olarak mirasçılara anonim ortaklık payının kalmış olması ve mirasçıların mirası paylaştırmada irade birliği sağlayamamaları söz konusu olmaktadır. Bu durumda mirasçılardan birinin veya hepsinin talebi ile mahkeme kararı ile pay satışı yapılmaktadır. Mahkeme kararı doğrultusunda yapılan satış sonucu miras olarak mirasçılara kalan pay ve pay senetleri de mirasçılardan birine veya ihale alıcısına satılacak ve miras kalan payın devri gerçekleşecektir.

KAYNAKÇA

ACAR Faruk, **Rehin Hukuku Dersleri**, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015.

ALTAŞ, Soner, Anonim Şirketlerin Pay Senedi Bastırma Yükümlülüğü, **MÇD,** Mart-Nisan 2014, 105-118.

ANSAY, Sabri Şakir, **Hukuk İcra ve İflas Usulleri,** Ankara 1960.

ANSAY, Tuğrul, Anonim Şirket ve Tatbikat, **AÜHFD,** C. 20, s. 327-349.

ARAL, Fahrettin/ AYRANCI, Hasan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 9. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

ARICI, Mehmet Fatih, **Alacak Hakkının Anonim Ortaklığa Sermaye Olarak Taahhüdü**, Beta Basım Yayım, İstanbul 2003.

ARICI, Mehmet Fatih, **Anonim Ortaklıkta Nakit Dışı Sermaye Taahhüdünün İmkansızlığının Hükümleri** Prof. Dr. Özer Seliçi' ye Armağan, Seçkin Yayınevi, Ankara 2006.

ARSLAN Ramazan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, **İcra ve İflas Hukuku**, Yetkin Hukuk Yayınları, 4. Bası, Ankara 2018.

ARSLANLI Halil, **Anonim Şirketler,** C. 1, Fakülteler Mat. İstanbul 1960.

ARSLANLI, Halil, Anonim Şirkette Pay ve Pay Sahipliği, **İÜHFM,** C. 23, s. 249-290.

AYAN, Özge, Anonim Şirketin Genel Kurul Kararı ile Kendi Paylarını İktisap Etmesi veya Rehin Almasının Koşulları, **GÜHFD,** C.17, s. 185-228.

AYTAÇ, Zühtü, **Sermaye Piyasası Bağlamında Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Pay Sahipliği, Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri Sermaye Piyasasına Etkileri Uluslar Arası Konferans,** Bankacılık Enstitüsü Yayınları, Ankara 2010

AZARKAN, Necat, Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?, **DÜHFD,** Cilt: 17-18, s.71-91.

BELGESAY, Mustafa Reşit, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi I**, İstanbul 1948.

BERKİM, M. Necmettin, **İcra Hukuk Dersleri**, İstanbul 1969.

BERKİN, Necmeddin M., **İflas Hukuku**, İstanbul 1970.

BERKİN, Necmettin M., **Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi,** Filiz Kitapevi, İstanbul 1980.

BİLGİLİ, Fatih, Ertan Demirkapı, **Ticaret Hukuku Bilgisi**, Dora Basım Yayın, 7. Bası, Adana, 2014.

BİLGİLİ, Fatih/ Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, Dora Yayınları, Bursa 2013.

BİRKAŞ Hasan, **Ticaret Şirketleri ve Tatbikatı,** Mail Akgün Matbaası, 3. Bası, İstanbul, 1970

BOZKURT, Tamer, **Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam)**, On İki Levha Yayınları,1. Bası, İstanbul 2016

ÇEVİK, Orhan Nuri, **Anonim Şirketler**, 3. Bası, Ankara 1988.

DOĞANAY İsmail, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, C.II, 4.Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2004.

ERGÜNE, Mehmet Serkan, Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması**, İÜHFM** C. 77, s. 739-755.

ERMAN, Eyüp Sabri, "Müddetinde Satış İstememenin Hukuki Sonuçları", **Adalet Dergisi,** C. 1976/3, 214-220.

GÖKSOY, Can, **Anonim Ortaklıkta Payın Rehni**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001.

İMRE Zahit, Hasan Erman, **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 6. Basım, İstanbul 2006.

İMREGÜN Oğuz, **Anonim Ortaklıklar**, Yasa Yayınları, İstanbul 1989.

İNAN, Ali Naim, Şeref Ertaş, Hakan Albaş, **Miras Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara 2008

KARACA, Ali, "İcra Satışlarında İlan", **Adalet Dergisi**, C. 1946/10, s. 1091-1095.

KARAHAN, Sami, **Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazların Korunması,** Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1991.

KARASU, Rauf, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Emredici Hükümler İlkesi,** Yetkin Yayınları, Ankara, 2009.

KARASU, Rauf**,** Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlandırılması, **GÜHFD**, C. 12, s. 127-147.

KARSLI, Abdurrahim, **İcra Hukuku Ders Kitabı**, Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2010.

KENDİGELEN, Abuzer, Adi Şirket, **Ticaret Şirketleri ve Kooperatife İlişkin Payların Devrinde Şekil, Makalelerim**, C. I, İkinci Bası, İstanbul 2006.

KENDİGELEN, Abuzer, Anonim Şirketlerde Çıplak Payların Haczi, **İÜHFM**, C. 62, s. 381-402.

KENDİGELEN, Abuzer, **Türk Ticaret Kanunu (Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, Oniki Levha Yayınları, 3. Bası, İstanbul 2016.

KIRCA İsmail, Feyzan Hayal Şehirali Çelik, Çağlar Manavgat, **Anonim Şirketler Hukuku**, BTHAE Yay, Cilt 1, Ankara 2013.

KURU, Baki, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Tamamen Yeniden Yazılmış ve Genişletilmiş 2. Baskı**, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

KURU, Baki, **İcra ve İflas Hukuku**, Cilt 2, Evrim Dağıtım, İstanbul 1990

KURU, Baki, Ramazan ARSLAN, Ejder YILMAZ, **İcra İflas Hukuk Ders Kitabı**,17. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları,2004, s. 261

KURU, Baki/ ARSLAN Ramazan/ YILMAZ Ejder, **İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, 26.Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

MOROĞLU Erdoğan, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler**, On İki Levha Yayıncılık A. Ş.,8. Baskı, İstanbul 2016.

MOROĞLU, Erdoğan, **Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımı**, On İki Levha Yayıncılık, 3. Bası, İstanbul 2015.

OLGAÇ, Senai / KÖYMEN, Haydar, **Kazai ve İlmi İçtihatlarla Türk İcra ve İflas Kanunu**, 2.Baskı, İstanbul 1965.

ONSUN, Kemal Şükrü, **Ticaret Şirketleri**, Yeni Matbaa, Ankara, 1949.

ÖZEKES, Muhammet, "Üzerinde İhtiyati Tedbir Bulunan Bir Gayrimenkulün Cebri İcra Yoluyla Satışı Sorunu", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2002/1, s.527-540.

ÖZEKES, Muhammet, **İcra Hukukunda Temel Hak ve İlkeler**, Adalet Yayınevi, Ankara 2009.

ÖZEKES, Muhammet, İhale Bedelinin Ödenmemesi Sebebiyle Yapılan Artırma, **DEÜHFD**, C. 5, s. 167-184.

ÖZTAN, Bilge, **Medeni Hukukun Temel Kavramları**, Turhan Kitapevi Yayınları, 30. Bası, Ankara 2009.

PEKCANITEZ, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Sungurtekin Özkan, Meral/ Özekes, Muhammet, **İcra ve İflas Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara 2014.

POROY Reha, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku I**, Vedat Kitapçılık, Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul 2014, s. 545.

POROY Reha, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku,** Arıkan Basım, Geliştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, İstanbul 2005.

POROY Reha, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku,** Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul 2003.

POSTACIOĞLU, İlhan E./ Altay, Sümer, **İcra Hukukunun Esasları**, Güncelleştirilmiş, Genişletilmişi 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.

PULAŞLI Hasan, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Adalet Yayın Evi, Ankara 2016.

PULAŞLI Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi,** C. II, Adalet Yayınevi, Ankara 2015.

PULAŞLI Hasan, **Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Adalet Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. LTD. ŞTİ., Ankara 2012.

PULAŞLI, Hasan, **Anonim Şirketlerde Yönetimde İmtiyaz ve Buna ilişkin Esas Sözleşme Düzenlemelerinin Anlam ve Etkisi**, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu' na 65. Yaş Günü Armağanı, Beta, İstanbul, 2001.

SEVİ, Ali Murat, **Anonim Ortaklık Payının Devri,** Ankara 2004.

ŞENER Oruç Hami, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklık Hukuku**, 3. Bası, Ankara, 2017

ŞENSÖZ Ebru, Arif Barış Özbilen, Burcu Savaş, Alacak Rehninin Teminat Altına Alınan Alacak ve Rehin Yükü Bakımından Kapsamı, **İTÜSBD** C. 2005/2, s. 233-252.

TAŞDELEN, Nihat, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu' nun Anonim Ortaklık Pay Devrine Getirdiği Sınırlamalar, **DEÜHFD**, C. 16, s. 3351-3387

TAŞDELEN, Nihat, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması,** Vedat Kitapçılık Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2005.

TEKİNALP, Ünal, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku- Tek Kişi Ortaklığı, Anonim ve Limited Ortaklıklar, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme**, Vedat Yayıncılık, İstanbul 2015.

TOPAL Önder, Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi, **AÜHFD,** Cilt:65, s. 2977-3016.

TOPUZ Gökçen, **Hisse Haczi ve Satışı, Yetkin Yayınevi,** Ankara2009.

TÜZÜN, Necat, **Şirketler Hukuk Dersleri**, Ankara, 1976.

UMAR, Bilge, **İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi**, İzmir 1973.

UYAR Talih, **İcra Hukukunda Haciz**, 2. Baskı, Manisa, 1990.

ÜLGEN, Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 10. Bası, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2015.

ÜLGEN, Hüseyin, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Oniki Levha Yayınları, 10. Bası, İstanbul 2015.

ÜNAL Mücahit, **Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011

ÜSTÜNDAĞ, Saim, **İcra Hukukunun Esasları,** 8. Bası, İstanbul 2004

YILDIRIM Mehmet Kamil, Nevhis Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, Beta, 7. Bası, İstanbul 2016.

YILDIRIM, Kamil / DEREN- YILDIRIM, Nevhis, **İcra Hukuku**, 5. Baskı, Beta Basım, İstanbul2012.

YILMAZ, Çiğdem Mine, Sevgi Bozkurt Yaşar, Eşler Arasındaki Mal Rejimi Hükümleri Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Bağlı Nama Yazılı Payların İktisabı, **TBBD**, C. 2017/133, s. 449-516.